

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'ãda

San Lucapa na pedee pia p'ãji. Lucas judio-e paji. Macedonia eujãdepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'õp'ãyo paji. Na pedee pia p'ã pëiji chi k'õp'ãyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijãamerã. K'awapi k'inia baji Jesupa judio-eerã o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'ãi naaweda, Lucapa pi-ia ak'iji ne-inaa jõmaweda p'ã bada Jesude. Pedee pachi Jesús bapata k'awadap'edaarã ome, Jesús nipapata pia nepiri k'inia bada perã. Na p'ãdade audú jara bi chupiria beerãde; it'aa t'ĩpatade; Tachi Ak'õre Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wëpapiparide mãik'aapa wëraarã mimiade Tachi Ak'õre-it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'ãi naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'ãda k'ãyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5-2.52) mãik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarãk'a Lucapa jara bi Jesús poro choodate mãik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21-4.13); irua jaratee nipada Galilea eujãde (caps. 4.14-9.9) mãik'aapa awaraa eujãde (cap. 9.10-50); iru Judea eujãdee wãda (caps. 9.51-13.21) mãik'aapa irua jarateeda Perea eujãde (caps. 13.22-19.27). Ma jõmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ãdap'edaarã k'ãyaara. T'ëepai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28-23.56); iru chok'ai

p'irabaida; chi k'õp'ãyoorãmaa unupida mãik'aapa
ãra taide it'aa wãda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'ãda

¹ Eperãarã poro waibia Teófilo, mi naa awaraarãpa p'ãjida ne-inaa p'asada tachi t'ãide.
² P'ãjida Jesús ãchi taupa unudap'edaa mãik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'õrepa ãra jirit'eraji mǎgá irua ooda jarateepataadamerã.
³ Mia ma p'ãdap'edaa pia ak'iji. Ma awara ãramaa mãik'aapa Jesús unudap'edaarã awaraarãmaa iidi wãji. Mǎgá Jesús t'odadeepa p'asada pia k'awaaji. Eperãarã poro waibia Teófilo, ⁴ ma jõmaade k'ĩsiap'eda, mia nãga p'ã bi, pia ma wãara pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerã.

Tachi Ak'õrepa jara pëida Juan Bautista t'oit'ee

⁵ Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujãde. Mama bapachi p'aare t'ijarapatap'edaa Zacarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarãdepema paji. Chi wëra, Isabel, ichiaba chonaarãwedapema p'aareerã poro waibia Aarondeepa uchiada paji. ⁶ Zacarías chi wëra ome k'achia wëe p'anapachida Tachi Ak'õre k'ĩrapite, iru ùraade jara bik'a oopachida perã. Maperã apidaapa ãra p'oyaa imiateedak'aa paji. ⁷ Mamãda ãra warra wëe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perã. Ma awara ãchi omee weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸ Ewari aba p'aareerã poroorãpa jarajida Abías eerepema p'aareerã mimia p'aneedamerã Tachi Ak'õre te waibiade. ⁹ P'aareerãpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'ĩut'ee Tachi

Ak'õre te waibia edupema cuartode ne-inaa t'ũa bapari paade. Mãgá Zacariata uchiaji. ¹⁰ T'ũjuji ma ne-inaa t'ũa bapari paade. Mãga oomaa bi misa, eperãarã jõmaweda taawa it'aa t'ĩ para baji. ¹¹ Zacarías mama te jãde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainĩ baji ma ne-inaa t'ũa bapari paapata altar juaraare. ¹² Zacariapa mãga unuk'ãri, p'eradachi. ¹³ Mamĩda ma angelpa mãgaji:

—Zacarías, waaweenapáde aji. Tachi Ak'õrepa pia it'aa iidida ũrijipi. Pi wẽra Isabelpa warra t'oit'ee. T'ĩ biit'eeda aji, Juan. ¹⁴ Parã o-ĩ-ĩa p'anadait'ee iru ome. Ichiaba eperãarã chok'ara o-ĩa p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'ãri. ¹⁵ Pi warra waibia pait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'õre Jaure bapariit'ee iru ome. ¹⁶ Irua Israel pidaarã chok'araarãmaa waya ijãapiit'ee Tachi Ak'õrede. ¹⁷ Na Juanpa Ak'õre pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'õrede ijãapariit'ee. Ne-inaa ooit'ee Tachi Ak'õre juapa mãik'aapa sõcharra bait'ee Ak'õre pedee jarapari Elías chonaarãweda bapatak'a. Ak'õreerãmaa k'ĩsiapiit'ee ãchi t'ãri auk'a bidamerã ãchi warrarã ome. T'ãri k'achia beerãmaa jarateeit'ee oo k'awaa wãdamerã Ak'õrepa oopi bik'a. Mãga oo bipa Israel pidaarã k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerã mãik'aapa irude ijãapataadamerã.

¹⁸ Mãga ũrik'ãri, Zacariapa ma angelmaa iidiji:

—¿Sãga mia pi pedee ijãayama? aji. Mi audú chonaa bida aji, warra ooit'ee; mi wẽra jida.

19 Māpai angelpa māgaji:

—Mi Gabrielda aji. Tachi Ak'õrepa jararuk'a mia ooparida aji. Irua mi pëiji pi ome pedeede māik'aapa pīmaa ma pedee pia jarade. ²⁰ Mamīda pia mi pedee ijāa-e pada perā, ĩraweda pi p'oyaa pedee-ee beei't'eeda aji, mia jaradak'a parumaa.

²¹ Zacarías māgá edú bi misa, eperāarā taawa it'aa t'ĩ para badaarāpa k'ĩsia p'aneejida: “¿Sāgap'edapi taarāruma?” apachida. ²² Zacarías uchiak'āri, p'oyaa pedeek'aa paji. Jīp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperāarāpa k'awaajida irua k'āimok'araa pik'a bide ne-inaa unuda Ak'õre te waibiade.

²³ Zacariapa ichi mimia Ak'õre te waibiade aupak'āri, ichi temaa wāji. ²⁴ T'ēpai chi wēra Isabel biak'oo beiji. Atane joisomaa wāyaaru misa, uchia-e paji ichi tedeepa. ²⁵ K'ĩsiaji: “Tachi Ak'õrepa mīmaa ne-inaa pia ooji. Mi k'ĩra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perā. Mamīda irua mi chupiria k'awaada perā, ĩrá mi biak'oo bida” aji.

Tachi Ak'õrepa jara pëida Jesús t'oit'ee

²⁶ Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'õrepa ichi ángel Gabriel pëiji Galilea eujādepema p'uuru Nazaretdee. ²⁷ Mama bapachi awēra waide imik'ĩra ome k'āi-ee. T'ĩjarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'ĩra t'ĩjarapatap'edaa José. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji. María José ome pedeete p'anajida miak'āidait'ee. ²⁸ Gabriel cheji Mariamaa māik'aapa māgaji:

—¡Pia baparíji! Tachi Ak'õrepa pi piara ak'ipari awaraarā k'āyaara. Iru pi ome bida aji.

²⁹ Māga ũrik'ãri, María p'era pik'a beeji m̃aik'aapa k'ĩsiai: “¿Sāap'edata m̃imaa māga jara cheruma?” aji. ³⁰ Māpai Gabrielpa māgaji:

—María, waaweenapáde aji. Tachi Ak'õrepa pi jirit'eraji k'inia iru bairã. ³¹ Pi biak'oo beeit'ee m̃aik'aapa imik'ĩra warra t'oit'ee. T'ĩ biit'ee Jesús. ³² Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'õre Warrada adait'ee. Tachi Ak'õre Waibiapa iru rey pa-piit'ee, iru chonaarãwedapema Rey Davidk'a. ³³ Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarã rey pait'ee, na p'ek'au eujã jõru pijida.

³⁴ Māpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamĩda, ¿sāga biak'ooyama aji, mi imik'ĩra ome k'ãi-ee bita?

³⁵ Gabrielpa p'anauji:

—Pi biak'oo-e pait'ee awaraa wēraarãk'a. Ak'õre Jaure pi ome bait'ee. Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaata oopari. Iru Jaurepa pi aneu pik'a cheit'ee jiararak'a. Māgá imik'ĩra wēe bi mĩda, biak'oo beeit'ee. Ak'õrepa māga ooit'ee perã, pi warra k'achia wēe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'õre Warrada apataadait'ee. ³⁶ Ma awara pichi ēreerã Isabel, chõtrãa k'iri mĩda, atane seis iru bi biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida mĩda, imik'ĩra warrata t'oit'eeda aji. ³⁷ Tachi Ak'õrepa māga ooi, wē-e perã ne-inaa irua p'oyaa oo-e pai.

³⁸ Māpai Mariapa māgaji:

—Mi Tachi Ak'õre jua ek'ari bapari. Irua jara bik'a oopia bida aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wãji.

María Isabelmaa wãda

³⁹ Ma t'ēpai María wāji Isabel bada p'uurudee ee jēra bimāi Judea eujāde. ⁴⁰ Zacarías temāi panak'āri, Mariapa Isabelmaa saludaaji. ⁴¹ Isabelpa María pedee ūrik'āri, chi chai o-īapa jīti jira beeji iru bide. Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Isabel ome. ⁴² Mapa golpe pedeeji:

—Tachi Ak'ōrepa pīta pipiara ak'i bida aji, awaraa wēraarā k'āyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji. ⁴³ Mi ek'ariara bi mīda Tachi Ak'ōre k'īrapite, mi o-īa bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perā. ⁴⁴ Pi salude ūriruta mi warra o-īapa jīti jira beeji mi bide. ⁴⁵ ¡Pi o-īa bi ijāada perā Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jara pēidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'ōrede

⁴⁶ Māpai Mariapa māgaji:

—T'āripa mia jara bi: Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁴⁷ Michi t'āride o-īa nībi, Tachi Ak'ōrepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perā.

⁴⁸ Mi chupiria k'iri mīda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji māik'aapa t'āri o-īapiji. Mapa īraweda jōmaarāpa mi t'ījaradait'ee chi Tachi Ak'ōrepa t'āri o-īapida.

⁴⁹ ¡Tachi Ak'ōre Waibia t'ījarapata Chi K'achia Wēe Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi ome.

⁵⁰ Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaapari ichide ijāapataarā; āchi warrarā; āichak'eerā paara.

⁵¹ Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'āride audua beerā jērek'ooji.

⁵² Reyrã uchiapiji ãchi mimiadeepa mãik'aapa ãra k'ãyaara audua-ee beerã poro waibiarã papiji.

⁵³ Jarrapisia beerã irumaa chedak'ãri, ne-inaa pia teeji k'ãiwee nipadamerã ichi ode. Jõdee net'aa piara iru p'anadap'edaarã arajãgaa wãpiji ãchi ode.

⁵⁴ Tachi Israel pidaarã, ichi eperãarã k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'edaa perã. ãra ichita chupiria k'awaaji ⁵⁵ mãga ooit'eeda ada perã tachi chonaarãmaa; Abrahammaa mãik'aapa irudeepa uchiadait'eerãmaa.

⁵⁶ María Isabelmãi atane õpee beeji. Maap'eda cheji ichi temaa.

Juan Bautista t'oda

⁵⁷ Isabel warra t'ok'ãri, imik'ĩra warrata t'o ataji.

⁵⁸ ãchi te k'ait'a p'anapatap'edaarãpa mãik'aapa ãchideerãpa k'awaadak'ãri Tachi Ak'õrepa mãgã ãchi k'aripada, ãramaa chejida pedee pia jarade.

⁵⁹ Warra t'op'eda, k'ãima ocho pak'ãri, iru k'ap'iade tauchaa bipijida. Arii p'anadap'edaarãpa t'ĩ bidait'ee paji Zacarías, chi ak'õrek'a. ⁶⁰ Mamĩda chi nawepa mãgaji:

—Mãga-e. Iru t'ĩ bidait'ee Juan.

⁶¹ Mãpai mãgajida:

—Parãdeerã apidaamaa ma t'ĩ bida-e paji.

⁶² Mãpai juapa jarajida chi ak'õremaa, chi warra t'ĩ k'awaadait'ee. ⁶³ Mãpai Zacariapa juapa jaraji ichi-it'ee tabla pite aneedamerã mãik'aapa aide p'ãji: *Iru t'ĩ biit'ee Juan*. Mãga unudak'ãri, eperãarã jõmaweda ak'itrua para beeji. ⁶⁴ Aramata Zacarías

pedee uchiaji m̄aik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedeeji.
⁶⁵ Jõmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarã ak'itrua
 para beeji m̄aik'aapa m̄agí p'asada pia t'opachida
 jõmaweda eperãarã eede p'anapataarãm̄ai Judea
 eujãde. ⁶⁶ M̄aga ũridak'ãri, jõmaarãpa k'ĩsia
 p'anapachida ãchi t'ãridepai: “¿K'ãata ooit'eepaama
 ajida, ma warrapa?” ¿Chonaa pak'ãri, eperã
 waibia pait'ee-epaa? ¿Wãara Tachi Ak'õre iru
 ome bapariit'ee-epaa?

Zacariapa Tachi Ak'õremaa jarada

⁶⁷ M̄apai Tachi Ak'õre Jaure ba cheji Zacarías
 ome. Mapa m̄agaji:

⁶⁸ —jTachi Ak'õre, tachi Israel pidaarã Ak'õre
 Waibia t'ãri pia bapari, ichi p'uuru pidaarã
 k'aripa cheda perã!

⁶⁹ Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada p̄eiji
 Tachi K'aripa Atapari bamerã. M̄agí jõmaarã
 k'ãyaara waibiara bi.

⁷⁰ Chonaarãweda m̄agide pedeepachi ichi
 pedee jarapataarã k'ap'ia pari.

⁷¹ Jaraji m̄agipa tachi k'aripa atait'ee tachi
 k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã juadeepa.

⁷² Ichiaba jaraji m̄agipa tachi chonaarã
 chupiria k'awaait'ee m̄aik'aapa ooit'ee irua
 jaradak'a ãra poro waibiarãmaa.

⁷³ K'irãpaji ichi pedee jarada ichi t'ĩ waibiade
 tachi ak'õchona Abrahammaa:

⁷⁴ K'aripait'ee tachi k'ĩra unuamaa iru
 p'anapataarã juadeepa, waawee-ee
 oopataadamerã irua oopi bik'a iru jua
 ek'ari p'anide.

- 75 K'aripait'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerã iru k'ĩrapite.
- 76 Mamĩda warra, pi t'ĩjaradait'eeda aji, Ak'õre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperãarãpa iru pedee ũri k'inia p'anapataadamerã.
- 77 Jarait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wēepapipari mãik'aapa ãra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerã.
- 78 Tachi Ak'õrepa tachi chupiria k'awaapari perã, aba ak'õrejĩruk'a urua bi it'ariipa pēiit'ee.
- 79 Māgĩ ĩdaa pik'a bait'ee na p'ek'au eujãdepema p'ãriu pik'a p'anĩrã atuadait'eerã t'ãide. Tachi Ak'õre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerã mãik'aapa k'ãiwee p'anapataadamerã.
- 80 Zacarías warra wari wãji mãik'aapa audú ijãa beeji Tachi Ak'õrede. K'ũtrãa pak'ãri, banaji eujã pania wēe bide Israel pidaarãmaa jarateemaa beerumaa.

2

Jesús t'oda (Mt 1.18-25)

1-2 Juan at'ãri ma-ãri bak'ãri, César Augusto Romadepema reyrã poro waibia paji Romadepemaarã eujãde, ichiaba awaraa eujã iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari baji. Māgĩpa Siria eujã ak'ipachi. Maapai eperãarã ichi truadepema jõmaweda t'ĩ p'ãpiji k'awaait'ee jõmasaa p'ani. Māgĩ chi naapema t'ĩ p'ãpida paji. 3 Māgá eperãarã

juasiadak'ãri, jõmaweda wãpijida ãchi chonaarã p'uurudee t'ĩ p'ãpide.

⁴ Maperã José uchiaji Galilea eujãdepema Nazaret p'uurudeepa wãit'ee Judea eujãdee. Ichi chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchiada perã, wãji David t'oda p'uuru Belendee. ⁵ Mamaa wãji ichi t'ĩ p'ãpide María ome, ichi wëra pait'ee bada perã. Uchiadak'ãri, María warra t'oyama baji. ⁶ Belende panadak'ãri, María bi p'ira nĩbeeji chi warra t'oit'ee. ⁷ Mamĩda te unuda-e paji, araada-e pada perã jõmaweda t'ĩ p'ãpi chedap'edaarã-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarã nek'opata tede. Chi warra p'arude p'ira atap'eda, biji ne-animalaarã nek'opatade k'ãimerã.

Angelpa oveja ak'ipataarãmaa unupida

⁸ Ma p'ãrik'ua Belén k'ait'a p'ũajara paraamã eperãarãpa ãchi ovejaarã ak'ĩmaa p'anajida. ⁹ Mãga nide angelpa ichi unupiji mãik'aapa Tachi Ak'õre k'ĩra wãree ĩdaadachi ãchi ik'aawa. Mapa p'eradachida. ¹⁰ Mamĩda ma angelpa mãgaji:

—P'eranaadapãde aji, mia pedee pia jara cheru perã. Mia nepiriru k'aurepa eperãarã jõmaweda audú o-ĩa p'aneadait'ee. ¹¹ Idi p'ãrik'ua Rey David t'oda p'uurude t'oji eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. ¹² Jirinadapãde aji. Ünunadak'ãri imik'ĩra warra p'arude p'ira bi ne-animalaarã nek'opatade, k'awadayada aji, mia wãarata jarada.

13 Aramata unujida it'aripema angeleerã cho-k'ara chi apema ik'aawa para bi. Jõmaarãpa o-ĩa it'aa t'ĩ para beeji. Mãgapachida:

14 —Tachi Ak'õre it'ari bita jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! jirua pia ak'i biirã t'ãri o-ĩa p'anapata mãik'aapa k'ãiwee p'anapata!

15 Ma angeleerã jõmaweda wãdak'ãri Ak'õre eujãdee, ma oveja ak'ipataarãpa mãga jõnapachida:

—Wãdáma apachida Belendee, Ak'õrepa jara pëida ak'ide.

16 Mãpai isapai wãjida. Wãara ununajida María José ome mãik'aapa María warra k'ãi bi ne-animalaarã nek'opatade. 17 Mãga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade.

18 Jõmaweda ãra pedee ũridap'edaarã ak'itrua para beeji. 19 Mamĩda ma jõmaade Mariapa ichi t'ãridepai k'ĩsiaji. K'ĩra atuak'aa paji ãrapa jaradap'edaa.

20 Jõdee ma oveja ak'ipataarã o-ĩa wãjida ãchi p'anadap'edaamaa. Wãk'ãti wãdapa mãgapachida:

—Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Iru t'ãri pia bi. Jõma unujida irua jara pëidak'a.

Jesús ak'õreerãpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'õre te waibiade

21 Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'iade tauchaa bijida mãik'aapa t'ĩ bijida Jesús, María biak'oo beei naaweda, angelpa jaradak'a.

22-24 Ewari cuarenta wãyaak'ãri, wãjida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a, t'ũ pia p'aneedait'ee Ak'õre te waibiade. María k'ap'ia pari oojida Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a wëraarãpa oodamerã warra t'op'eda:

‘Peepidap'eda, paapidaipia bi tortola omé maa-e
 pirã paloma chak'eerã omé.’ (Lv 12.6-8)
 Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'õre-it'ee
 Moisepa p'ãdade jara bik'a:

‘Israel pidaarãpa ãchi warrarã naapemaarã awara
 bidaipia bi Tachi Ak'õre-it'ee.’ (Ex 13.2, 12)

²⁵ Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba
 t'ijarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'õrede
 ijãapachi mãik'aapa oopachi irua oopi bik'a.
 Ijãapachi Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã k'aripait'ee
 ãchi k'ira unuamaa iru p'anapatap'edaarã
 juadeepa. Tachi Ak'õre Jaure bapachi Simeón
 ome. ²⁶ Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui
 naaweda Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã
 rey pamerã. ²⁷ Ma ewate Ak'õre Jaurepa iru
 wãpiji Tachi Ak'õre te waibiadee. Mãga nide
 Jesús ak'õreerã wãjida mamaa. Oomaa p'anajida
 Moisepa p'ãdade jara bik'a oodamerã ãchi warra
 ewaa t'oda ome. ²⁸ Simeónpa ãra unuk'ãri, ma
 warra chai jira ataji mãik'aapa t'ãri o-ia mågaji
 Tachi Ak'õremaa:

²⁹ –Ak'õre, jõmaarã Ak'õre Waibia, ãrá mi,
 pi mimiapari, k'ãiwee piut'ee, pia eperã
 jaradak'a unuru perã.

³⁰ Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

³¹ Pia na imik'ira warra pëiji pi o ak'ipimerã na
 p'ek'au eujãdepemaarãmaa.

³² Iru ãdaa pik'a bi k'aurepa judio-eerãpa
 paara pi o k'awaadait'ee mãik'aapa iru
 k'aurepa eperãarãpa Israel pidaarã t'o
 p'anadait'ee.

³³ Simeón pedee ùridak'ãri, Jesús ak'õreerã p'era

pik'a p'aneejida. ³⁴ Māpai Simeónpa iidiji Ak'õrepa ãra pia ak'i bapariimerã mãik'aapa Mariamaa mǎgaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujãdepemaarã chok'ara it'aa wãdait'ee mãik'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarãpa jaradait'ee Tachi Ak'õrepa iru pëi-e paji. ³⁵ Mǎgá Tachi Ak'õrepa k'awaapiit'ee eperãarãpa k'ĩsiapata ãchi t'ãridepai; wãara irude ijãa p'ani maa-e pirã ijãada-e p'ani. Mamãda ma jõmaade pi t'ãri p'ua nĩbait'ee, espadapa pi t'ãride su atarutak'a.

³⁶ P'ëtrãa t'ijarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'õre pedee jarapari paji. Chi ak'õre Aser ëreerãdepema paji. T'ijarapachida Penuel. Awëra weda Ana miak'ãiji. Mamãda siete añopai baji chi imik'ĩra ome. ³⁷ Mamãik'aapa p'ëtrãa beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'õre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'ipachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'ĩ k'iniapa. ³⁸ Simeón pedee auparude Ana uchijai. José mãik'aapa María unuk'ãri ma warra ome, Tachi Ak'õremaa gracias jaraji iru pari. Māpai arii p'anadap'edaarãmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén pidaarãpa ni p'ani tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uurudee

³⁹ José María ome ne-inaa jõma oo aupadak'ãri Moisepa p'ãdade jara bik'a, waya chejida Galilea eujãdee ãchi p'uuru Nazaretde. ⁴⁰ ãchi warra juatau chaareera wari wãpachi mãik'aapa k'ĩsia k'awaara wãpachi. Ichiaba Tachi Ak'õre o-ĩa baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'õre te waibiade

⁴¹ Año chaa Jesús ak'õreerã wãpachida Jerusalén p'uurudee Pascua fiesta oode. ⁴² Jesús doce años iru bak'ãri, mãga oojida mãik'aapa iru auk'a wãji ãra ome. ⁴³ Ma fiesta jõdaik'ãri, eperãarã erreujida ãchi te chaa. Mamĩda Jesús Jerusalende beeji, chi ak'õreerãpa k'awada-ee. ⁴⁴ Ode wãdade chi ak'õreerãpa k'awada-e paji, chok'ara cheepuru wãdap'edaa perã. K'ĩsia p'anajida Jesús cheru apemaarã ome. Mapa k'ewara iidipachida ãchi èreerãmaa mãik'aapa k'ĩra k'awaarãmaa. ⁴⁵ Mamĩda unuda-e pak'ãri, ãpĩtee jĩrinajida Jerusalende.

⁴⁶ K'ãima õpeemaa ãchi warra unu atajida Ak'õre te waibiade. Su-ak'i baji Moisepa p'ãda jarateepataarã esajĩak'a. Mãirãpa jaratee p'anĩ ùrii bap'eda, iidipachi. ⁴⁷ Arii p'anadap'edaarã jõmaarãpa iru pedee ùridak'ãri, ak'ĩtrua para beepachi, poro wẽsaa bada perã mãik'aapa pia p'anaupata perã. ⁴⁸ Mamĩda chi ak'õreerãpa iru mãgá unudak'ãri, p'era pik'a p'aneejida. Mãpai chi nawepa mãgaji:

—Warra, ¿sãap'eda nãga oojima? aji. Taipa pi unuda-e pak'ãri, k'ĩsia p'ua jõnajida.

⁴⁹ Mãpai Jesupa mãgaji:

—¿Sãap'eda mi jiri p'anima? aji. ¿K'awada-eta p'anik'ã aji, mi Ak'õre tede ichita bait'ee?

⁵⁰ Mamĩda ãrapa k'awada-e paji ma pedee k'ãata jara k'inia baji.

⁵¹ Mãpai iru wãji ãra ome Nazaret p'uurudee. Mama ãra ome chok'ek'ee bapachi. Mamĩda Mariapa irua ooda k'ĩra atuak'aa paji. Ichi t'ãridepai ma ne-inaa jõmaweda audú k'ĩsiapachi. ⁵² Mãgá Jesús wari wãpachi. Ichiaba k'ĩsia k'awaapiara wãpachi,

Tachi Ak'õrepa iru pia ak'i bada perã, eperãarãpa pida ichiaba.

3

Juan Bautistapa jarateeda

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujã ak'ipari paji. Jõdee judiorã Tiberio ek'ari reyrãk'a p'anadap'edaarãpa eujã awara-awaraa ak'ipachida. Herodepa Galilea eujã ak'ipachi. Chi ñpema Filipopa Iturea mãik'aapa Traconite eujã ak'ipachi. Jõdee Lisaniapa Abilene eujã ak'ipachi. ² Anás mãik'aapa Caifás p'aareerã poro waibiarã paji. Maapai Tachi Ak'õrepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujã pania wõe bide. ³ Maap'eda Juanpa Tachi Ak'õre pedee jaratee nipapachi jõma Jordán tode. Jarateepachi eperãarãpa ichimaa poro choopidamerã ak'ipidait'ee ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani mãik'aapa wãara Tachi Ak'õrede ijãa p'ani. Mãgá ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa ãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapii. ⁴ Mãga p'asaji Ak'õre pedee jarapari Isaíapa chonaarãweda jaradak'a:

'Eujã pania wõe bide eperã bia bi: "O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mãga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda. ⁵ Iru k'aurepa eujã jobai beeda jewedaa beeit'ee mãik'aapa ee nok'o jida jewedaa k'oodariit'ee. O jõmaweda jïp'a beeit'ee mãik'aapa eujã mãu-idaa bi k'ak'ayaa beeit'ee. ⁶ Maapai jõmaarãpa k'awaadait'ee

iru k'aurepa Ak'õrepa eperãarã k'aripait'ee
atuanaadamerã.” ’ (Is 40.3-5)

7 Juanpa mǎgá jaratee bide eperãarã chok'ara
chejida irua poro choomerã. Mamida Juanpa
ãramaa mǎgaji:

—¡Parã k'achia-idaa beerãdeepa uchi-
adap'edaarã! ¡Taamák'api p'ani! ¿Poro choopi
chejida-ek'ã, Tachi Ak'õre juapa mia k'iniada-e
p'anadairã? 8 Mǎga pirã, p'ek'au k'achia oo amáati
mǎik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.
K'ĩsianáati Tachi Ak'õrepa parãta miapi-e pait'ee
Abrahamdeepa uchiadap'edaa perã. Mia jara
bi: Na mãudeepa Tachi Ak'õrepa Abrahamdeepa
uchiadap'edaarã oo atai. 9 Ara chaarapa nejõ
biri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude
bat'at'aadait'ee paa jõmerã, mǎga pik'a taarã-
e Tachi Ak'õrepa jõpiit'ee parã, chi oodaamaa
p'anapataarã irua k'inia bik'a.

10 Mǎga ùridak'ãri, eperãarãpa Juanmaa iidi-
pachida:

—Mǎgara, ¿k'ãata oodaipia bima apachida,
ak'ipidait'ee tai Ak'õre ode nipapata?

11 Juanpa p'anauji:

—Chi p'aru omé iru bipa aba chi wëe bima
teeipia bida aji. Auk'a chik'o jede k'odaipia bida
aji, chi wëe beerã ome.

12 Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ichiaba
chejida poro choopide. Mǎgajida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãata oodaipia bima ajida,
ak'ipidait'ee taipa p'ek'au k'achia oopata oo amaa
k'inia p'ani?

13 Juanpa p'anauji:

—P'aapináati Romadepemaarãpa jarapata impuesto ñi.

¹⁴ Soldaorãpa ichiaba iidijida:

—¿Mãgara taipárama? ajida. ¿K'ãata oodaipia bima taipa ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

Juanpa p'anauji:

—Ichi k'inia chĩara p'arat'a jãri atanáati mãik'aapa seewa jaranáati chĩara k'achiade baaipidait'ee. K'ãiwee p'anapatáati parãmaa p'arat'a p'aapata ome pãchi mimiapata pari.

¹⁵ Eperãarãpa Juanpa jarateeda ũridak'ãri, ãchi t'ãridepai k'ĩsia p'aneejida: “¿Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'õrepa pëida tachi rey pamerã?” ¹⁶ Mamĩda Juanpa jõmaarãmaa mãgaji:

—Mia wãara parã poro chooparida aji, paniapa. Mamĩda eperã mi t'ëe cheru mi k'ãyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ëraik'araa bi, iru k'ãyaara ek'ariara bairã. Irua eperãarã nãgá poro chooit'ee. Tachi Ak'õre Jaure ba chepiit'ee parã k'ap'iade. Mamĩda ichide ijãadak'aa beerã jõpiit'ee t'ipitaupa. ¹⁷ Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Mãgipa pala aneek'ãri, trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerã mãik'aapa nãupa chi e ãyaa atemerã. Maap'eda ma trigo tau ia bĩpari chi iapatamãi. Mamĩda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Mãgí t'ipitau k'ĩik'aada aji.

¹⁸ Mãgá awaraa ũraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida. ¹⁹ Mamĩda mãga jaratee ni misa, itriaji Romadepemaarãpa rey bidap'edaa, Herodes. Mãga ooji Herodepa chi ñpema wëra Herodías iru bada perã ichi

wěrak'a mǎik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'ĩra t'ãdoo oopachi perã. ²⁰ Ma t'ẽepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'i nĩbipiji.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Mamĩda ai naaweda, Juanpa at'ãri eperãarã poro choomaa bide ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'ĩk'ãri, pajã ewadachi ²² mǎik'aapa Tachi Ak'õre Jaure iru ĩri palomak'a baai cheji. Mãga nide it'ariipa Tachi Ak'õrepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'ãri o-ĩapipari.

Jesucristo ẽreerã t'ĩ p'ãda

(Mt 1.1-17)

²³ Jesupa mǎgá ne-inaa oo beek'ãri eperãarã taide, treinta años iru bajı. Eperãarãpa jĩp'a k'ĩsia p'anapachida iru José warra.

José ak'õre paji Elı.

²⁴ Elı ak'õre paji Matat. Matat ak'õre paji Levı. Levı ak'õre paji Melquí. Melquí ak'õre paji Janai. Janai ak'õre paji José.

²⁵ José ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Amós. Amós ak'õre paji Nahúm. Nahúm ak'õre paji Eslı. Eslı ak'õre paji Nagai.

²⁶ Nagai ak'õre paji Máhat. Máhat ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Semeı. Semeı ak'õre paji Josec. Josec ak'õre paji Joiadá.

²⁷ Joiadá ak'õre paji Johanán. Johanán ak'õre paji Resá. Resá ak'õre paji Zorobabel. Zorobabel ak'õre paji Salatiel. Salatiel ak'õre paji Nerı.

28 Nerí ak'õre paji Melquí. Melquí ak'õre paji Adí. Adí ak'õre paji Cosam. Cosam ak'õre paji Elmadam. Elmadam ak'õre paji Er.

29 Er ak'õre paji Jesús. Jesús ak'õre paji Eliézer. Eliézer ak'õre paji Jorim. Jorim ak'õre paji Matat.

30 Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Simeón. Simeón ak'õre paji Judá. Judá ak'õre paji José. José ak'õre paji Jonam. Jonam ak'õre paji Eliaquim.

31 Eliaquim ak'õre paji Meleá. Meleá ak'õre paji Mená. Mená ak'õre paji Matatá. Matatá ak'õre paji Natán.

32 Natán ak'õre paji David. David ak'õre paji Jesé. Jesé ak'õre paji Obed. Obed ak'õre paji Booz. Booz ak'õre paji Salmón. Salmón ak'õre paji Nahasón.

33 Nahasón ak'õre paji Aminadab. Aminadab ak'õre paji Admín. Admín ak'õre paji Arní. Arní ak'õre paji Hesrón. Hesrón ak'õre paji Fares. Fares ak'õre paji Judá.

34 Judá ak'õre paji Jacob. Jacob ak'õre paji Isaac. Isaac ak'õre paji Abraham. Abraham ak'õre paji Térah. Térah ak'õre paji Nahor.

35 Nahor ak'õre paji Serug. Serug ak'õre paji Ragau. Ragau ak'õre paji Péleg. Péleg ak'õre paji Éber. Éber ak'õre paji Sélah.

36 Sélah ak'õre paji Cainán. Cainán ak'õre paji Arfaxad. Arfaxad ak'õre paji Sem. Sem ak'õre paji Noé. Noé ak'õre paji Lámec.

37 Lámec ak'õre paji Matusalén. Matusalén ak'õre paji Enoc. Enoc ak'õre paji Jared. Jared ak'õre paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'õre paji Cainán.

38 Cainán ak'õre paji Enós. Enós ak'õre paji Set. Set ak'õre paji Adán mãik'aapa Adán ak'õre paji Tachi

Ak'õre.

4

*Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade
baapiit'ee pada*

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Ak'õre Jaure Jesús ome bapachi mãik'aapa irua Jesús wãpiji Jordán todeepa eujã pania wêe bĩmaa.

² Mama baji k'ãima cuarenta. Mãga nide Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o-ee bada perã, jarrapisia nĩbeeji. ³ Mãpai Netuara Poro Waibiapa mãgaji:

—Wãara pi Tachi Ak'õre Warra pirã, na mãu pan papit'aapãde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-eda! aji. Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:
'Eperã chik'o k'o bĩpapai chok'ai bak'aa. Tachi
Ak'õre pedee k'awa bĩpa ichita chok'ai ba-
pari.' *(Dt 8.3)*

⁵ Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iaara bi nok'ode ateeji. Jõmaweda na p'ek'au eujãdepema p'uuru ak'ipiji mãik'aapa mãgaji:

⁶ —Mia pi jã p'uurudepemaarã poro waibia pa-piyada aji. ãchi net'aa pia jõmaweda péré papii. Méré perã chi tee k'inia bĩmaa teei. ⁷ Mi k'ĩrapite bedabaip'eda, mĩmaa it'aa t'ĩrura, jõmaweda péré payada aji.

⁸ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-eda! aji. Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

‘Tachi Ak’õre Waibiamaa aupai it’aa t’iipatáati
mãik’aapa jĩp’a oopatáati írúa jara bik’a.’ (*Dt*
6.13)

⁹ T’ēpai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji
Jerusalén p’uurudee. Mama Tachi Ak’õre te waibia
ek’arra ĩri it’í ateeji mãik’aapa mǎgaji:

—Wāara pi Tachi Ak’õre Warra pirǎ, namãik’aapa
jĩtidaipáde aji, ¹⁰ Tachi Ak’õre Ũraa p’ǎdade jara
bairǎ:

‘Ak’õrepa ichi angeleerǎ pēiit’ee pi k’aripadamerǎ.

¹¹ Āchia pi jita atadait’ee mãik’aapa pi
t’idik’adait’ee, pichi bĩri pida mǎumaa p’u
oopiamaapa.’ (*Sal 91.11-12*)

¹² Jesupa p’anauji:

—jĩti-eda! aji. Ichiaba Tachi Ak’õre Ũraa p’ǎdade
jara bi:

‘Ne-inaa pariatua onáaji k’await’ee wāara Tachi
Ak’õre Waibiapa tachi ak’ipari wa mǎga-e.’
(*Dt 6.16*)

¹³ Netuara Poro Waibiapa p’oyaa-e pak’ǎri Jesús
ome, atabēiji awaraa ewaride cheit’ee.

Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujǎde
(*Mt 4.12-17; Mr 1.14-15*)

¹⁴ Jesús wǎji Galilea eujǎdee. Ne-inaa jōmaweda
oopachi Ak’õre Jaurepa oopi bik’a. Maperǎ iru
t’opachida ma eujǎ jōmaade. ¹⁵ Irua jarateep-
achi Ak’õre Ũraa jarateepata tede p’uuru bee chaa.
Maapai jōmaarǎpa iru pia ak’ipachida.

Jesús Nazaret p’uurudee wǎda
(*Mt 13.53-58; Mr 6.1-6*)

16 Maapai Jesús wãji ichi warida p'uuru Nazaretdee. Ichia oopatak'a ñipata ewate pak'ãri, t'ñuji Ak'õre Ñraa jarateepata tede. Ma ewate bainĩ beeji Ak'õre Ñraa p'ãda leeit'ee. 17 Irumaa teejida Ak'õre pedee jarapari Isaíapa p'ãda. Ewat'i atap'eda unuji na pedee mãik'aapa leeji:

18 —‘Tachi Ak'õre Jaure mi ome bapari, Ak'õrepa mi jirit'erada perã pedee pia jarateemerã chupiria beerãmaa. Mi pëiji jaramerã carcelde pik'a beerã uchiapiit'ee mãik'aapa tau p'ãriu beerãmaa unupiit'ee; ma awara chupiria beerã k'aripait'ee mãik'aapa ichi eperãarã pia ak'i bapariit'ee. 19 Mãga mimaa jarapiji irua eperãarã pia oo k'inia bairã na año irua jirit'eradade.’ *(Is 61.1-2)*

20 Mãga pedee'eda, Jesupa ma p'ãda pirat'i ataji mãik'aapa teeji Ak'õre Ñraa jarateepata te ak'iparimaa. Mãpai su-ak'i beeji jarateeit'ee. Jõma arii p'anadap'edaarãpa irumaa ak'i para beeji.

21 Mãpai irua mǎgaji:

—Idi weda parã t'ãide p'asamaa bi ma ñraa p'ãdade jara bik'a.

22 Mãga ñridak'ãri, arii p'anadap'edaarãpa iru t'o p'anajida mãik'aapa ak'itrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perã. Ñchi pitapai iidi para beeji:

—¿Sãga jarayama ajida, ma p'ãdade jara bik'a idi p'asaru? ¿Na José warra-ek'ã? ajida.

23 Mãpai Jesupa mǎgaji:

—¿Parãpa na pedee jarapata jara k'inia p'ani-ek'ã? aji. Eperãpa mi medicoda ak'ãri, k'awa p'ani wãara pedee jara bi ichi k'ayaadaip'eda, jipa beeru pirã ichi juadoopa. Mapa pi wãara Tachi Ak'õrepa

pëida p̄irã p̄ia jara bik'a, mǎgara nama p̄ichi warida p'uurude ne-inaa p̄ia óoji p̄ia oodak'a Capernaum p'uurude.

²⁴ Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—Mia wǎarata jararu. Tachi Ak'õre pedee jarapari p'uurudepemaarãpa iru pedee ũridaamaa p'anapata. Mapa parãpa mi pedee ijãa k'iniada-e p'ani. ²⁵ Ichiaba mǎga paji chonaarãweda Tachi Ak'õre pedee jarapari Elías ome. K'oi che-e bide año õpee ap'eda esa-auk'a, jarra oojida Israel eujã jõmaade. ²⁶ Mamída parã chonaarãpa Tachi Ak'õrede ijãada-e p'anadap'edaa perã, irua Elías p̄i-e paji Israel eujãdepema p'êtrãarã k'aripade. Ma k'ãyaara p̄eiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, mǎpema p'êtrãa k'aripamerã. ²⁷ Ichiaba Ak'õre pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'ãri, Israel eujãde leprapa k'ayaa beerã chok'ara paraaji. Mamída irua apida j̄ipa-e paji. Aba Siria eujãdepema k'ayaa bada t'ijarapatap'edaa Naamán j̄ipa beeji iru juapa.

²⁸ Mǎga ũridak'ãri, ma Ak'õre Ũraa jarateep-ata tede p'anadap'edaarã jõmaweda k'ĩraudachida Jesús ome. ²⁹ Jita atajida mǎik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode ira bada eere mǎik'aapa s̄ia bat'at'aanadait'ee paji pi-udaimerã. ³⁰ Mamída Jesús ãchi juadeepa uchi-adaip'eda, wǎyaaji ãchi esajĩak'a.

*Netuara eperã k'ap'ide merãtia bada
(Mr 1.21-28)*

³¹ Maap'eda Jesús wǎji Capernaum p'uurudee. Mǎgí p'uuru Galilea eujãde bi. fipata ewate Tachi

Ak'õre Ûraa jarateemaa beeji Ak'õre Ûraa jarateepata tede. ³² Māpemaarāpa iru pedee ũridak'āri, ak'itrua para beeji irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'õrepa jarateepidak'a.

³³ Mama baji imik'īra netuara merātia bada iru k'ap'iaide. Jesús jarateeda ũrik'āri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴ —Aai, Jesús Nazaretdepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¡Tai ichiak'au bīji! ¿Tai k'enat'aadeta cheruk'ā? ajida. Mia pi k'awa bida aji. Pita chi k'achia wēe bapari, Ak'õre Waibiapa pēida.

³⁵ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—¡K'īup'ee beepáde aji māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iaideepa!

Māpai ma netuarapa ma eperā te jāde baaipiji jōmaarā k'īrapite māik'aapa uchiadachi, iru p'ua ooe. ³⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai pedee para beeji:

—¡Aai, irua jarateeda waide nama ũridak'aada! ajida. ¡Eperā poro waibiak'a jaratee bi! Netuaraarāpa pida iru pedee ũri p'ani māik'aapa uchiapata, iru Tachi Ak'õre k'ap'ia pari pedeeperi perā.

³⁷ Jesupa māga ooda perā, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujāde.

Jesupa Simón Pedro p'āk'õre jipada

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús uchiak'āri Ak'õre Ûraa jarateepata tedeeapa, wāji Simón Pedro temaa. Simón p'āk'õre k'ayaa baji k'iamiapa. Mapa chupiria iidijida Jesumaa iru jipamerā. ³⁹ Iru ik'aawa ak'inĩ banaji māik'aapa ma k'iamia itriat'aaji. Aramata

tuudachi. Māpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoo iru beerā aneejida Jesumaa. Iru jua bik'āri mairā ĩri, jipak'oodachida. ⁴¹ Ichiaba eperāarā chok'ara k'ap'ideepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pita Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa itriak'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

Jesupa Judea eujāde jaratee nipada

(Mr 1.35-39)

⁴² Taujaaweda Jesús uchijai ma p'uurudeepa wāit'ee eperāarā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jirinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara āyaa. ⁴³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepa āra bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴ Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

5

Jesupa chik'ora peepida

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide bainī bak'āri, eperāarā chok'ara p'īsua seedachida irumāi, Tachi Ak'ōre Ūraa ũri k'iniapa. ² Māga nide

Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide. ³ Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'i beeji jarateeit'ee. ⁴ Jaratee aupak'āri, Simonmaa māgaji:

—Nāpiadee wādāma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapāde aji.

⁵ Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanait'eeda aji.

⁶ Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi. ⁷ Māga unurutata juapa t'ijida apema barco pidaarāmaa k'aripa chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco omee weda perá pirubaaidachida. ⁸ Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'irapite bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa āyaa beepāde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bi pi mi k'ait'a bamerā.

⁹ Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā. ¹⁰ Auk'a p'anajida Simón k'ōp'āyoorā, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa māgaji Simonmaa:

—Waaweenapāde aji. Idideepa pia eperāarā jiriit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹¹ Māpai barco ipu ide binadap'eda, jōmaweda āchi net'aa atabēijida āchi ak'ōreerā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Ewari aba Jesús p'uurude nide eperã leprapa k'ayaa bipa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau bĩri eujãde t'õbairumaa mãik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirã, mi k'ayaa wẽpapipãde aji, Ak'õre k'ĩrapite pia beemerã.

¹³ Jesupa juapa t'õbaiji mãik'aapa mãgaji:

—K'inia bida aji. Jipa beepãde aji.

Aramata chi lepra k'ayaa wẽpaji. ¹⁴ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Jaranãaji apidaamaa. Jĩp'a p'aaremaa ak'ipinãji. Moisepa p'ãdade jara bik'a ipana omé atéeji teet'ee Tachi Ak'õremaa. Mãgã jõmaarãpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

¹⁵ Jesupa mãga jarapachi mĩda, audupĩara pedeechida irua oodade. Ma awara eperãarã chok'araara cheepurujida iru pedee ũridait'ee mãik'aapa ãchi k'ayaa jipapidait'ee. ¹⁶ Ma k'aurepa Jesús wãpachi eperãarã p'anadak'aamaa it'aa t'ide.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Ewari aba Jesupa jarateemaa bi misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. Che p'anajida jõmaweda Galilea eujãdepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujãdeepa mãik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'õre baji Jesús ome, k'ayaa beerã jipamerã. ¹⁸ Mãga nide pachejida eperãarã eperã chiwa bi ome. Jira aneejida ichi p'arude. T'ũ ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'ĩrapite

bɪdait'ee. ¹⁹ Mamɪda unudak'aa paji sãmãik'aapa t'ɪudai, eperãarã chok'ara see nɪbada perã. Maperã it'í ateejida terraza ɪri mãik'aapa uria ewa atajida. Mãpai ma chiwa bi ichi p'arude ɪrabai atajida jõmaarã taide Jesús k'ɪrapite. ²⁰ Jesupa k'awaak'ãri ãchia wãara ichide ijãa p'ani, ma chiwa bɪmaa mãgaji:

—K'õp'ãyo, pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpajipi.

²¹ Mãga ɪridak'ãri, Moisepa p'ãda jarateep-ataarãpa mãik'aapa fariseorãpa k'ɪsia p'aneejida: “Jã eperã nãga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita p'ek'au k'achia wẽpapipari. Jã eperã Tachi Ak'õre ãpɪte ik'achia pedeemaa bi jarak'ãri ichiata mãgee ne-inaa oopari.”

²² Mamɪda Jesupa k'awaji ãchia k'ɪsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sãap'eda parãpa k'ɪsia k'achia k'ɪsia p'anima? aji. ²³ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wẽpajipi” maa-e pirã jarai: “P'irabáiji mãik'aapa wãji”. Mamɪda irua maarepida oo-e pai Tachi Ak'õrepa oopi-e pirã. ²⁴ Mia ak'ɪpiit'ee na p'ek'au eujãde mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'õre Waibiapa wẽpapipari eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata.

Mãpai mãgaji ma eperã chiwa bɪmaa:

—Mia jara bi: ɪP'irabáiji! Pichi p'aru atáji mãik'aapa wãji pichi temaa.

²⁵ Aramata chiwa bada p'irabaidachi jõmaarã taide mãik'aapa ichi p'aru jëra bada atap'eda, Ak'õre ome o-ia wãji ichi temaa. ²⁶ Mãga unudak'ãri, jõmaweda ak'ɪtrua para beeji mãik'aapa

o-ĩapa jarapachida Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Mãgá p'era pik'a jõnĩpa mãgajida:

—Idi ne-inaa pia unujidada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda.

*Jesupa Leví jir'it'erada ichi ome nipapariimerã
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

²⁷ T'ẽepai, Jesús mamãik'aapa uchiap'eda, ununaji eperã t'ĩjarapatap'edaa Leví. Mãgí Cesar-it'ee impuesto p'epari paji. Su-ak'i baji ma impuesto p'epataarã su-ak'i p'anapatamãi. Jesupa irumaa mãgaji:

—Mi ome nipaparĩji.

²⁸ Mãpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabẽiji mãik'aapa wãji Jesús ome.

²⁹ Ma t'ẽepai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesu-it'ee. Impuesto p'epataarã Roma pidaarã rey-it'ee t'ĩ pẽiji awaraa k'õp'ãyoorã ome. Ma fiesta oo p'anide Jesús chi k'õp'ãyoorã ome su-ak'i p'anajida mesade, nek'omaa apemaarã ome. ³⁰ Mamĩda fariseorãpa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa k'ĩsia p'anadap'edaa perã ãchi chonaarãpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'õp'ãyoorã ome. Iidijida:

—¿Sãap'eda nek'omaa p'anima mãik'aapa ne-inaa tomaa p'anima jãgee impuesto p'epataarã ome mãik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarã ome? Parãpa jãga oodaik'araa bida ajida.

³¹ Jesupa p'anauji:

—Médico pëidak'aa k'ap'ia pia beerãmaa. Jĩp'a pëipata k'ayaa beerãmaa. ³² Tachi Ak'õrepa mi pëi-e paji t'ãri pia beerã jiride. Ma k'ãyaara p'ek'au

k'achia oopataarã jirideta pëiji, p'ek'au k'achia oo amaadamerã mäik'aapa irude ijãapataadamerã.

*Sãapai it'aa t'idaipia bi nek'oda-ee
(Mt 9.14-15; Mr 2.18-22)*

³³ Jesumaa mägajida:

—Juan Bautista k'õp'ãyoorã mäik'aapa farise-orã audú it'aa t'ipata nek'oda-ee. ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorã ichita nek'opata mäik'aapa ne-inaa topatama? ajida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Miak'ãipata fiestade t'ĩ pëidap'edaarã pachedak'ãri, ma fiesta o-ĩa oopata chi miak'ãiit'ee bi ome. Mama p'anide ¿parãpa nek'opida-e paik'ã aji, ãramaa? ³⁵ Ewari cherude chi miak'ãiit'ee bi wë-e pak'ãri ãra ome, fiesta ooda-e pait'ee t'ãri p'uapa. Ma ewatepi nek'oda-e pait'ee.

*Moisepa p'ãda mäik'aapa Jesucristopa jarateeda
auk'a ak'idaik'araa bi*

³⁶ Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee ichi ùraa p'oiradaik'araa bi Moisepa p'ãda ome:

—Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iiik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãridariit'ee mäik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome.

³⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Mãga oodak'aa ma vino baak'ak'ãri, ma ne-e sore jãadarii perã mäik'aapa chi vino atuadarii perã. ³⁸ Maperã vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidide. ³⁹ Eperãpa vino chona bi tok'ãri, to k'inia-e chi ewaa juda jarapata perã: “Chi chonata warraara bida” apata. Mãga pik'a parãpa

chonaarãwedapema ũraa k'iniara iru p'anida aji,
mia ũraa jaratee bi k'ãyaara.

6

fipata ewate trigo k'imí chak'eerã p'edap'edaa
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Judiorã ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'ãide. Ma wãyaa wãde chi k'õp'ãyoorãpa trigo k'imí chak'eerã oromaa p'aneejida. Jua jãde sirat'idap'eda, chi trigo tau chak'eerã k'opachida.

² Mãga unudak'ãri, ũk'uru arii p'anadap'edaa fariseorãpa iidijida:

—¿Sãap'eda parãpa oo p'anima ajida, tachi ũraade jara bi oonaadamerã? fipata ewate mimiadaik'araa bida a bi.

³ Jesupa k'awaji chi k'õp'ãyoorãpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ma trigo tau k'odak'ãri. Mapa p'anauji:

—¿Parãpa Ak'õre ũraa p'ãdade leeda-e p'anik'ã aji, Rey Davidpa ooda chonaarãweda jarrapisi-adaidak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome? ⁴ T'ñuji Tachi Ak'õre te ne-ede oodade mãik'aapa ataji pan awara bidap'edaa Tachi Ak'õre-it'ee. Mãgí pan ũk'uru k'oji mãik'aapa teeji chi k'õp'ãyoorãmaa auk'a k'odamerã. Mãga oojida, p'aareerãpapai mãgí pan k'odaipia baji mĩda. Tachi Ak'õrepa ãra miapi-e paji mãga oodap'edaa k'aurepa.

⁵ Jesupa ichiaba mãgaji:

—fipata ewate mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperã jua chiwa bada
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Awaraa ñipata ewate Jesús t'ñuji Tachi Ak'õre Ñraa jarateepata tede mãik'aapa jarateemaa beeji. Mama baji eperã jua juaraarepema chiwa bi. ⁷ Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome Jesús imiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'i p'anajida Jesupa ma k'ayaa bi jipai maa-e pirã jipa-e pai ma ewate. ⁸ Mamãda Jesupa k'awaji arapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa ma jua chiwa bĩmaa jaraji:

—P'irabáiji mãik'aapa jõmaarã esajĩak'a ak'inĩ béjeji.

Aramãgá ma eperã it'a ak'inĩ beeji. ⁹ Mãpai Jesupa mãgaji apemaarãmaa:

—Mia parãmaa ne-inaa iidit'ee. ¿K'ãata oodaipia bĩma aji, ñipata ewate; ne-inaa pia maa-e pirã ne-inaa k'achia? ¿Eperã k'aripadaipia bik'ã piunaamerã maa-e pirã piupidaipia bik'ã? aji.

¹⁰ T'ẽepai mãirãmaa ak'iji. Maap'eda ma eperã jua chiwa bĩmaa mãgaji:

—Pichi jua jĩrupáde aji.

Mãpai jua jĩruji. Aramata jipa beeji. ¹¹ Mamãda mãirãpa mãga unudak'ãri, audú k'ĩraudachida mãik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa k'õp'ãyoorã doce jir'it'erada ichi ome nipa-pataadamerã

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Maapai Jesús ee nok'odee wãji it'aa t'ide. Mama ewariji it'aa t'ĩmaa. ¹³ Ñstaawa pak'ãri, ichi ome nipapataarã t'ĩji. Mãirãdepema jir'it'eraji doce mãik'aapa ãra t'ĩ biji apóstoles. ¹⁴ Nãgĩrã paji:

Simón, Jesupa ichiaba t'í bida Pedro; chi ñpema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵ Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote apatap'edaa; ¹⁶ Santiago warra Judas mãik'aapa Judas Iscariote; ma t'ëpai Jesús traicionaada.

Jesupa eperãarã chok'araarãmaa jarateeda
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Ma k'öp'ãyoorã jirit'erap'eda, Jesús edaa cheji ma ee it'ia bideepa ãra ome mãik'aapa pachejida eujã jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarã mãik'aapa awaraa eperãarã chok'ara: Judea eujãdepemaarã, Jerusalén p'uurudepemaarã, p'usa ide p'ani Tiro p'uurudepemaarã Sidón p'uurudepemaarã ome.

¹⁸ Che p'anajida Jesús pedee ùridait'ee mãik'aapa irua ãchi k'ayaa jipamerã. Mama bide Jesupa netuara merãtia iru beerã ichiaba jipak'ooji.

¹⁹ Eperãarã jõmaarãpa Jesús k'ap'ia t'õbai k'inia p'anapachida, iru juapa ãchi jõmaweda jipak'ooda perã.

Jesupa jarateeda t'ãri o-ĩa p'anapataadamerã
(Mt 5.1-12)

²⁰ Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarãmaa ak'iji mãik'aapa mägaji:

—T'ãri o-ĩa p'ani, parã chi chupiria chedeerã. Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadairã, irudeerã p'anadait'ee.

²¹ T'ãri o-ĩa p'ani, parã chi jarrapisia jõnãrã, parãmaa Tachi Ak'õrepa nek'opiit'ee perã. Ichiaba t'ãri o-ĩa p'ani, parã chi ñraweda jëe jõnãrã t'ãri p'uapa, t'ëpai Tachi Ak'õrepa parã ëipiit'ee perã.

22 T'ãri o-ïa p'ani eperãarãpa parã k'ïra unuamaa iru p'aneedak'ãri; yiaraa iru p'aneedak'ãri; parãmaa ik'achia pedeedak'ãri, maa-e pirã parã ãpïte pedee k'achia jaradak'ãri mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemade ijãapata perã.

23 Mãga oodak'ãri, t'ãri o-ïa, k'ãiwee p'anéeti, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perã, parã iru truade panadak'ãri. Chonaarãweda ichiaba mágá ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'õre pedee jarapataarãmaa.

24 Mamïda ¡aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi p'arat'ara beerã, na p'ek'au eujãdepai o-ïa p'anadait'ee perã!

25 ¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi ïraweda bi jãwaa p'anïrã, t'ëepai jarrapisia p'aneedait'ee perã!

¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi ïraweda ëi jõnïrã, t'ëepai jëe jõnadait'ee perã t'ãri p'uapa!

26 ¡Aai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi jõmaarãpa t'o p'anapataarã! ¡Mãga oopachida Judea eujãdepemaarã chonaarãpa, seewata Tachi Ak'õre pedee jarapatada apatap'edaarã ome!

Jesupa jarateeda k'ïra unuamaa iru p'anapataarãde

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 —Mamïda parã, mi pedee ùri p'anïrãmaa mia jara bi: Parã k'ïra unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapatáati mãik'aapa ãramaa ne-inaa pia óoti. 28 Pia óoti ãrapa parã k'achia oopata pari.

It'aa t'ĩpatáati pāchima ik'achia jarapataarã pari. ²⁹ Eperãpa pi k'ĩra tarramaa sĩru pirã, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'āyaara chi apema k'ĩra tarra ak'ipíji, auk'a sīmerã. Ichiaba eperãpa pichi ĩripema p'aru jĩ bi jāri ataru pirã, ichiaba pichi camisa t'āri pia téjeji. ³⁰ Apidaapa pĩmaa ne-inaa iidiruta pirã, téjeji. Ichiaba pi net'aa jāri ataruta pirã, iidináaji waya pĩmaa teemerã. ³¹ Óoti apemaarãmaa parãpa k'inia p'anik'a āchia parãmaa oodamerã.

³² 'Parãpa k'inia iru p'anĩ pirã pāchi k'inia iru p'anapataarã aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia ooyaa beerãpa paara mǎga oopata. ³³ Parãpa ne-inaa pia oo p'anĩ pirã pāchi pia oopataarãmaa aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia oopataarãpa paara mǎga oopata. ³⁴ Ichiaba pāchi net'aa presta pēiruta pirã, ma pari awaraa net'aa jitait'ee aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia oopataarãpa pida prestapata āchi pitapai, ma pari ne-inaa jitadait'ee. ³⁵ Parãpa pāchi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapataadaipia bi mǎik'aapa āra pia oopataadaipia bi. Āramaa net'aa prestadaipia bi, nida-ee ne-inaa jitadait'ee ma pari. Mǎga ooruta pirã, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pia teeit'ee parãmaa mǎik'aapa parã Ak'õre Waibia war-rarã p'anadait'ee. Iruata ne-inaa pia oopari gracias jaradak'aarãmaa mǎik'aapa t'āri k'achia-ídaa beerãmaa paara. ³⁶ Maperã awaraarã chupiria k'awáati pāchi Ak'õre Waibia ooparik'a.

Awaraarãpa oopata āpĩte ik'achia jaradaik'araa bi
(Mt 7.1-5)

37 —Awaraarãpa ne-inaa oopata ak'ináati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Mãgá Tachi Ak'õrepa auk'a oo-e pait'ee parã ome. Ne-inaa k'achia aupai jirináati pedee k'achia jaradait'ee awaraarã ãpíte, maa-e pirã Tachi Ak'õrepa auk'a jiriit'ee parãpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'ãri iru k'ĩrapíte. Chĩrapa parãmaa ne-inaa k'achia ook'ãri, perdonáati. Mãgá Tachi Ak'õrepa parãpa ne-inaa k'achia oopata perdonaait'ee. 38 Awaraarãmaa téeti. Mãgá Tachi Ak'õrepa parãmaa teeit'ee. T'ãri pia teedak'ãri awaraarãmaa, ma pari irua audupĩara teeit'ee parãmaa. Irua parãmaa ooit'ee parãpa oopatak'a awaraarãmaa.

39 Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee, chi k'õp'ãyoorãpa k'awaa wãdamerã oodait'ee irua jara bik'a.

—P'ananáati chi wãara k'awada-e p'anĩrãk'a. Mãgĩrã tau p'ãriu beerãk'apĩ p'ani awaraa tau p'ãriu beerã atee k'inia p'anadak'ãri awara ãyaa. ¿Achi omee weda uriade baainada-e paik'ã? 40 Mi ũraa k'awaa wãdak'ãri, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'ãyaara k'awaara bi-e. Mamĩda jõmaweda estudia aupak'ãri, ichi jarateepari jĩak'a uchiai.

41 ¿K'ãare-it'ee ak'i bĩma nejarra pichi auk'aa tau jãde bi, mamĩda unu-e bi pak'uru pichi tau jãde bi? 42 Pichi tau jãde pak'uru iru bi pirã, ¿sãga pichi auk'aamaa jaraima: “Ɔpema, mĩmaa ãepĩji jã nejarra pichi tau jãde bi”? ¿Seewata pia chĩara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'ãri! Naapiara ãt'aipia bi ma pak'uru pichi tau jãde bi. Mãpaipĩ pia

unui ma nejarra pichi auk'aa tau jāde bi māik'aapa māgá iru k'aripai.

Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ —Nejō bīri pia bīpa nejō k'achia chauk'aa. Jōdee nejō bīri k'achia bīpa nejō pia chauk'aa.
⁴⁴ Nejō bīri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperāarāpa higojō orodak'aa pak'uru īri-idaa bīdeepa. Ichiaba uva orodak'aa māgee pak'urudeepa. ⁴⁵ Māga pik'a eperā t'āri pia bīpa pedee pia jarapari, k'īsia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia bīpa pedee k'achia jarapari, ichi t'āride k'īsia k'achia iru bairā. Ma k'īsia jōma uchiaru ichi t'ārideepa ichi it'aipa jarapari.

Jesupa te oopataarāde nepirīda
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ —ǂK'āare-it'ee parāpa mi t'ījarapatama: “Tachi Waibia, Tachi Waibia”, mamīda ooda-e p'ani mia jara bik'a? ⁴⁷ Mia jarait'ee k'aik'a bi chi mimaa cheru ūriit'ee mi pedee māik'aapa oopariit'ee mia jara bik'a. ⁴⁸ Māgí eperā te oo bīk'ata bi. Naapiara irua edú k'orop'eda, chi te bīri māu īri bīpari. Maap'eda to chek'āri, wee jira beepari ma te bīri sudamāi. Mamīda p'oyaa mimik'api-e, basa māu īri bida perā. Māgí eperāpa ichi te māgá basa māu īri pia oopari perā, jō-e pait'ee. ⁴⁹ Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e bīpa mia jara bik'a nāga pik'a bi. Ichi te ook'āri, te bīri pariatua supari ipu nāusaade, basa wēe. Maap'eda to chek'āri māik'aapa wee

jira beek'ãri ma te biiri sudamãi, ma te t'eedaipari
mãik'aapa jõmaweda jõdaipari, chi te chipari paara.

7

Jesupa Romadepema soldaorã poro waibia esclavo jipada

(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)

¹ Jesupa ma eperãarãmaa mãga jara aupap'eda, wãji Capernaum p'uurudee. ² Mama bapachi Romadepema soldaorã poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamĩda mãgĩ juak'aya nĩbaji. ³ Ma soldaorã poro waibiaapa ũrik'ãri Jesús mama ni, pëiji judiorã poro waibiarã Jesumaa chupiria iidide, ichi esclavo jipa chemerã. ⁴ ãra Jesumaa wãjida mãik'aapa chupiria iidijida:

—Na capitán t'ãri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bida ajida. ⁵ Irua tachi judiorã k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'õre Ũraa jarateepata te.

⁶ Mãpai Jesús wãji ãra ome. Mamĩda ma soldaorã poro waibia te k'ait'a panadak'ãri, irua jara pëiji chi k'õp'ãyoorã ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapáde aji, mi pi k'ãyaara ek'ariara bairã. ⁷ Maperã miichi itu wã-e paji pi jiride. Mamĩda k'awa bi ne-inaa jõmaweda pi jua ek'ari nĩbi. Jĩp'a jarapáde aji, mi esclavo jipa beemerã. ⁸ Mi jida waibiarã jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorã iru bi miichi jua ek'ari. Mia abaamaa wãpáde ak'ãri, wãpari; awaraamaa chepáde ak'ãri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne-inaa oopáde ak'ãri, oonapari. Mi jua ek'ari

p'anirãpa mãga oopata perã, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

⁹ Mãga jaranadak'ãri, Jesús p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarãmaa ak'iji mãik'aapa mãgaji:

—Mãgara mi wã-eda aji. Mia wãarata jararu. Tachi Israel pidaarã t'ãide mia apida unu-e bida aji, ma eperãk'a; Tachi Ak'õrede wãara ijãa bi.

¹⁰ Ma pëidap'edaarã capitán temaa pachedak'ãri, chi esclavo jipa bita unu chejida.

Jesupa p'ëtrãa warra piuda chok'ai p'irabaipida

¹¹ Ma t'ëpai, Jesús wãji Naín p'uurudee. Chi k'õp'ãyoorã mãik'aapa awaraa eperãarã chok'ara wãjida iru ome. ¹² P'uuru k'ait'a panadak'ãri, unujida eperãarãpa jai-idaada atee wãruta iade. Mãgí p'ëtrãa warra apai iru bada paji. Ai ome chi p'uurudepemaarã chok'ara wã nipajida. ¹³ Jesupa mãgí p'ëtrãa unuk'ãri, chupiria k'awaaji mãik'aapa mãgaji:

—Jëenaapáde aji.

¹⁴ Aramata araa wãp'eda, Jesupa t'õbait'aaji ma k'ap'ia atee wãdap'edaa p'aru. Chi atee wã nipadap'edaarã ak'inĩ p'aneedak'ãri, Jesupa mãgaji ma jai-idaa badamaa:

—K'ũtrãa, p'irabáiji.

¹⁵ Mãpai chi jai-idaa bada su-ak'i beeji mãik'aapa pedeemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa mãgaji:

—Acha bida aji, pi warra.

¹⁶ Mãga unudak'ãri, arii p'anadap'edaarã jõmaweda p'era pik'adachida mãik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedee para beeji:

—Ak'õre pedee jarapari waibia tachi t'ãide uchi-ajida ajida.

Ichiaba mǎgajida:

—Tachi Ak'õre che bi tachi p'uuru pidaarã k'aripade.

¹⁷ Mǎgá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujãdepemaarãpa mǎik'aapa ma ik'aawapemaarãpa.

*Juan Bautistapa chi k'õp'ãyoorã pëida
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Juan Bautista ome nipapatap'edaarã wǎjida iru badamǎi carcelde ma jõma nepiride. Mǎga ùrik'ãri, omé t'ĩ pëiji wǎdamerã Jesumaa. ¹⁹ Mǎirã pëiji Jesumaa iididamerã iru chi cheit'ee bada eperãarã k'aripait'ee maa-e pirã awaraa nidaipia bi. ²⁰ Jesús k'ait'a panadap'eda, mǎgajida:

—Juan Bautistapa tai pëijida ajida, iidide: “¿Pik'ã tai k'aripapari chonaarãpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirã, ¿awaraa nidaipia bik'ã?” ajida.

²¹ Mǎga iidi p'anadak'ãri, Jesupa eperãarã chok'ara jipaji: k'ayaa beerã; k'ap'ia p'ira beerã; netuara k'ap'iade merãtia beerã mǎik'aapa tau p'ãriu beerã. ²² Maap'eda ma Juanpa eperãarã pëidamaa p'anauji:

—Wǎti Juanmaa mǎik'aapa nepiriti parãpa nama unu p'ani mǎik'aapa ùri p'ani. Jarãti tau p'ãriu beeda írã unu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia nũtee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani ãchi k'ayaadeepa; k'ũri k'ĩ beeda írã ùri p'ani; piudap'edaarã waya chok'ai p'ani mǎik'aapa chupiria chedeerãmaa Ak'õrepa pedee pia jara pëida jarateemaa bi.

23 ǰT'ãri o-ïa bida aji, chi mide ijãa bi, k'awa-e bi mïda mia ne-inaa jõma oo bi!

24 Juanpa eperãarã pëida wãdap'edaa t'ëepai, eperãarãmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—¿K'ãata parãpa ak'inajidama aji, eujã pania wëe bimaa wãdak'ãri? ¿K'ïsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã pariatua k'ïsia bi, p'ũajara nãupa pariatua nëunëuwaa p'uaparik'a? 25 Maa-e pirã, ¿k'ïsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã p'aru pi-ia jï bi? Parãpa pia k'awa p'anï eperã p'aru pi-ia jï beerã rey tede p'anapata. 26 Mãga-e pirã ¿k'ïsiajida-ek'ã ak'inadait'ee Ak'õre pedee jarapari? Wãara, iru Ak'õre pedee jarapari k'ãyaara waibiara bi. 27 Na Juandeta Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

'Mia eperã chok'a pëit'ee pi naa o pia oonamerã pi, eperãarã poro waibiã, chei naaweda.' (*Mal 3.1*)

28 Mia jara bi: Eperã apida Juan k'ãyaara waibiara bi-e. Mamïda chi ek'ariara bita iru k'ãyaara waibiara pait'ee, Tachi Ak'õrepa ma eperã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã ome beemerã.

29 Jõmaweda Juan pedee ùridap'edaarã, Cesar-it'ee impuesto p'epataarã paara, irumaa poro choopijida. Mãga oodak'ãri, ak'ipijida Tachi Ak'õre wãarata jara baji Juan k'ap'ia pari. 30 Mamïda fariseorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome Juan-maa poro choopida-e pak'ãri, ak'ipijida ãchia k'iniada-e p'anï Tachi Ak'õrepa ãchimaã pia oo k'inia bada.

31 'Mia jarait'ee sãga p'anï parã, mide ijãadak'aa beerã. 32 Warrarã su-ak'i p'aneedap'eda,

jemenemaa p'aník'ata p'ani p'uuru jãde. ãchi k'õp'ãyoorãmaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamĩda parã pëirada-e paji. K'ari k'ĩsia paraa k'arijida. Mamĩda parã jëeda-e paji.”

³³ Juan Bautista chek'ãri, pan k'o-e paji eperãarã jĩp'aarãk'a mãik'aapa vino tok'aa paji. Maperã parãpa jarajida: “Netuara iru k'ap'iade merãtia bida” ajida. ³⁴ T'ëepai mi, chi Eperã Ak'õre Tru-ade-pema cheji mãik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperã jĩp'aak'a. Maperã jara p'ani mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'õp'ãyo meraaparida a p'ani k'achia-idaa beerã ome mãik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ome. ³⁵ Mamĩda Tachi Ak'õrepa wãarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parã jõmaarã pari.

Jesús Simón tede

³⁶ Fariseo t'ijarapatap'edaa Simonpa Jesús t'ĩ pëiji nek'o chemerã ichi ome. Mãgã Jesús wãji iru temaa. Su-ak'i beeji mesade. ³⁷ Ma p'uurude wëra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Mãgipa k'awaak'ãri Jesús wãda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a mãu pi-ia alabastrodee ooda ipuru bi k'erapa mãik'aapa wãji irumaa. ³⁸ Jëe wãpa su-ak'i banaji Jesús b#irimãi mãik'aapa iru b#iri s#imaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pu-dapa p'ooji. Mãpai Jesús b#iri wëre atap'eda, ãt'aaji mãik'aapa ma k'era weet'aaji ai ãri ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi. ³⁹ Simonpa mãga unuk'ãri, k'ĩsiaji: “Na eperã wãara Ak'õre pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'ãare eperãpa ichi t'õbaimaa bi

māik'aapa māga oopi-e pak'aji, ma wēra p'ek'au k'achia ooyaa bairã.”

⁴⁰ Māpai Jesupa Simonmaa māgaji:

—Simón, mia pīmaa ne-inaa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

⁴¹ Jesupa nepiriji:

—Eperãarã omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapatamāi. Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios. ⁴² P'oyaa p'aada-e pak'ãri, chi p'arat'a presta pēidapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa omeerãmaa p'aapi-e paji. Íra mīmaa jaráji: ¿chisāgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

⁴³ Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waibiara paraa bada-ek'ã? aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarada aji.

⁴⁴ Māpai Jesupa ma wēramaa ak'iji māik'aapa Simonmaa māgaji:

—¿Na wēra unu bik'ã? aji. Mi t'ũk'ãri pi tede, pia mi pia auteebai-e paji. Pania tee-e paji mi biiri siimerã. Jōdee na wērapa mi biiri siiji ichi taubapa māik'aapa p'ooji ichi pudapa. ⁴⁵ Mi t'ũk'ãri, pia mi k'ira ĩ-e paji. Mamīda mi nama t'ĩuru weda na wērapa mi biiri ĩmaa bi. ⁴⁶ Pia mi poro ĩri aceitepa p'uru-e paji. Mamīda irua k'era weeji mi biiri ĩri. ⁴⁷ Mapa mia jara bi: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wēpapiji, mi audú k'inia iru bairã. Mamīda eperãpa k'ĩsia bi pirã ichia mak'iaara p'ek'au k'achia oo-e bi, māgara ma eperãpa mi mak'iaara k'inia-e bi.

48 T'ēepai Jesupa māgaji ma wēramaa:

—Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajida aji.

49 Māpai apemaarā arii p'anadap'edaarāpa iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, jāgí? ¿Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata paara wēpapi bik'ā? ajida.

50 Māpai Jesupa waya jaraji ma wēramaa:

—Pi wāara Ak'ōrede ijāa bairā, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerā. K'āiwee wāpáde aji.

8

Wēraarāpa Jesús k'aripapatap'edaa

1 Ma t'ēepai Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipēe beede. Jaratee nipapachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida; irua eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Chi k'ōp'āyoorā doce auk'a nipapachida iru ome. ² Ichiaba wēraarā nipapachida iru ome. Ai naaweda ma wēraarā ũk'uru netuara k'ap'iade merātia p'anajida māik'aapa ũk'uru k'ayaa p'anajida. Mamīda Jesupa ma jōmaweda jipaji. Māirādepema paji María, ichiaba t'ījarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iadeepa Jesupa netuara siete uchiapiji. ³ Ichiaba baji Cuza wēra t'ījarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarā poro waibia paji. Ichiaba baji Susana, awaraa wēraarā chok'ara ome. Ma wēraarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome k'aripapachida; teepachida net'aa māik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepirida
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Maapai eperāarā chok'ara uchijida p'uurudeepa Jesús ak'ide. Māgá eperāarā chok'ara chip'edachida. Māga nide Jesupa na pedee nepiriji Ak'õre Ūraa jarateeit'ee:

⁵ —Eperā wāji net'atau p'ode. Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baajida o jāde. T'ēpai mama eperāarā bīripa t'iak'oojida māik'aapa ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁶ Ūk'uru baajida māu-idaade māik'aapa t'onojida mīda, taarā-e weda pīk'oodachi, pania wēede baaidap'edaa perā. ⁷ Ūk'uru baajida ne-īri-idaade māik'aapa auk'a t'onojida. Mamīda ne-īri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. ⁸ Jōdee awaraa net'atau baajida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchijida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:

—¡Pia k'ĩsĩati parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ma t'ēpai Jesús k'õp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa: sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiripari jarateeit'ee:

‘Ārapa mia oo bi ak'i p'ani mīda, wāara unuda-
e māik'aapa mia jara bi ūri p'ani mīda,
k'awada-ee p'anedamerā.' (Is 6.9)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara k'inia bi. Ma net'atau p'oda jara k'inia bi Tachi Ak'ōre Ūraa jara pēida. ¹² Chi o jāde baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijānaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'ōre eujādee. ¹³ Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o-īa ūri p'ani. Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgīrāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pirā, maa-e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁴ Jōdee chi net'atau ne-iri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda t'ēpai k'isia p'aneeruta piara bi p'arat'a atadait'ee maa-e pirā āchia ne-inaa audú oo k'inia p'ani oodait'ee, Ak'ōrepa k'inia bik'a oodai k'āyaara. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda chauk'aa bik'a. ¹⁵ Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida wāara ijāapata āchi t'āride. Māpai p'anapata ma ūraade jara bik'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'anide. Māgá p'aneepata ne-uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bidait'ee ne-inaa edajãde maa-e pirã cama ek'ari. Ma k'ãyaara lámpara k'oodap'eda, it'í ata bipata pia idaamerã te jãde p'anirã-it'ee. ¹⁷ Mãga pik'a Tachi Ak'õrepa oo bi mera pik'a bi eperãarãpa k'awanaadamerã. Mamãda t'ëepai irua jõmaarãmaa k'awaapiit'ee k'ãata jara k'inia bi. Ichiaba ñrá irua oo bi jõmaarãmaa k'awapi-e. Mamãda t'ëepai k'awaapiit'ee.

¹⁸ Maperã pia ùriti. Chi k'awa bïmaa Tachi Ak'õrepa audupiara k'awaapiit'ee. Mamãda chi ne-inaa k'awaara k'isia bipa k'awa bi paara wëpapiit'ee.

María Jesús ñpemaarã ome

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jesús nawe chi ñpemaarã ome wãjida irumaa. Mamãda iru k'ait'a p'oyaa wãda-e paji eperãarã see nïbada perã. ²⁰ Mãpai eperãpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ñpemaarã ome taawa nïmaa p'anida aji, pi ak'idait'ee.

²¹ Mãga ùrik'ãri, ichia mãgaji:

—Ak'õre Ûraa ùripataarã mãik'aapa oopataarã Ak'õrepa jara bik'a, mãirãta mi nawek'a bi mãik'aapa mi ñpemaarãk'a.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Ewari aba Jesupa mãgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Wädãma aji, lãgo k'ãraik'a eeree.

Māpai barcode bataujida māik'aapa wājida. ²³ Sĩa wādade Jesús k'āidachi. Māimisa p'usara t'o nĩbeeji. Mapa barco pirubaa wā nipaji. ²⁴ Mapa Jesús ĩrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—ĩTachi Jarateepari, pirubaa wādapi!

Jesús p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Jōmaweda t'umātĩdachi māik'aapa ip'ii ũu beeji. ²⁵ Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa ijāada-e p'anĩma aji, mia parā ak'ĩit'ee?

Mamĩda āchi jōmaweda p'era jōnĩpa ak'ĩtrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgĩ? Iru pedeepe nāu, p'usa paara t'umātĩpiparida ajida.

Eperā k'ap'ĩade netuara merātĩa bada
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ T'ēepai panajida Gerasa eujāde lago k'ĩraik'a eere, Galilea eujā k'ĩrapite. ²⁷ Jesús batauk'āri, eperā netuara merātĩa bi iru k'ait'a cheji. P'uurudepema paji mĩda, taarā p'aru jĩ-e baji; ichiaba teeda bak'aa paji. Bapachi jāira māu te uriade. ²⁸ Māgĩ eperāpa Jesús unuk'āri, iru k'ĩrapite sinapotepa bia baainaji:

—Jesús, Ak'ōre Waibia Warra, mi ome t'ĩunáaji. ĩMi chupiria k'awáaji! ĩIchiak'au bĩji!

²⁹ Māga jaraji Jesupa jara bada perā uchiamerā ma eperā k'ap'ĩadeepa. Taarā baji ma netuara merātĩa bi iru k'ap'ĩade. At'apai ma netuara irumaa ne-inaa pariatua oopiji. Māimisa eperāarāpa iru jua biiri ome cadenapa jĩ nĩbijida āyaa wānaamerā. Mamĩda ma netuara juapa irua

ma cadena t'it'aapachi māik'aapa jirabodoji t'imí eperāarā p'anadak'aamaa. ³⁰ Māpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ijarapatama? aji.

Ichia p'anauji:

—Mi t'ijarapatada aji, Legión.

Māga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'itudap'edaa perā. ³¹ Māpai ma netuaraarāpa Jesumaa chupiria iidipachida āchi pēinaamerā uria audú nāpia bidee. ³² Ma k'ait'a ee k'arraya sinaarā chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraarāpa chupiria iidijida ma sinaarā k'ap'iade t'itupimerā. Māpai Jesupa māga ooji. ³³ Aramāgá netuaraarā uchijida eperā k'ap'iadeepa māik'aapa t'itujida ma sinaarā k'ap'iade. Aramata sinaarā p'irak'oodachida ee k'ōot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, iyapa j'ak'oodachida.

³⁴ Ma sinaarā j'ia p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, p'irak'oodachida p'uurudee nepiridait'ee p'uuru pidaarāmaa māik'aapa ma p'uuru k'ait'a beerāmaa. ³⁵ Mapa eperāarā uchijida ak'ide. Jesumāi pachedak'āri, unujida ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada su-ak'i bi Jesús biiri k'ait'a. P'aru j'ip'eda, k'āiwee su-ak'i baji. Māga unudak'āri, ma eperāarā p'era para beej. ³⁶ Māpai chi unudap'edaarāpa nepirijida sāgapi Jesupa j'ipaji ma eperā netuara k'ap'iade merātia bada. ³⁷ Maap'eda ma Gerasa eujādepemaarāpa Jesumaa chupiria iidijida āyaa wāmerā mamāik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa perā. Māpai Jesús barcode bataup'eda, wāji. ³⁸ Wāi naaweda, ma eperā netuara k'ap'iade merātia

badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. Mamīda Jesupa jaraji beemerā. Māgaji:

³⁹ —Wāpáde aji, pichi temaa māik'aapa nepiripáde aji, Tachi Ak'ōrepa pi ome ooda.

Aramāgá ma eperā wāji ma p'uurudepema jōmaarāmaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

*Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru i t'ōbaida
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Jesús lago k'īraik'a eere pachek'āri, eperāarāpa iru o-īa auteebaijida, jōmaarāpa iru ni p'anadap'edaa perā. ⁴¹ Māga nide pacheji eperā t'ijarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús bīrimāi bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ⁴² chi k'au jipade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baji; māgí doce años iru baji.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'īsua baji. ⁴³ Ma eperāarā ome baji wēra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baji. Ichi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jipadak'aa paji. ⁴⁴ Ma wēra Jesús āpiteik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru iripema p'aru i t'ōbait'aaji. Aramata ma waamia t'ibaidachi. ⁴⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'aipa mi t'ōbajima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia-e pajida apachida.

Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pi t'isīa wārutada aji.

⁴⁶ Mamīda Jesupa māgaji:

—Eperã k'ayaa bipa mi t'õbajida aji. Mideepa uchajida aji, Ak'õre juapa ma eperã jipait'ee.

⁴⁷ Māpai ma wērapa unuk'āri p'oyaa miru-e paji, b̄iri wērewēree wāji māik'aapa bedabaidachi Jesús b̄irimāi. Jōmaarã taide jaraji k'āare-it'ee t'õbait'aaji māik'aapa sãgá jipa beeji. ⁴⁸ Māpai Jesupa mājaji irumaa:

—Wēra, pia mide ijāa bairã, jipa beejida aji. K'āiwee wāji.

⁴⁹ At'āri Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa pēida pacheji māik'aapa mājaji ma Ak'õre Ūraa jarateep-ata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai-idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bipáde aji.

⁵⁰ Mamīda Jesupa māga ūrik'āri, mājaji Jairomaa:

—Waaweenaapáde aji. Jīp'a ijāapáde aji. Pi k'au jipa beeit'ee.

⁵¹ Temāi panadak'āri, Jesupa chi k'õp'āyoorã jōmaweda t'īupi-e paji. Aba t'īupiji Pedro, Santiago, Juan māik'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'õre ome.

⁵² Eperãarã taawa p'anadap'edaarã jōmaweda jēe para baji t'āri p'uapa. Mamīda Jesupa mājaji:

—Jēenáati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

⁵³ Māga ūridak'āri, jōmaarãta ēidachida iru-it'ee, k'awa p'anadap'edaa perã jai-idaa bi. ⁵⁴ Mamīda Jesupa ma wēra k'au juade jita atap'eda, golpe pedeeji:

—Wēra chai, jip'irabáiji!

⁵⁵ Aweda chok'ai beeji māik'aapa aramata p'irabaidachi. Māpai Jesupa jaraji nek'opidamerã.

⁵⁶ Chi ak'õreerã p'era pik'a jōneejida. Mamīda

Jesupa jaraji ma p'asada awaraarãmaa nepirinaadamerã.

9

*Jesupa chi k'õp'ãyoorã pëida jarateenadamerã
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹ Jesupa chi k'õp'ãyoorã doce tĩ p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'õre juapa netuara uchiapidamerã mãik'aapa k'ayaa k'ĩra t'ãdoo jipadamerã. ² Mãpai ãra pëiji k'ayaa beerã jipadamerã mãik'aapa jarateedamerã Tachi Ak'õrepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. ³ Mãgá pëirude Jesupa mǎgaji:

—Ode wãrutade ateenáati pak'uru t'idik'a wãdait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa-e pirã awaraa p'aru jidait'ee. ⁴ K'eudaik'ãri, parãpa unuruta tede p'anéeti, mamãik'aapa wãruta misa. ⁵ P'uuru abaade parã auteebaida-e pirã mãik'aapa parãpa jarateepata ùridaamaa p'ani pirã, uchíati ma p'uurudeepa mãik'aapa biiridepema yooro p'ora nēep'éti ak'ipidait'ee Tachi Ak'õrepa ãra k'aripa-e pait'ee.

⁶ Mãpai chi k'õp'ãyoorã wãjida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'õre pedee pia jara pëida jaratee wãpachida mãik'aapa k'ayaa beerã jipapachida.

*Rey Herodepa k'ĩsia bada
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

⁷ Rey Herodepa ùrik'ãri Jesupa mǎgee ne-inaa jõmaweda oo bi, k'awa-e paji k'ãata k'ĩsiaiit'ee. Eperãarã ùk'uruurãpa jarapachida Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabajida apachida. ⁸ Ùk'uruurãpa jarapachida iru chonaarãwedapema

Ak'õre pedee jarapari Elías. Jõdee awaraarãpa jarapachida awaraa chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida. ⁹ Mamída Herodepa mägaji:

—Taarãru mia jara pëida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerã. ¿K'aipaa mägí eperã? Mia üridoo irua oopari ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ächi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'ïra unu k'inia baji.

Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús k'õp'ãyoorã pachedak'ãri ächia jaratee nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jõma ächia oodap'edaa. Mäpai irua ära äyaa ateeji Betsaida p'uurudee. ¹¹ Mamída eperãarãpa k'awaadak'ãri, t'ëe wäjida. Mäirã pacheruta unuk'ãri, Jesupa ära auteebaiji mäik'aapa jarateeki Ak'õrepa eperãarã bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã. Ma awara ära k'ayaa beerã jipaji.

¹² K'eupodopa chi k'õp'ãyoorã Jesumaa chejida mäik'aapa mägajida:

—Eperãarã pëipáde ajida, ñinadamerã mäik'aapa chik'o jirínadamerã p'uuru beemaa maa-e pirã ai ik'aawa eperãarã beemaa, nama wë-e perã nek'odait'ee.

¹³ Mäpai Jesupa mägaji:

—Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

Ächia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa mäik'aapa chik'o omé. Mägí araa-e pait'ee wāda-e pirã chik'o netode na eperãarã chok'ara para biirã-it'ee.

14 Imik'ĩraarã cinco mil paji. Mamĩda Jesupa mǎgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Su-ak'i p'aneepidapáde aji, cincuentacincuenta.

15 Aramǎgá jõmaarãta su-ak'i p'aneepijida.

16 T'ēepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o omee ome mǎik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa ma chik'o pari. Mǎpai k'õrak'oop'eda, teeji chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenadamerã. 17 Eperãarã nek'ojida bi jãwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'õp'ãyoorãpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome nĩbeeda.

*Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'õrepa pëida
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

18 Ewari aba Jesús it'aa t'ĩmaa bak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome, ãramaa iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperãarãpa?

19 P'anaujida:

—Ûk'uruurãpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarãpa jara p'ani pi chonaarãwedapema Elías. Jõdee awaraarãpa jara p'ani pi chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

20 Mǎpai Jesupa iidiji:

—Parãpãrama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Mǎpai Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã.

*Jesupa jarada ijãadak'aa beerãpa ichi peedait'ee
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)*

21 Mamīda Jesupa jīp'a jaraji māga nepirinaadamerā awaraarāmaa. 22 Māpai māgaji:

—Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ichita chupiria nībait'ee. Judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi k'īra unuamaa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Sāga eperāarā nipadaipia bi Jesús ome

23 T'ēepai Jesupa māgaji jōmaweda ichi ome nipa-pataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'EEK'a. Pia jarait'eera, ewari chaa oopia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa mi-apiruta pijida piurumaa. 24 Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. 25 Ma awara ǰk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ōre eujāde? Ichia net'aa iru bi atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee. 26 Eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa-e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome. 27 Mia wāarata jararu. Nama p'anīrā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari, ichideerā p'anedamerā.

Jesús k'ĩra awaradaida
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Tomiamaa māga jarada t'ēpai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'ĩmaa beeji.
²⁹ Māgá it'aa t'ĩmaa bide ichi k'ĩra awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi.
³⁰ Māga nide eperāarā jaure omé chejida māik'aapa pedee p'aneejida iru ome. Chonaarāwedapemaarā Moisés Elías ome paji. ³¹ Āchi ik'aawa ĩdaa pia urua nĩbaji. Chejida Jesumaa jarade taarā-e nide chupiria nĩbait'ee māik'aapa piut'ee Jerusalende.
³² Mama ee nok'ode Pedro chi k'ōp'āyoorā ome tap'ok'ee jōnajida mīda, k'āida-ee p'anajida. Maperā unujida Jesús māgá k'ĩra wāree māik'aapa ma eperāarā omé. ³³ Ma eperāarā Jesús ik'aawaapa uchiarutade Pedropa māgaji:

—Tachi Jarateepari, ¡pia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'eerā ōpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamīda Pedropa k'ĩsia-ee māga jaraji. ³⁴ Iru pedee nĩbide jīrarapa āchi jōmaweda aneu ata cheji. Māgá jīrarara esajīak'a āchi unudak'āri, ne-jasiadachida. ³⁵ Māpai ma jīraradeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia, mīa jirit'erada. ¡Ūrítí iru pedee!

³⁶ Ma pedee ūridap'eda, Jesús ituaba beeji āra ome. Māpai k'ĩup'ee p'aneejida. Ma t'ēpai āchia unuda ma ewate apidaamaa nepirida-e paji.

*Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'ideepa
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Ai norema Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'āri, eperāarā chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee.

³⁸ Māirādepema eperā abaapa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapáde aji. Mi warra apai iru bi ak'inapáde aji. ³⁹ Netuarapa iru jita atak'āri, biapipari, wawapipari māik'aapa iduba k'ōp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperā piupiiit'eeda aji. ⁴⁰ Mia pi k'ōp'āyoorāmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

⁴¹ Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mide ijāada-e p'anik'ā? ¡Ijāadak'aarāk'api p'ani! ¿Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

⁴² Ma warra Jesús k'ait'a chek'āri, netuarapa eujāde bat'at'aaji māik'aapa waya wawat'aaji. Mamīda Jesupa ma netuara itriat'aaji māik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra māgá jipap'eda, teeji chi ak'ōremaa. ⁴³ Aarii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'a para beeji, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda unudap'edaa perā.

*Jesupa waya jarada ichi peedait'ee
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Eperāarā ak'itrua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

⁴⁴ —Na pedee pia ūrítí māik'aapa k'īra atuanáati: eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema baaipiit'ee k'achia beerā juade.

⁴⁵ Mamĩda ãchia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'õrepa ãramaa at'ãri mãga k'awapi k'inia-e baji. Ma awara ãchia waawee p'anajida iididait'ee k'ãata jara k'inia baji.

Eperã waibiara bi Ak'õre k'ĩrapite
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Maapai Jesús k'õp'ãyoorã aupedee p'aneejida k'awaadait'ee ãchidepema k'aita waibiara bi.
⁴⁷ Jesupa k'awaak'ãri ãrapa k'ĩsia p'ani, warra chai ataji mãik'aapa ak'inĩ biji ichi ik'aawa ⁴⁸ mãik'aapa mãgaji:

—Eperãpa mĩde ijãa bi k'aurepa nãgĩ warra chaik'a auteebairu pirã, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pëida auk'a auteebaipari. Mapa chi parãdepema ek'ariara pik'a bi audua-ee bairã, mãgita waibiara pait'ee Ak'õre k'ĩrapite.

Jesús ome nipak'aa bipa netuara uchiapida
(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Mãpai Juanpa mãgaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperãpa pi t'ĩ jarap'eda, netuara uchiapi bi eperãarã k'ap'ideepa. Mãga unudak'ãri, taipa oonaapãde ajida, tachi ome nipak'aa perã.

⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopĩti. Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji.

Samaria eujãdepemaarãpa Jesús yiaraa iru p'anadap'edaa

⁵¹ Ewari k'ait'a pa wãk'ãri Jesús it'aa wãit'ee, sõcharra wãji Jerusalén ode. ⁵² Ichi naa eperãarã

chok'a pëiji Samaria eujãdepema p'uuru k'aipëe bïmaa, te jiridamerã aïde k'ãidait'ee. ⁵³ Mamïda ma Samaria eujãdepëmaarãpa iru auteebai k'iniada-e paji, k'awa p'anadap'edaa perã judiorã p'uuru Jerusalendee wãru. ⁵⁴ Chi k'õp'ãyoorã Santiago Juan ome mãga k'awaa atadak'ãri, Jesumaa mãgajida:

—Tachi Waibia, ¿k'inia bik'ã ajida, taipa pa it'ïpa baaipidamerã mãirã ïri, jõdaidamerã?

⁵⁵ Mamïda Jesupa ãra itriak'ooji, mãgá k'achia k'ïsiadap'edaa perã. ⁵⁶ Mãpai wãjida awaraa p'uuru k'aipëedee.

*Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarã
(Mt 8.19-22)*

⁵⁷ Ode wãdade eperãpa Jesumaa mãgaji:

—Tachi Waibia, pi ome wã k'inia bida aji, chi wãrumaa.

⁵⁸ Jesupa p'anauji:

—Usap'ã yooro te uria iru bee mãik'aapa ipanaarã te iru bee. Mamïda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema arajãgaa ni, k'ãipari wëe. Made k'ïsiãji, jarai naaweda wãara mi ome nipa k'inia bi wa mãga-e.

⁵⁹ Mãpai Jesupa mãgaji awaraa eperãmaa:

—Mi ome nipa chëji.

Irua p'anauji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamïda ai naaweda mi ak'õre iapipáde aji, iru piuk'ãri.

⁶⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerãpa ãchi piu-dap'edaarã iadamerã. Pi, jõdee, nipa chëji mi ome

māik'aapa jaratééji Tachi Ak'õrepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã.

⁶¹ Māpai awaraa eperãpa mägaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamida ai naaweda wāpíji mi tedepemaarã ak'ide.

⁶² Jesupa p'anauji:

—Eperãpa eujã p'ëirat'imaa bi pirã aradopa, jĩp'a nok'ooree ak'iipia bi. Āpíteee ak'iru pirã, pia ba-e pait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome.

10

Jesupa eperãarã setenta y dos pëida jarateenadamerã

¹ Maap'eda Jesupa chi k'õp'ãyoorã awara setenta y dos jirit'eraji ichi ome nipapataarãdepema. Āra ome-omee pëiji ichi naa wãdamerã p'uuru bee chaa ichi wāit'ee badamaa. ² Āra pëik'ãri, mägaji:

—Eperãarã chok'ara mide waide ijãada-e p'ani. Ne-uu audú chau bík'api p'ani. Mamida mimi-apataarã chok'ara-ee p'ani. Mapa iidipataati Tachi Ak'õre, ma ne-uu chiparimaa awaraa mimi-apataarã pëimerã chi chau bi p'ede. ³ Wãti eperãarãmaa jarateede. Mia parã pëiru oveja chak'eerã pëik'ajik'a ne-animalaarã k'achia beerã t'ãide. ⁴ Na wãrutade ateenáati muchila, p'arat'a maa-e pirã awaraa chancla. Ichiaba taarã ak'inĩ p'aneenáati pedeedait'ee chi unurutaarã ome. ⁵ Eperã tede t'ĩudak'ãri, naapiara jarapatáati: “Na te pidaarã pia p'anapatáati.” ⁶ Mägá eperã t'ãri pia paraa pirã ma tede, iru k'ãiwee beeit'ee. Mamida iru t'ãri pia-e bi pirã parã ome, Tachi Ak'õrepa iru k'ãiwee bapi-e pait'ee. ⁷ Ma tede p'anéeti.

Ārapa teeruta k'óti m̄aik'aapa tóti, parā, mi mimia-pataarāpa m̄aga atadaipia bairā p̄achi mimia pari. Te awara-awaraa nipanáati; te abaadepai p'anéeti.

8 'P'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebairuta p̄irā, k'óti ārapa teeruta. 9 Ma p'uurudepema k'ayaa beerā j̄ipak'óoti m̄aik'aapa m̄airāmaa jaráti: “Tachi Ak'ōrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.” 10 Mamīda awaraa p'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebaida-e p̄irā, calle j̄ade w̄yaarutade n̄aga jaráti: 11 “¡P̄achi p'uurudepema yooro p'ora tai b̄iride beeda paara n̄ep'eruta, parā t'āri k'achia p'anadairā tai ome! K'awáati Tachi Ak'ōrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda parāpa m̄aga k'iniada-e.” 12 Mia jara bi: Ak'ōre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audup̄iara k'achia ooit'ee, chonaarāweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'āyaara.

P'uuru pidaarāpa Ak'ōre Ūraa ūridaamaa p'anadap'edaa

(Mt 11.20-24)

13 —¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee p̄iit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ij̄āk'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia j̄on̄ipa chup̄iria iidik'ajida Tachi Ak'ōremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa j̄ik'ajida

māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro ĩri. ¹⁴ Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara. ¹⁵ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'ĩsia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'ōre k'ĩrapite? ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aait'ee!

¹⁶ 'K'ōp'āyoorā, eperāpa parā pedee ũrik'āri, mi pedee k'a ũriit'ee. Jōdee chi parā yiaraa iru bīpa mi jida yiaraa iru bi. Ma awara mi yiaraa iru bi pīrā, ichiaba mi Ak'ōre, mi pēida, yiaraa iru bi.

Setenta y dos āpītee chedap'edaa

¹⁷ Ma setenta y dos pēida eperāarā āpītee chedak'āri, t'āri o-ĩ-īa p'anajida. Māgapachida:

—Tachi Waibia, ĩtaipa pī k'ap'ia pari pedeedak'āri, netuaraarāpa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāara. Mia Satanás unuji it'ariipa baaik'āri pa baaiparik'a. ¹⁹ Mia parā k'aripaji t'iadamerā taamaarā ĩri māik'aapa tusōre ĩri, parāmaa maarepida k'aada-ee. K'aripaji chōopataadamerā Netuara Poro Waibia ome; irua parā p'ua oo-ee. ²⁰ Maperā parā t'āri o-īa p'anadaipia bi. Mamīda ma k'āyaara o-īara p'anadaipia bi Tachi Ak'ōrepa parā t'ĩ p'ā iru bairā it'ari ichideerā t'ĩ p'ā jēra bi librode.

Jesús t'āri o-īa bada
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Māgá pedee bide Tachi Ak'õre Jaurepa iru audú t'ãri o-ĩapiji. Māpai irua māgaji:

—Ak'õre Waibia, pi jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Ne-inaa jõmaweda it'ari nĩbi, na p'ek'au eujãde nĩbi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'ãri o-ĩa bi pia eperãarã jĩp'aarãmaa k'awapiru perã ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'ĩsia k'awaa beerãmaa māik'aapa poro wēsaa beerãmaa. Māga ooji māga oo k'inia bada perã.

22 'Mi Ak'õrepa ne-inaa jõma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerã. Tachi Ak'õrepapai wãara mi, ichi Warra k'awa bi. Māgá ichiaba mi, chi Warrapapai wãara iru k'awa bi. Mamĩda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperãarãmaa.

23 Māpai Jesupa ak'iji chi k'õp'ãyoorãmaa māik'aapa māgaji:

—Parã, chi na ne-inaa unu p'anĩrã, wãara t'ãri o-ĩa p'ani. 24 Mia jara bi: Chonaarãweda Ak'õre pedee jarapataarãpa māik'aapa reyrãpa unu k'inia p'anajida parãpa unu p'ani. Mamĩda unuda-e paji. Ichiaba ũri k'inia p'anajida parãpa nama ũri p'ani. Mamĩda ũrida-e paji, ewari ma-it'ee waide pa-e bada perã.

Jesupa nepirida Samariadepema t'ãri pia badade

25 Ewari aba Moisepa p'ãda jarateepari pedeenaji Jesús ome. K'awaait'ee Jesupa wãara Ak'õre Ũraa k'awa bi wa māga-e, māgipa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãata ooyama aji, mi it'aa wãit'ee?

26 Jesupa p'anauji:

—¿K'ãata jara bi Moisepa p'ãdade? ¿K'ãata unu bima aji, aide?

27 Ma Moisepa p'ãda jarateeparipa p'anauji:

—Tachi Ak'õre Waibia k'inia iru baparíji pichi t'ãripa mãik'aapa ne-inaa jõmaa k'ãyaara iru k'inia iru baparíji. Ewari chaa k'ĩsĩaji irude pichi t'ãripa;' *(Dt 6.5)*

'ma awara awaraarã k'inia iru baparíji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.' *(Lv 19.18)*

28 Mãpai Jesupa mãgaji:

—Pia p'anaujipi. Mãga ooru pirã, ichita bapariit'ee Ak'õre eujãde.

29 Mamĩda ma Moisepa p'ãda jarateeparipa waapiara k'awaa k'inia baji. Mapa iidiji:

—Pia awaraarãda ak'ãri, ¿k'aita jara k'inia bima? aji.

30 Mãpai Jesupa nãga nepiríji jarateeit'ee:

—Eperã Jerusalén ode wãji Jericó p'uurudee. Mãgá ode wãde nechiapataarã uchijida. Ma eperã p'ua oojida mãik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perá peet'aajida. ³¹ Bi-ap'eda, p'aare cheji ma ode. Mamĩda ma eperã eujãde bi unuk'ãri, jĩp'a wãyaaji ichi ode. ³² T'ẽepai Leví ẽreerãdepema uchiada ichiaba ma ode che wãji. Mamĩda ma eperã mãgá unuk'ãri, ichiaba jĩp'a ichi ode wãyaaji. ³³ Ma t'ẽepai Samariadepema ichiaba ma ode cheji. Mãgipa ma eperã unuk'ãri, iru chupiria k'awaaji. ³⁴ Iru k'ait'a wãp'eda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimãĩ mãik'aapa p'aru sorede beda ataji. Mãpai ma eperã su-ak'i binaji ichi burrode mãik'aapa ateeji eperãarã temaa ak'i p'anadamerã. ³⁵ Ai norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé ẽt'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa mãik'aapa mãgaji: “Jã eperã ak'i

baparíiji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pírã, mia p'aait'eeda" aji.

³⁶ Māga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'āda jarateeparimaa:

—¿K'āata k'ĩsia bima? aji. ¿Ma õpeedepema chisãgipa ma eperã ak'ijima ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

³⁷ Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Pia auk'a oopáde aji, chupiria chedeerāmaa.

Jesús Marta tede p'asianada

³⁸ Maap'eda ma ode Jesús waya wã nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru k'aipeede. Mama wēra t'ijarapatap'edaa Martapa iru auteebaiji ichi tede. ³⁹ Marta ñpewēra María mama baji. Ichi Jesús bñri ik'aawa su-ak'i beeji ũriit'ee irua jararu.

⁴⁰ Mamīda Marta ne-inaa audú oomaa beeji nek'opiit'ee Jesumaa māik'aapa chi k'õp'āyoorāmaa. Mapa Jesús k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bik'ã aji, mi ñpewērapa mi k'aripa-e bi? Mia ne-inaa chok'ara iru bi ooit'ee. Mapa jaráji irua k'aripamerã.

⁴¹ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'ĩsia nñbida aji, ne-inaa pi-ia oo k'iniapa. ⁴² Mamīda Mariapa ne-inaa piara jiriji ooit'ee, mi nama bi misa. Apidaapa jarada-e pait'ee irua māga oonaamerã.

11

Jesupa jarateeda it'aa t'ĩ k'awaadamērã
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Ewari aba Jesús it'aa t'ĩ aupak'ãri, k'õp'ãyo abaapa mǎgaji:

—Tachi Waibia, jaratéji taipa it'aa t'ĩ k'awaadamerã, Juan Bautistapa chi k'õp'ãyoorãmaa jarateedak'a.

2 Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—Parã it'aa t'ĩdak'ãri, nãga jaráti:

Tachi Ak'õre it'ari bi,
pi t'ĩ awaraa t'ĩ k'ãyaara pipiara bi.

Eperãrã bíji pichi jua ek'ari pichideerã
p'aneedamerã.

[Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujãde, it'ari
ooparik'a.]

3 Tai-it'ee chik'o téjeji ewari chaa k'odait'ee.

4 Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria
k'awáaji mǎik'aapa perdonáaji
taipa perdonaapatak'a, awaraarãpa taimaa
ne-inaa k'achia oodak'ãri.

Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia
juadeepa.

5 Ichiaba Jesupa mǎgaji:

—K'ĩsiadáma nãgide. Parãdepemapa k'õp'ãyo iru bai. Esapite pi wãi iru temaa mǎik'aapa jarai: “K'õp'ãyo, mi-it'ee pan õpee téjeji, ⁶ k'õp'ãyo aba et'ewapai t'imüpa pacheda perã mi temã. Maarepida wëe bi teeit'ee k'omerã.” ⁷ Mǎga p'asada paara, irua jara-e pai: “Mi ichiak'au bíji. Puerta jãa iru bi. Mi warrarã mi ome nama k'ãi p'anipi. Mapa p'irabai-eda a-e pai, pĩmaa ne-inaa teede.” ⁸ Mia jara bi: Mǎgí k'õp'ãyo p'irabai-e pĩrã ne-inaa teeit'ee pi ichi k'õp'ãyo perã, mǎgara

p'irabaiit'ee waa iidi n̄banaamerã. Teeit'ee ne-inaa jōma pia falta bi. ⁹ Maperã mia nāga jara bi. Iidipatáati Tachi Ak'õremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatáati. Irua k'awapiit'eepi. Eperãpa puerta t'aide t'ĩparik'a, Ak'õremaa t'ĩpatáati. Irua parã k'aripait'eepi. ¹⁰ Chi iidi bimaa Tachi Ak'õrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'õrepa k'awapipari m̄aik'aapa chi t'ĩ bimaa ewapari.

¹¹ ¿Parãdepema ak'õrepa taama teeik'ã ichi war-ramaa, irua chik'o iidik'ãri? ¹² Maa-e pirã, ¿tusõre teeik'ã irumaa, ne-imi iidik'ãri? ¹³ ¡Māga-epi! Parã, ne-inaa k'achia oopataarã m̄ida, pãchi warrarãmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parãpa m̄aga ooruta pirã, jaudupiarã pãchi it'aripema Ak'õre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarãmaa!

Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida adap'edaa

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa baji eperã pedee atua bi k'ap'iadeepa. Ma netuara uchiak'ãri, ma eperã pedee beeji. Māga un-udak'ãri, arii p'anadap'edaarã ak'itrua para beeji. ¹⁵ Mam̄ida ũk'uruurãpa m̄agajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jãgã netuaraarã uchiapiparida ajida.

¹⁶ Māpai awaraarãpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perã, iidijida ne-inaa oomerã Tachi Ak'õrepapai oopari. Māga oorũ pirã, k'awadayada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda. ¹⁷ Mam̄ida Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa m̄agaji:

—P'uuru pidaarãpa ãchi auk'arã jëreruta pirã, waa araa p'anapataada-e pai. ãchi itu jōdaridait'ee

māik'aapa āchi te āri baibeeit'ee. ¹⁸ Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jēreru pirā, āchi itu jōdaridai. Parāpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerā jēre-e pak'aji. ¹⁹ Ma awara māga pada paara ¿k'ai juapa parā eere p'anirāpa netuaraarā uchiapipatama? ¡Netuara juapa-epi! Āchiata ak'ipipata parā pia k'ĩsiada-e p'ani. ²⁰ Jōdee mi netuaraarā uchiapipari pirā Tachi Ak'ōre Waibia juapa, jara k'inia bi irā Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

²¹ 'Eperā juataura bīpa ichi te jīak'āri espada ome, k'ĩsia bi apida t'ĩuda-e pai ichi net'aa chiade. ²² Mamīda eperā iru k'āyaara juataura bi cheru pirā māik'aapa iru p'oyaaru pirā, iru espada jāri atai māik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²³ 'Eperā mi eere bi-e pirā, mi k'ĩra unuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa-e bi pirā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā āyaa pēipari mi ik'aawaapa.

*Netuara eperā k'ap'iade waya merātia bada
(Mt 12.43-45)*

²⁴ —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgīpa jiri nipapari eujā p'ūasaa sāma ĩit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'ĩsiapari: “Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade, mi naaweda badamāi.” ²⁵ Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi-ia bi; te barrep'eda, sīp'eda pi-ia bik'a. ²⁶ Māga unuk'āri, jirīnapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā

audupiará k'achiade beei'tee naaweda bada k'ãyaara.

Wãara t'ãri o-ãa p'anãrã

²⁷ Jesupa mãgá pedeema bide arii p'anadap'edaarãdepema wërapa mãgaji:

—iT'ãri o-ãa bapari pi nawe, chi pi t'oda mãik'aapa warida!

²⁸ Jesupa p'anauji:

—iMa k'ãyaara t'ãri o-ãara bapari chi Tachi Ak'õre pedee ùrip'eda, ooparipa ma jara bik'a!

Ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Mãgá pedee bide eperãarã cho-k'ara chep-achida iru ik'aawa seedarutamaa. Mãpai ichia jaramaa beejì ãramaa:

—Parã ñrapemaarã t'ãri k'achia-idaa p'anida aji. Iidipata mia oomerã ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mamida Tachi Ak'õrepa ooi'tee chonaarãweda Jonás ome oodak'a. ³⁰ Tachi Ak'õrepa Jonás pëidak'a Nínive p'uurudepemaarãmaa ichi pedee jamerã, mãga pik'a mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema pëiji ichi pedee jamerã parã ñrapemaarãmaa.

³¹ Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parã ñrapemaarãpa oopatap'edaa ak'ik'ãri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parã imiateeit'ee Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda ma reina t'imipa cheji Rey Salomón k'isia k'awaa bi pedee ùride. Mamida nama bi aba waibia bi Salomón k'ãyaara. ³² Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarãpa parã

ĩrapemaarã imiateedait'ee, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Jonás pëik'ãri Nínive pidaarãmaa, ãrapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wãjida. Mamĩda parã ĩrapemaarãpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e, aba Jonás k'ãyaara waibiara bĩpa jara cheji mĩda mãga oodamerã.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ —Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne-inaa ek'ari. Ma k'ãyaara k'oodak'ãri, ne-inaa ĩri it'í ata bĩpata, jõma te jãde p'anĩrãpa ĩdaa unudamerã.

³⁴ Tachi tau lamparak'a ĩdaa pik'a bĩ tachi k'ap'ia-it'ee. Pichi tau pia bak'ãri, k'ap'ia jõmaweda ĩdaa pik'a bide bait'ee. Mamĩda pichi tau k'achia bĩ pirã, k'ap'ia jõmaweda p'ãriu pik'a bide bait'ee.

³⁵ K'ĩrak'aupai pĩ ĩdaa pik'a bĩ p'ãriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, k'ĩrak'aupai k'ĩsiai pia Tachi Ak'õre wãara k'awa bĩ, mĩ ũraade ijãa-e bĩ mĩda. ³⁶ Mĩ ũraade ijãa bĩ k'aurepa pĩ k'ap'ia jõmaweda ĩdaa pik'a bide bĩ pirã, Tachi Ak'õre wãara k'await'ee, lámpara uruade ne-inaa pia unupatak'a.

Jesupa jarada fariseorãmaa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús pedee aupak'ãri, fariseo abaapa jaraji ichi ome wãmerã ichi temaa nek'ode. Ma tede t'ĩup'eda, Jesús mesade su-ak'ĩ beeji. ³⁸ Ma fariseo p'era pik'a baji Jesupa ichi jua sĩ-e pada perã nek'oi naaweda, fariseorãpa oopatak'a. ³⁹ Mamĩda Jesupa mãgaji:

—Parã fariseorãpa vaso mãik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipatada aji. Mamĩda mãgĩ edajãde ipuru bi ne-inaa k'achiapa, parã t'ãri k'achia p'anadairã. Chĩara net'aa chiapata mãik'aapa chĩara k'ũrapata. ⁴⁰ ¶Parã k'ĩsia k'awada-ee p'ani! ¿K'awada-e p'anik'ã chi parã k'ap'ia oodapa parã t'ãri ichiaba ooda? ⁴¹ Eperãarã chupiria k'awáati mãik'aapa t'ãripa áchimaa ne-inaa téeti. Mãpai Tachi Ak'õrepa parã pia ak'ipariit'ee.

⁴² ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã fariseorã k'achiadee pëiit'ee! Tachi Ak'õre-it'ee nãgee aliño awara biipata: menta, ruda, awaraa ne-inaa k'arra ome; mãgĩ diezdepema chaa, aba. Mamĩda parã-it'ee p'ua-e bi ne-inaa oodait'ee Ak'õrepa oopi bik'a, iru k'inia iru p'anadairã. Mãgata oodaipia bi parãpa ne-inaa oopata ome.

⁴³ ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã fariseorã k'achiadee pëiit'ee! Tachi Ak'õre Ũraa jarateepata tede p'anadak'ãri, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata, k'inia p'anapata perã eperãarãpa parã ak'idamerã áchi waibiarãk'a. Ma awara calle jãde nipadak'ãri, k'inia p'anapata jõmaarãpa parãmaa saludaadamerã, áchi poro waibiarã ome oopatak'a.

⁴⁴ ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! Eperãarã pariatua jãira ĩri t'iapata, k'awada-ee aide eperã piuda bi. Parã ma jãirák'ata p'ani, pãchi t'ãride k'ĩsia k'achia iru p'anadairã.

⁴⁵ Mãpai Moisepa p'ãda jarateeparipa mãgaji:

—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'ãri, ichi-aba taimaa ik'achia jara bida aji.

⁴⁶ Mamĩda Jesupa mãgaji:

—¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã ichiaba k'achiadee pëiit'ee! Eperãarãmaa audú ne-inaa chok'ara oopipata tachi chonaarãpa chonaarãweda oopatap'edaak'a. Mamída ãrapa ma jõma p'oyaa ooda-e pak'ãri parãpa jarapatak'a, maarepida k'aripada-e.

⁴⁷ ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! Pi-ia oopata chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarã iadap'edaamãi, eperãarãpa ãra k'irãpadamerã. ¡Mamída parã chonaarãpata ãra peek'oojida! ⁴⁸ Parãpa mãga oodak'ãri, ak'ipipata auk'a ook'ajida pãchi chonaarãpa oodap'edaak'a, parã ñrapemaarãpa auk'a ùridaamaa p'anapata perã Ak'õre pedee jarapataarãpa jara p'ani. Áchia ma Ak'õre pedee jarapataarã peek'oojida mãik'aapa parãpa mãgãrã iadap'edaamãi pi-ia oopata.

⁴⁹ Mapa Tachi Ak'õrepa na k'isia k'awaa pedee jaraji: “Mi pedee jarapataarã pëiit'eeda aji, mi ùraa jarateepataarã ome. Mamída ùk'uru peedait'ee; jõdee awaraarã jiridait'ee miapidait'ee.” ⁵⁰ Parã chonaarãpa mãga oopachida. Ak'õre pedee jarapataarã peepachida. Maperã ñrá Tachi Ak'õrepa parã k'achia ooit'ee. ⁵¹ Na eujã oodak'ãriipa iru pedee jarapataarã peepata; Abeldeepa Zacarías parumaa. Ma Zacarías peejida Tachi Ak'õre tede, te t'upata altarmãi esajãak'a. Maperãpi mia jara bi: Tachi Ak'õrepa ñrapemaarã k'achia ooit'ee ma oopatap'edaa pari.

⁵² ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã k'achiadee pëiit'ee! Eperãarãpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, mãga

pik'a parāpa Tachi Ak'õre Ūraa iru p'anapata. Mamīda ma ūraade jara bi awaraarāmaa k'awapidaamaa p'ani. K'iniadak'aa awaraarāpa ma pedee ūridamerā māik'aapa oodamerā irua jara bik'a.

⁵³⁻⁵⁴ Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'īraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jīak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda-e paji.

12

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

¹ Jesús at'āri mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú cho-k'ara nībada perā, awaraarā bīri īri paara t'iak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'õp'āyoorāmaa:

—K'īrak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'õrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā. ² Tachi Ak'õrepa āchi k'īsia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne-inaa mera oopata unupiit'ee. ³ Wāara ne-inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jīadap'eda pedee mera jaradap'edaa paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza īripa biaruk'a.

K'aita waaweedaipia bi

(Mt 10.26-31)

⁴ —Michi k'õp'āyoorā, mia nāga jara bi. Waaweenáati parā jiri p'anīrā peedait'ee,

ãrapa parã p'oyaa atuapida-e perã tok'arradee.
⁵ Jarait'ee k'aita waaweedaipia bi. Tachi Ak'õre waawéeti iruata tachi piupii perã mãik'aapa atuapii perã. Wãara iruta waaweedaipia bi.

⁶ '¿Netopata-ek'ã ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau omeé pari? Eperãarãpa mãga oopata ipana chak'e mak'iaara vale-e bi jãak'aapa. Mamãda Tachi Ak'õrepa ma ipana chak'eerã pia ak'ipari. ⁷ Parã jida mägá ak'ipari. Parã puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenáati, Tachi Ak'õrepa parã k'iniara iru bapari perã ipanaarã k'ãyaara.

Jesucristode ijãapatada apataarã awaraarã k'ĩrapite

(Mt 10.32-33; 10.19-20; 12.32)

⁸ —Mia nãga jara bi. Eperãpa tau taawa jararu pirã ichi Jesucristode ijãapari, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemapa pida jarait'ee: “Mãgí méré” Tachi Ak'õre angeleerã k'ĩrapite. ⁹ Mamãda eperãpa meraru pirã mide ijãapari, mãgara mia pida merait'ee. “Mãgí mēre-eda” ait'ee Tachi Ak'õre angeleerã k'ĩrapite.

¹⁰ 'Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wēpapak'ãri, wēpapii ãchia ik'achia jarapata paara Eperã Ak'õre Truadepema ãpíte. Mamãda ik'achia jararuta pirã iru Jaure ãpíte, mãgee p'ek'au k'achia wēpapi-e pait'ee.

¹¹ 'Parã mide ijãapata k'aurepa eperãarãpa parã ateedak'ãri Ak'õre Ũraa jarateepata tede maa-e pirã charraarãmaa mãik'aapa poro waibiarãmaa imiateedait'ee, k'ĩsianáati sãga p'anaudait'ee maa-e pirã k'ãata jaradait'ee. ¹² Mãirã k'ĩrapite panadak'ãri mãik'aapa pedeedait'ee pak'ãri,

Tachi Ak'õre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerã.

Jesupa nepirida p'arat'a paraa bi, k'isia k'awa-ee bide

¹³ See nĩbadadepema abaapa Jesumaa mǎgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mi ĩpemamaa tai ak'õrepa net'aa bẽida t'oomerã mi ome.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—K'õp'ãyo, ¿k'aipa mi bijima aji, parã charrak'a mǎga jaramerã?

¹⁵ Ichiaba mǎgaji:

—K'ĩrak'aupai net'aa k'ĩadai. Eperãarã t'ãri o-ĩa p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairã.

¹⁶ Mǎpai Jesupa nǎga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

'Eperã p'arat'ara bi bapachi. Ne-uu waibia iru bada perã, net'atau waibia ewapachi. ¹⁷ Mapa k'isia beeji: “¿K'ãata ooyama? aji. Te wẽe bi michi net'atau jõmaweda iait'ee.” ¹⁸ Mǎpai ma p'arat'ara bipa k'isia ataji. “K'awa bida aji, k'ãata ooit'ee. Mi net'atau iapata te wãrait'ee mǎik'aapa awaraa te waibiaara oo atait'ee. Mǎgá michi net'atau net'aa iru bi ome, jõmaweda iayada aji, ma tede.

¹⁹ Maapai mia jarai michi t'ãridepai: ‘Mia net'aara iru bi. Nǎgí ome año chok'ara pia bapariit'ee. Írá ĩit'ee, nek'oit'ee, ne-inaa toit'ee mǎik'aapa o-ĩa bapariit'eeda' aji.” ²⁰ Mamĩda ma p'arat'ara bipa mǎga k'isia bide Tachi Ak'õrepa irumaa mǎgaji: “¿Pi k'isia k'awa-ee bi! Idi weda p'ãrik'ua pi piut'ee. Maap'eda, ¿k'aipa atait'eema aji, pia net'aara ia iru bi?”

²¹ Ma nepiri aupak'ãri, Jesupa mǎgaji:

—Māgá uchiait'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi-it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa-ee.

Tachi Ak'ōrepa chi warrarā pia ak'ipari
(Mt 6.25-34)

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia jara bi: K'īsia jōnanāati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianāati sāga p'aru atadait'ee. ²³ Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda perā, tachimaa p'aru teeit'ee. ²⁴ Pichá, ak'íti jā ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bidadak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ne-inaa teepari k'odamerā. ¡Iru-it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara! ²⁵ Eperā audú k'īsia nībipa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai. ²⁶ Ma ne-inaa ma-āri p'oyaa oodak'aa pirā, ¿sāap'eda k'īsia jōnima awaraa ne-inaa p'oyaa ooda-e p'anadak'āri?

²⁷ 'Ak'íti sāga nep'ono waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi-ia p'anadait'ee. Mamīda mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperāarāpa iru pi-iara unuda-e paji nāgí nep'ono k'āyaara. ²⁸ Tachi Ak'ōrepa na p'ūajara pia t'onopipari. Idi wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pirā nep'ono p'ūajara t'āide nībi, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iaara ijāada-e p'ani mīda. ²⁹ Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanāati jiridait'ee ne-inaa k'odait'ee maa-e pirā ne-inaa todait'ee.

³⁰ Māga k'ĩsiapata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne-inaa parāpa falta p'ani. ³¹ Maperāpi jirīti p'anapataadait'ee iru jua ek'ari. Māga ooruta pirā, ma ne-inaa jōma iru p'anadait'ee.

It'aripema ne-inaa pia
(Mt 6.19-21)

³² —K'ōp'āyoorā, parā mīchi ovejaarāk'a p'ani. Mapa waaweenāati. Parā chok'ara-ee p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi. Mapa parā biji ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³³ Maperā parāpa net'aa iru p'ani netok'óoti māik'aapa chupiria beerāmaa téeti. Na p'ek'au eujādepema muchila atadai k'āyaara, óoti Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. Māgá atadai it'aripema ne-inaa, sore pak'aa. Ma ne-inaa pi-ia bimāi nechiapataarā p'oyaa t'īudak'aa māik'aapa polillapa p'oyaa āridak'aa. ³⁴ Na p'ek'au eujādepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jōdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee māgi ne-inaa ome.

Jesupa jarateeda ijāapataarā poro waibia waya cheit'ee ewatede

³⁵ —Mi parā poro waibia perā, mi waya cheit'ee nīdaipia bi, mimiapataarāpa p'aru jīdap'eda lámpara k'oopatak'a āchi chipari cheru misa. ³⁶ Mimiapataarāpa nīpatak'a chipari teedaa cheru misa miak'āipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'īk'āri, māga pik'a parā nīdaipia bi parā poro waibia cheit'ee ewate. ³⁷ Ma mimiapataarā

chiparipa ãra pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pĩrã iru pachek'ãri. Mia jara bi: Irua ãra mǎgá unuk'ãri, jarait'ee su-ak'i p'aneedamerã mesade, ichia ãchimaã chik'o teeru misa. ³⁸ Ichia ma mimiapataarã pia ak'ipariit'ee mǎgá chok'ai p'anadak'ãri, ichi esapite maa-e pĩrã idatipodopa cheru pĩjida. ³⁹ Mamĩda nǎga k'awáati parãpa. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'ĩupiamapa. ⁴⁰ Mǎgá parã jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheit'ee perã.

*Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mt 24.45-51; Mr 13.34-37)*

⁴¹ Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ã aji, tai-it'ee aupai, wa jõmaarã-it'ee?

⁴² Jesupa nǎga nepiriji: ¿Sǎgá baparima aji, mimiapataarã poro waibia pia? Mǎgipa k'ĩsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabẽida ichi juade mǎik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarãmaa chik'o tawapari. ⁴³ O-ĩa bapari chipari pachek'ãri, ichi mimiamaa unu chepari perã. ⁴⁴ Mia wãarata jararu. Chiparipa mǎga unu chek'ãri, jõma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerã. ⁴⁵ Mamĩda ma mimiapari t'ãri k'achia bi pĩrã, nǎga k'ĩsiai: “Taarãit'ee mi chipari.” Mapa apemaarã mimiapataarã wimaa beei mǎik'aapa tomaa beei, nek'omaa beei toyaa beerã ome. ⁴⁶ Mamĩda ma mimiapari k'achia atu bide, chi te chipari pacheit'ee. Mǎpai irua ooda k'awaa

atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa āyaa pēit'aait'ee awaraa ijāadak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

⁴⁷ Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bi, mamīda chipari ni-e māik'aapa oo-e irua k'inia bik'a, chiparipa ma mimiapari wima chok'ara wipiit'ee. ⁴⁸ Mamīda mimiaparipa māgee ne-inaa k'achia ooru pirā k'awa-eeta, mak'iaara wipi-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'isia k'awaapik'āri ne-inaa oo k'awaamerā, k'inia bi ma eperāpa māga oomerā, ma ne-inaa chaaree bi mīda. Ma awara eperāarā bik'āri ma eperā jua ek'ari, k'inia bi irua āra pia ak'i bapariimerā, chaaree bi mīda.

Jesús k'aurepa tachi ēreerā ome t'āri auk'a p'anada-e pait'ee
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ —Mi cheji na p'ek'au eujādee t'ipitauk'a k'oode, aide ijāadak'aa beerā miapiit'ee. ꞑMāga oo aupada paara, mi o-īa bak'aji! ⁵⁰ Mamīda ai naaweda mimaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa. ⁵¹ ꞑParāpa k'isia p'anik'ā mi cheji eperāarā k'āiwee p'anapide? Māga-e. K'isia awara-awaraa papideta cheji. ⁵² Idideepa te pidaarā joisomaadepema ōpeerāpa mide ijādait'ee; jōdee omeerāpa ijāada-e pait'ee. Maa-e pirā omeerāpa ijādait'ee; jōdee ōpeerāpa ijāada-e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee. ⁵³ Ak'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi warra ome maa-e pirā chi warra t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba-e pait'ee chi k'au ome maa-e pirā chi k'au t'āri auk'a ba-e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi

ãigu ome maa-e pirã chi ãigu t'ãri auk'a ba-e pait'ee
chi p'ãk'õre ome.

Ewari k'awa p'anirã

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesupa ichiaba mägaji eperãarã arii
p'anadap'edaarãmaa:

—Parãpa unudak'ãri jãrara uchiaruta ak'õrejãru
baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Mãga
p'asapari parãpa jarapatak'a. ⁵⁵ Ichiaba nãu
p'uak'ãri sur eereepa, jarapata wãsia nãbait'ee.
Mãga p'asapari. ⁵⁶ ¡K'ĩsia atua p'anirã! Parãpa
mãgã pajã mãik'aapa eujã ak'i p'anipa eu k'achia
wa eu pia k'awa p'ani pirã, ¿sãap'eda ne-inaa mia
oomaa bi k'awada-e p'anima? aji.

T'ãri auk'a p'anapataadaipia bi

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ 'Mia oo bi mãik'aapa jaratee bi ak'iti
k'awaadait'ee Tachi Ak'õrepa oopi bi wa mãga-
e. Mãpai parã t'ãri auk'a bitì iru ome. ⁵⁸ Eperã
nepira iru bi pirã pi ome mãik'aapa pi charramaa
atee k'inia bi pirã, wãi naaweda t'ãri pia pedeeipia
bi iru ome t'ãri auk'a bidait'ee. Maa-e pirã charra
k'ĩrapite panadak'ãri, mägipa pi ata bii jãpataarã
juade carcelde t'i nãbinadamerã. ⁵⁹ Mia wãarata
jararu. Mamãik'aapa uchia-e pai p'arat'a jõmaweda
p'aa-ema.

13

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bi

¹ Maapai eperãarã ùk'uru wãjida Jesús ak'ide.
Nepirijida Pilatopa Galilea eujãdepema imik'ĩraarã

peepida, ārapa p'aareerāmaa ne-animalaarā peep-idap'eda, paapidak'āri. Māgá ma eperāarā waa p'oira beeji ma ne-animalaarā waa ome. ² Māga ūrip'eda, Jesupa māgaji:

—¿Parāpa k'īsia p'anik'ā aji, Tachi Ak'ōrepa māga p'asapiji ma Galilea eujādepemaarāpa p'ek'au k'achiarā oodap'edaa perā ma eujādepemaarā awaraarā k'āyaara? ³ Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee. ⁴ Māga-e pīrā ¿k'īsia p'anik'ā dieciocho piudap'edaarā Siloé torre t'ee'āri, māgá piujida ne-inaa k'achiarā oopachida perā awaraa Jerusalendepemaarā k'āyaara? ⁵ Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera bīiride

⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa higuera bīiri uu iru baji ichi uva k'āide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. ⁷ Mapa jaraji eperā chi ne-uu ak'i baparimaa: “Año ōpee iru bida aji, higojō jiri che bi nama. Mamīda unuk'aada aji. T'iap'et'aapáde aji. ¿K'āare-it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujā jīamaa?” ⁸ Mamīda ma eujā ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bīpáde aji, na año aupai. Yooro p'oirait'ee ujāra ome māik'aapa arii p'e binait'eeda aji. ⁹ Māga ook'āri, ¿chau-e paik'ā? aji. Mata chau-e pīrā, t'iap'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jipada

¹⁰ Ewari aba ĩipata ewate Jesupa jarateemaa baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ¹¹ Mama

baji wēra dieciocho años k'ayaa bi. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jīp'a p'oyaa bainĩ beek'aa paji. ¹² Jesupa ma wēra unu atak'āri, t'ĩ ataji māik'aapa māgaji:

—Wēra, pi jīpa bīda aji.

¹³ Māpai ichi jua bīji ma wēra ek'arra ĩri. Aramata jīp'a bainĩ beeji māik'aapa Ak'ōremaa it'aa t'ĩmaa beeji o-īapa. ¹⁴ Mamīda ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro waibia k'ĩraudachi, ĩipata ewate Jesupa jīpat'aada perā. Mapa eperāarāmaa māgaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapáde aji, māgí ewate jīpapide. ĩipata ewate chenaadapáde aji.

¹⁵ Māpai Tachi Waibiapa p'anauji:

—ĭMamīda parāpa paara oodak'aa pāchia jarateepatak'a! ĩĩipata ewate ichiaba mimiapata! ĩĩipata ewate pāchi p'ak'a maa-e pirā burro ĩrapata-ek'ā aji, ateedait'ee pania topide? ¹⁶ Na wēra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru baji. ĩĩipata ewate p'oyaa jīpaik'araa baji-ek'ā? aji.

¹⁷ Jesupa māga jarak'āri, ichi k'ĩra unuamaa iru p'anadap'edaarā k'ĩra nejasia p'aneejida eperāarā k'ĩrapite. Mamīda arii p'anadap'edaarā o-īa para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—ĭK'āarek'a bīma aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā?

¿K'ãare ome auk'a bima? aji. ¹⁹ Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bida aji, eperãpa uuda ichi te ãuk'idaa. Wari wãpachi pak'uruk'a nibeerumaa. Waibia nibeek'ãri, chi jua t'aide ipanaarã chepata ñidait'ee.

Levadurade nepirida

(Mt 13.33)

²⁰ Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'ãarek'a bima aji, Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã?

²¹ Wẽrapa levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerã.

Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'irup'ee pik'a bi

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalén ode wãdade Jesupa jarateeji p'uuru bee chaa mãik'aapa ai ik'aawa eperãarã p'anapatamã. ²³ Maapai eperãpa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿eperãarã chok'ara-ee Ak'õre eujãdee wãdait'eek'ã? aji.

Jesupa p'anauji:

²⁴ —Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'irup'ee bide t'ĩupatak'ata bi. Mia jara bi: Eperãarã chok'ara wã k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'õre truadee. Mamida p'oyaa wãda-e pait'ee. ²⁵ Te chipari p'irabaip'eda, ichi puerta jãa nibeiparik'a, mãga pik'a ewari cherude mi, parã poro waibiaapa Ak'õre truadepema puertak'a bi jãait'ee. Mãpai parã taawa p'anirãpa mãgadait'ee: “Tachi Waibia, ewapáde adait'ee tai t'ĩudait'ee.” Mamida mia p'anaut'ee: “Mia parã k'awa-e bi. Mapa parã t'ĩupi-e pait'ee. Parã michideerã-eda ait'ee.”

26 Māpai parāpa jara p'anedait'ee: “Tai pi ome nek'opachida māik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jāde pia jaratee nipapachida” adait'ee. 27 Mamīda mia p'anaut'ee: “¿Mia jara-e pajik'ā parā mīchideerā-e? ¡Āyaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!” 28 Parāpa unudak'āri Abraham, Isaac, Jacob, jōmaweda Ak'ōre pedee jarapataarā ome Tachi Ak'ōre truade, k'awaadait'ee parā taawa p'ani. Māpai jēdait'ee māik'aapa pāchi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. 29 Eperāarā chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'ōrejīru uchiapari eereepa māik'aapa ak'ōrejīru baaipari eereepa. Māirāta su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Tachi Ak'ōre ome ichi truade. 30 Maapai chi ĩrapema ek'ariara beerā Tachi Ak'ōrepa waibiara papiit'ee. Jōdee ĩrapema waibiara beerā irua ek'ariara papiit'ee.

*Jesús jēda Jerusalén p'uuru pidaarā pari
(Mt 23.37-39)*

31 Māpai fariseorā ũk'uru chejida māik'aapa māgajida Jesumaa:

—Wāji namāik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairā.

32 Irua p'anauji:

—Wāti jarade jā ik'awaa bimaa: “Idi māik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merātia bee eperāarā k'ap'iadeepa māik'aapa k'ayaa beerā jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee.”

33 Mamīda idi, nu māik'aapa nunorema ichita wāit'ee michi ode, pia-e bairā Ak'ōre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa piumerā.

34 'iJerusalén, Jerusalén, pìdepemaarãpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mãik'aapa irua pèida eperãarã mãupa bat'a peepata! At'apai mia pìdepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wërapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamïda parãpa k'iniada-e paji. 35 ¡Ûrítì! ¡Pãchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i-e pait'ee perã! Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda-e pait'ee ewari cherude nãga jararutamaa:
 'iTachi Ak'õrepa ichia pèida ichita pia ak'i ba-
 pariit'ee!' (Sal
 118.26)

14

Jesupa eperã k'ap'ia ooro bada jipada

1 Ewari aba ñipata ewate Jesús wãji nek'ode fariseorã poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorãpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perã. 2 Mama ichiaba baji eperã aba k'ap'ia ooro bi k'ayaapa. Mãgí Jesús k'ĩrapite bainĩ ba cheji. 3 Mãpai Jesupa iidiji Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa mãik'aapa fariseorãmaa:

—¿ñipata ewate k'ayaa bi jipaipia bik'ã aji, maa-e pirã jipaik'araa bi?

4 Mamïda ãchi k'ĩup'ee para beeji. Mãpai irua chi k'ayaa bi jita atap'eda, jipat'aaji mãik'aapa jaraji wãmerã. 5 Mãpai fariseorãmaa mãgaji:

—Pichi warra maa-e pirã p'ak'a toidú padarida paara, ¿isapai jitana-e pak'ajik'ã aji, ñipata ewate mïda?

6 Mamïda maarepida p'anauda-e paji.

Eperãarã miak'ãipata fiesta oode t'ĩ pèida

7 Jesupa unuk'ãri ma fariseopa awaraarã t'ĩ pëida su-ak'i p'aneeruta su-ak'i beepari piara bide, nãga nepiriji jarateeit'ee:

8 —Eperãpa pi t'ĩ pëik'ãri miak'ãipata fiesta oode, su-ak'i beenáaji su-ak'i beepari piara bide, eperã pi k'ãyaara waibiara bi t'ëe chei perã. 9 Mãgara chi t'ĩdapa pĩmaa mãgai: “Téjeji pi su-ak'i beepari na eperãmaa.” Mãpai pi k'ĩra nejasia bai mãik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'imipiara bide. 10 Ma k'ãyaara pi t'ĩ pëidak'ãri, su-ak'i banáji su-ak'i beepari t'imĩara bide, pi t'ĩdapa mãga chemerã: “K'õp'ãyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide.” Mãgara pi o-ĩa su-ak'i banai apemaarã waawí mesade. 11 Tachi Ak'õrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jõdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

12 Ichiaba Jesupa mãgaji ma fariseorã poro waibiamaa:

—Eperãarã t'ĩ pëik'ãri nek'o chedamerã pichi temaa, t'ĩ pëináaji pichi k'õp'ãyoorã, ìpemaarã, èreerã, wa pi te k'ait'a p'ani p'arat'ara beerã, ma pari ãrapa ichiaba pi t'ĩdai perã nek'ode ãchi temaa. 13 Ma k'ãyaara fiesta ook'ãri, t'ĩ pëipia bi chupiria chedeerã, p'oyaa t'ia-ee beerã, bĩri nik'anik'aa beerã mãik'aapa tau p'ãriu beerã. 14 Mãgá o-ĩa bait'ee, ma pari ãrapa ne-inaa oodait'ee wëe p'anadairã. Ma awara ma pari Tachi Ak'õrepa pĩmaa ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i bĩrã jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

*Nek'opata fiesta waibiade nepirida
(Mt 22.1-10)*

15 Māga ũrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:

—jO-īa bait'eepi chi nek'oru nek'opata waibiade Ak'õre truade!

16 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joopiji māik'aapa eperāarā chok'ara t'ī pēiji. 17 Chik'o aupa nībak'āri, pēiji chi chok'apari jarade ma t'ī pēida eperāarāmaa: “Chéti, jōma aupa jēra bairā.”

18 Mamīda jōmaarāpa: “P'oyaa wāda-eda” ajida. Chi naapemapa māgaji: “Et'ewapai mia eujā neto ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapāde aji, p'oyaa wā-e perā.” 19 Awaraapa māgaji: “Et'ewapai p'ak'a diez neto atajida aji, mimiapinait'ee michi eujāde. Mi chupiria k'awaapāde aji, p'oyaa wā-e perā.” 20 Jōdee awaraapa māgaji: “Ewaa miak'āiji. Mapa p'oyaa wā-eda” aji. 21 Chi chok'a pēida āpatee cheji chiparimaa jarade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa māgaji chi chok'aparimaa: “Wāji p'uuru jādee māik'aapa p'e anéjei chupiria chedeerā, p'oyaa t'iak'aa beerā, tau p'āriu beerā māik'aapa biiri nik'anik'aa beerā.” 22 Bi-ap'eda, māgaji chi chok'a pēidapa: “Señor, mia ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari at'āri pari jēra bida” aji. 23 Māpai ma te chiparipa māgaji chi chok'aparimaa: “Māgara wāji o bee chaa eperāarā jiride, mi te p'īu nība chemerā. 24 Mia jara bi: Chi eperāarā naa t'ī pēida apidaapa k'oda-e pait'ee mi chik'o.”

*Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Eperãarã chok'ara nipajida Jesús t'ëe. Mapa irua ãpítee ak'iji mãik'aapa mãgaji:

²⁶ —Mi ome niparupa mi k'iniara iru ba-e pirã chi ak'õre, chi nawe, chi wëra, chi warrarã, chi ñpemaarã, chi ñpewëraarã, ichi paara k'inia bai k'ãyaara, mãgí p'oyaa mërë pa-e pai. ²⁷ Ichiaba eperã piuamaa bi pirã mide ijãa bi k'aurepa, mãgí mërë pa-e pai. ²⁸ Parãdepema abaapa te it'ia oo k'inia bi pirã, naapiara juasia-e paik'ã k'awaait'ee jõmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee. ²⁹ Mãga oo-e pirã, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa-e pak'ãri, chi unurutaarãpa pi oomaa iru p'anedai. ³⁰ Jarapataadai: “Na eperãpa te oomaa beeji. Mamãda p'oyaa oo aupa-e paji.” ³¹ Maa-e pirã, rey wã k'inia bak'ãri jura chõode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorã juasiapari k'awaait'ee diez mil soldaorãpa p'oyaadai wa p'oyaada-e pai soldaorã veinte mil ãra ñri chõo cherutaarã. ³² P'oyaa-e paita bi pirã, ¿chi apema rey t'imí cheru weda jara pëit'ee-ek'ã k'ïra jïp'a p'anedait'ee chõoda-ee? ³³ Mãga pik'a parãdepemapa k'ïsiap'eda mide ijãait'ee, ma k'aurepa ichia ne-inaa jõmaweda iru bi atuaamaa beeru pirã, mãgara p'oyaa mërë pa-e pai.

*Jesupa jarateeda t'ã k'iyaa-ee pik'a p'anãrãde
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ —T'ã pia bi. Mamãda k'iyaa-edaru pirã, ¿sãga waya k'iyapiima? aji. ³⁵ Pia-e bi eujã-it'ee pijida. Ichiaba ne-uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia-e bi. Jïp'a bat'at'aapia bida aji. Pia k'ïsiati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

15

Oveja atua badade nepirida

(Mt 18.10-14)

¹ Ma t'ēpai Cesar-it'ee impuesto p'epataarã m̄aik'aapa awaraa k'achia oopataarãda apatap'edaa k'ait'a chejida Jesús pedee ūride.

² Mapa fariseorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome iru ãpíte ik'achia pedeejida:

—Jãgipa p'ek'au k'achia oopataarã auteebaipari m̄aik'aapa nek'opari ãra ome.

³ M̄apai Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee:

⁴ —Parãdepema abaapa cien oveja iru bi pirã m̄aik'aapa madepema aba atuadaru pirã, ¿atabëi-e paik'ã aji, chi apemaarã noventa y nueve ãchi p'anapatamã chi atuadaida jirinait'ee unu atarumaa? ⁵ Unu atak'ãri, o-ĩapa pi ik'ia ãri jira atap'eda, ⁶ aneeit'ee m̄aik'aapa pachek'ãri teeda, pichi k'õp'ãyoorã t'ĩ p'e atait'ee. M̄apai m̄agait'ee: “O-ĩa p'anadáma mi oveja atua bada unu atada perã.” ⁷ Mia jara bi: Ak'õre truade m̄agá ichi-aba audú o-ĩadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri m̄aik'aapa Tachi Ak'õrede ijãa beek'ãri. O-ĩara p'anapata ma k'ap'ia, o-ĩa p'anadai k'ãyaara noventa y nueve t'ãri pia beerã k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

⁸ —Wẽrapa p'arat'a tau diez iru b̄ipa made-pema aba atuadaru pirã, ¿lámpara k'oo atap'eda, piak'ãa te jã barremaa bee-e paik'ã unu atarumaa? ⁹ Unu atak'ãri, chi k'õp'ãyoorã t'ĩ p'e atait'ee m̄aik'aapa m̄agait'ee: “O-ĩa p'anadáma mia unu atada perã p'arat'a tau atuadaida.” ¹⁰ Mia jara

bi: Angeleerãpa ichiaba mǎgá o-ĩadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri mǎik'aapa Tachi Ak'õrede ijãa beek'ãri.

Eperãpa chi warrapa k'achia ooda perdonaada

¹¹ Jesupa ichiaba nãga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperãpa warrarã omé iru baji. ¹² Ewari aba chi k'ũtrãara badapa mǎgaji chi ak'õremaa: “Ak'õre, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'ãri atabëit'ee bidepema.” Mãga ooji chi ak'õrepa. Ma k'ũtrãa eerepema net'aa teeji irumaa. ¹³ Maap'eda ma warra t'ëepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji mǎik'aapa ma p'arat'apa t'imí wãji awaraa todee. Mama p'arat'a pariatua gasta wãpachi mǎik'aapa jõt'aaji ichia oo k'iniata oo bipa. ¹⁴ Ma awara p'arat'a jõma jõdaik'ãri, at'apai jarra oojida ma eujãde. Maperã jarra choomaa beeji. ¹⁵ Mapa wãji mimia jiride ma eujãdepema eperãmaa. Ma eperãpa pëiji sinaarã jãade. ¹⁶ Audú jarrapa bi jãwaa k'inia bapachi sinaarã chik'opa. Mamĩda apidaapa nek'opidak'aa paji. ¹⁷ Mãpai k'ĩsia beeji: “Mi ak'õre tede mimiapataarã chok'araarãpa nek'odait'ee iru p'anida aji. jJõdee mi nama jarrapa piu wã! ¹⁸ Mi ak'õremaa wãit'eeda aji. Panak'ãri, nãga jarait'eeda aji: Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'õre k'ĩrapite mǎik'aapa pi ãpíte. ¹⁹ Waa pichi warrak'a mi iru banãaji. Jip'a pichi mimiaparik'a iru báji anait'ee.” ²⁰ Maap'eda cheji chi ak'õre temaa.

'Atãri t'imí cheru weda, chi ak'õrepa unu ataji mǎik'aapa chupiria k'awaaji. P'iraji chi warramaa mǎik'aapa wëre atap'eda, k'ĩra ít'aaji. ²¹ Mãpai chi warrapa mǎgaji: “Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata

oojida aji, Tachi Ak'õre k'ĩrapite m̃aik'aapa p̃i ãp̃ite. Waa p̃ichi warrak'a iru banáaji. J̃ip'a p̃ichi mimi-
aparík'ata iru báji.” ²² Mam̃ida chi ak'õre audú o-
ĩa bada perã, m̃agaji chi mimiapataarãmaa: “P'aru
pipiara bita atanáti m̃aik'aapa j̃i b̃íti. Ichiaba ichi
juade sortija j̃i b̃íti m̃aik'aapa ichi b̃iride chancla
j̃i b̃íti. ²³ Anéeti p'ak'a poreera bita m̃aik'aapa
peet'áati. ¡K'odait'ee m̃aik'aapa p̃eiradait'ee! ²⁴ ¡Mi
warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! ¡Chi atua
pik'a bada unu atajidapi!” M̃apai fiesta oojida.

²⁵ 'M̃aimisa chi warra naapema ne-uu k'ãide
baji. Teedaa chek'ãri, ùri cheji o-ĩa p̃eira para
bi. ²⁶ Mapa mimiapari aba t'ĩ ataji m̃aik'aapa
iidiji: “¿Sãga j̃õnima?” aji. ²⁷ M̃apai ma mimia-
paripa m̃agaji: “P̃i ìpema pachejida aji. P̃i ak'õrepa
p'ak'a poreera bita peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa w̃e
pacheda perã.” ²⁸ M̃aga ùrik'ãri, chi ìpema ne-
uu k'ãideepa cheda k'ĩraudachi m̃aik'aapa teedaa
t'ĩuamaa beeji. Maperã chi ak'õre taawaa uchiaji
enenee pedeede t'ĩumerã. ²⁹ Mam̃ida chi warrapa
m̃agaji chi ak'õremaa: “P̃ia k'awa b̃ida aji, mi taarã
mimiadoo. Ichita k'ĩra j̃ip'a oodoo p̃ia jaradak'a.
Mam̃ida m̃imaa tee-e paji cabra chak'e pida, o-
ĩa nek'omerã michi k'õp'ãyoorã ome. ³⁰ J̃õdee p̃i
warra pacheda-it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi,
j̃õma p̃ichi p'arat'a teeda j̃õt'aaji m̃ida prostitutaarã
ome.”

³¹ 'M̃apai chi ak'õrepa p'anauji: “Warra, p̃i ichita
m̃i ome bapari. Net'aa j̃õmaweda m̃ia iru bi p̃eré.
³² Mam̃ida ìrá o-ĩa p'anadaipia bi p̃i ìpema piu pik'a
bada chok'ai bairã; chi atua bada unu atadap'edaa
perã.”

16

Mimiapataarã poro waibiade nepirida

¹ Jesupa ichiaba nãga nepiriji chi k'õp'ãyoorãmaa jarateeit'ee:

—Eperã p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarã poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba mãgí imiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perã. ² Mapa chi mimia chiparipa t'ĩ atap'eda, mãgaji: “¿Wãarak'ã aji, pi ãpĩte jara chedap'edaa? fraweda p'ã téjeji jõmaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarã poro waibia pae pait'ee perã.” ³ Mãga ũrik'ãri, ma mimiapataarã poro waibiapa k'ĩsajaji: “Írã ¿sãgapĩ ooit'eema mi mimia chiparipa mi mimia wẽe bik'ãri? Juatau wẽe bi mimia chaaree ooit'ee mãik'aapa k'ĩra nejasia bi ne-iidipariit'ee. ⁴ K'awa bida aji, sãga ooit'ee eperãarãpa mi auteebaidamerã mimia wẽe beek'ãri.” ⁵ Mãpai t'ĩpiji aba-abaa chedamerã chi paraa p'anadap'edaarã chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: “Pia ¿jõmasaa paraa bima aji, michi poro waibiamaa?” ⁶ P'anauji: “Aceite olivodee ooda ochocientos galones paraa bida” aji. Mãpai ma mimiapataarã poro waibiapa mãgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'ãda. Nãgí jët'áaji mãik'aapa awaraata oo atapáde aji, cuatrocientos pari.” ⁷ Maap'eda iidiji awaraamaa: “¿Pia jõmasaa paraa bima?” aji. Ma eperãpa p'anauji: “Trigo bulto cien paraa bida” aji. Mãpai mimiapataarã poro waibiapa mãgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'ãda. Nãgí jët'aap'eda, awaraata oo atapáde aji, ochenta bulto pari.” ⁸ Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarã poro waibia k'achia

bada ik'awaa bi. Mapa itria-e paji. Ichiaba māga pik'a p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā. Ik'awaara p'anapata Tachi Ak'ōredeerā k'āyaara.

⁹ 'Maperā mia parāmaa ūraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani téeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi-it'ee. Māga ooruta pirā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā auteebaiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

¹⁰ —Chi t'āri jīp'a bīpa net'aa chok'ara-ee iru bi pijida, awaraarāmaa teeru pirā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bīpa teemaa bi pirā net'aa chok'ara-ee iru bīdepema, auk'a teemaa bapariit'ee net'aara iru bak'āri.

¹¹ Mapa parā t'āri jīp'a p'anada-e pirā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ¿k'aipa it'aripema net'aa parā jua ek'ari bīima? ¹² Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa t'āri jīp'a ak'ida-e pirā, ¿k'aipa parāmaa it'aripema net'aa pia teeima?

¹³ 'Eperā chipariirā omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. Māga bi pirā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pirā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a oomaa bai. Māga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

¹⁴ Fariseorāpa ma ūraa ūridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perā.

¹⁵ Mapa Jesupa māgaji:

—Parā t'āri pia beerāk'a p'anapata eperāarā k'īrapite. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'awa bi k'īsia

k'achia parã t'ãride iru p'ani. Ne-inaa parãpa audupiarã k'inia iru p'ani; ma ne-inaa Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ãdade

¹⁶ —Moisepa ùraa p'ãdak'ãriipa mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa ùraa p'ãdak'ãriipa Juan Bautistapa ùraa jarada parumaa, eperãarãpa jiripachida Tachi Ak'õredeerã p'aneedit'ee ma ùraade jara bik'a oo p'anipa. Mamida ma ùraa jõru. Juan badak'ãriipa mia pedee pia jarateepari, eperãarãpa k'awaadamerã mi k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneeditamerã.

¹⁷ 'Pajã mãik'aapa na p'ek'au eujã jõdaridai, jõma Tachi Ak'õrepa ùraa p'ãpidade jara bik'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'ãi p'anirã mia amaanaadamerã

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ —Eperãpa ichi wëra amaataaru pirã mãik'aapa miak'ãiru pirã awaraa ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite. Ichiaba eperã miak'ãiru pirã wëra amaataada ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'irapite.

P'arat'ara bada mãik'aapa Lázaro, chupiria chada

¹⁹ —Eperã p'arat'ara bi bapachi. Mãgí p'aru pi-ia jipachi mãik'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi. ²⁰ Ichiaba mama bapachi eperã chupiria chi t'jarapatap'edaa Lázaro. Mãgí k'ap'ia jõma aida-idaa baji. Eujãde su-ak'i beepachi ma p'arat'ara bi te t'rupatamã. ²¹ Mãga oopachi

ma p'arat'ara bi mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perã. Mama bide usaarãpa iru aida senepachida. ²² Ewari aba ma chupiria chi jai-idaaji mãik'aapa angeleerãpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piuji mãik'aapa iajida.

²³ 'Ma p'arat'ara bada jaure chupiria nĩbaji piudap'edaarãmãi. Mamãik'aapa it'aa ak'ik'ãri, t'imĩpa unuji Abraham Lázaro ome. ²⁴ Mãpai biaji: "Michi chonaarã ak'õchona Abraham, jmi chupiria k'awáaji! Lázaro jua k'ĩ paniade beepíji mãik'aapa pëiji mi k'ĩrame k'urãtipide, na t'ipitaude chupiria nĩbairã." ²⁵ Mamĩda Abrahampa p'anauji: "Warra, k'irãpãji pi pia bapachi chok'ai bak'ãri; jõdee Lázaro chupiria bapachi. frá iru ñĩmaa bi nama; jõdee pi chupiria nĩbi. ²⁶ Ma awara tachi p'ani esajlak'a waibia k'õot'ari jira bi. Mapa chi nãik'aapa wã k'inia p'anirã p'oyaa wãda-e jãmaa. Ichiaba chi jãik'aapa che k'inia p'anirã p'oyaa cheda-e namaa."

²⁷ 'Mãpai ma p'arat'ara badapa mãgaji: "Mãgara ak'õchona Abraham, mi chupiria k'awáaji. Pëiji Lázaro michi ak'õre temaa. ²⁸ Mama michi ipemaarã joisomaa p'anapata. Jara pëiji chenaadamerã namaa, mi mia nĩbĩmaa." ²⁹ Mamĩda Abrahampa p'anauji: "Árapa iru p'anida aji, Moisepa p'ãda mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaa. Mãgĩ ũraa ũridaipia bi mãik'aapa Ak'õrede ijãadaipia bi." ³⁰ Mamĩda ma p'arat'ara badapa p'anauji: "Wãarada aji, ak'õchona Abraham. Mamĩda piuda chok'ai p'irabaip'eda, wãru pirã ãramaa, mãgara wãara ãchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadait'ee mãik'aapa Ak'õrede

ijãadait'ee.” ³¹ Mamĩda Abrahampa mǎgaji ma p'arat'ara badamaa: “Moisepa p'ãda mǎik'aapa Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaa ũri k'iniada-e p'ani pirã, ichiaba ijãada-e pait'ee eperã piuda p'irabaip'eda, wãru pijida ãramaa jarade.”

17

*Jesupa jarateeda p'ek'au k'achiade
baainaadamerã*

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupa mǎgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Na p'ek'au eujãde ichita p'ek'au k'achia paraait'ee. ¡Mamĩda Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi chi eperãpa p'ek'au k'achia oopi bi awaraarãmaa! ² Piara bak'aji k'ũruma iru otaude jĩ atadap'eda, p'usa jãde bat'at'aadait'ee, ichia na warrarãmaa p'ek'au k'achia oopii k'ãyaara. ³ ¡K'ĩrak'aupai parãpa mǎga oodai!

'Awaraa ijãaparipa p'ek'au k'achia ooru pirã, itrĩati. Mamĩda irua p'ek'au k'achia oo amaa bi pirã, chupiria k'awáati mǎik'aapa ma k'achia ooda perdonáati. ⁴ Ewari abaade pĩmaa ne-inaa k'achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru pirã mǎga waa oo-e, ichita chupiria k'awáaji mǎik'aapa ma k'achia ooda perdonáaji.

Ijãapataarãpa wãara ijãadak'ãri

⁵ Mǎpai chi k'õp'ãyoorãpa Jesumaa iidijida:

—Taimaa waapiara ijãapĩji Tachi Ak'õrede.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Mostaza tau p'isi k'edee mĩda, waibiadaipari pak'uruk'a. Mǎga pik'a írá parãpa wãara ijãaruta pirã, ma-ãri pida, ne-inaa oodai Ak'õrepa k'inia

bik'a. Waapiara ijãadak'ãri, ne-inaa waibiara oodai iru-it'ee. Mãga p'anadak'ãri, na nejõ bïrïmaa jaradai: “Jãmãik'aapa ãyaa wãji mãik'aapa p'usa jãde baaináji.” Mãgá wãara ijãarutara, ma nejõ bïrïpa ooi parãpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bi Ak'õrepa oopi bik'a

⁷ —Parãdepemapa chok'apari aba iru bi ne-uu k'ãide mimia bap'eda maa-e pirã oveja ak'ideepa cheru pirã, ¿nãga jarak'ajik'ã? “Su-ak'i béjei mãik'aapa nek'óji.” ⁸ Mãga-e. Ma k'ãyaara nãga jarai: “Mi-it'ee nejóoji mãik'aapa mia iidiruta anéjei, mi nek'omaa, ne-inaa tomaa bi misa. T'ëepai pi nek'oi mãik'aapa ne-inaa toi.” ⁹ Ma awara pia gracias jara-e pait'ee ma chok'aparipa ooda pari pia jaradak'a. ¹⁰ Mãga pik'a parãpa oodap'eda jõmaweda Ak'õrepa jaradak'a, irumaa nãga jaradaipia bi: “Piata tai chok'apari. Jïp'a oojida pia jaradak'a.”

Jesupa leprapa k'ayaa beerã diez jipada

¹¹ Jesús ode wãde Jerusalendee, wãyaaji Samaria eujãde mãik'aapa Galilea eujãde. ¹² Panaji p'uuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'ïraarã leprapa k'ayaa p'ani. Mamïda t'imí p'aneejida mãgá k'ayaa p'anadap'edaa perã. ¹³ Mãga nide biajida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, ¡tai chupïria k'awáaji!

¹⁴ Jesupa ãchi unuk'ãri, mãgaji:

—P'aareerãmaa wãti jarade Tachi Ak'õre juapa pãchi k'ap'ia jïpak'ooda.

Mãgá wãrutade, jïpa p'aneejida. ¹⁵ Ma diezde-pema abaapa unuk'ãri ichi k'ap'ia jïpada, ãpïtee o-ïa cheji. Tachi Ak'õremaa golpe pedee pia jara

cheji. ¹⁶ Māpai Jesús k'ĩrapite bedabaidachi ichi tau bĩri eujãde t'õbairumaa. Māga ooji gracias jarait'ee ichi jipada perã. Ma eperã judio-e paji. Samaria eujãdepema paji. ¹⁷ Māpai Jesupa mǎgaji:

—¿Diez paji-ek'ã aji, jipa p'anedap'edaarã ãchi k'ayaadeepa? ¿Sãma p'anima apemaarã nueve? ¹⁸ ¿Na k'ĩra tewaraa aupaita chejik'ã aji, gracias jarade Tachi Ak'õremaa?

¹⁹ Māpai Jesupa mǎgaji ma eperãmaa:

—P'irabáiji mǎik'aapa wǎji. Pia wǎara ijãada perã, jipa beejida aji.

Sãga pait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarã ichideerã papik'ãri

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseorãpa Jesumaa iidijida:

—¿Sãapaita Tachi Ak'õrepa ichia pëida rey pa-piit'ee na eujãde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa pëida rey papi-e pait'ee eperãarã taide. ²¹ Eperãarãpa jarada-e pait'ee: “Iru nama bi” maa-e pirã “iru jãma bi”. Māga p'oyaa jarada-e iru parã ome bapari perã, unuda-e p'ani mĩda.

²² Māpai Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa mǎgaji:

—Ewari cherude parãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, audú unu k'inia jõnadait'ee. Mamĩda unuda-e pait'ee. ²³ Eperãarã ùk'uruurãpa jaradait'ee: “Iru nama bi” maa-e pirã “iru jãma bi”. Mamĩda wǎnãati ãchia jara p'animaa mǎik'aapa ijãanãati ãchi pedee. ²⁴ Atu p'anide pa tau p'orep'orek'ãri pajã jõmaweda ìdaa ataparik'a, mǎga pik'a atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre

Truadepema, waya cheit'ee. ²⁵ Mamĩda mǎga pai naaweda ĩrapemaarǎpa mi chupĩria papidait'ee mǎik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee. ²⁶ Noé bada ewaride p'asadak'a, mǎga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperǎ Ak'õre Truadepema waya chek'ǎri. ²⁷ Maapai eperǎarǎ nek'opachida, ne-inaa topachida mǎik'aapa miak'ǎipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Mǎpai k'oi che nĩbeeji, na p'ek'au eujǎ ũudachi mǎik'aapa eperǎarǎ jõmaweda k'iniidachida. ²⁸ Mǎga paji ichiaba Lot bapariik'ǎri. Eperǎarǎ nek'o para bapachi, to para bapachi, ne-inaa neto para bapachi, ne-uu para bapachi mǎik'aapa te oo para bapachi. ²⁹ Mamĩda Lot Sodoma p'uurudeepa uchiak'ǎri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre mǎuk'a baaiji t'ipĩtau ome ma p'uuru ĩri. Mapa ma p'uurudepemaarǎ jõmaweda k'iniidachida. ³⁰ Mǎga pik'a pait'ee Eperǎ Ak'õre Truadepema waya chek'ǎri. Eperǎarǎpa Tachi Ak'õrede k'ĩsiada-e p'anadait'ee.

³¹ 'Ma ewate eperǎ terrazade bi pirǎ, mamǎik'aapa irabaik'ǎri, teedaa t'ĩuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperǎ ichi ne-uu k'ǎide ni pirǎ, teedaa cheik'araa bi ichi net'aa atade. ³² K'irǎpǎti Lot wěra p'asada. ³³ Eperǎ piuumaa bi pirǎ mide ijǎapari k'aurepa, mǎgĩ piuk'ǎri atuait'ee. Mamĩda eperǎ piuru pirǎ mide ijǎapari k'aurepa, mǎgĩ eperǎ piuk'ǎri, it'aa wǎit'ee.

³⁴ 'Mia jara bi: Ma ewate p'ǎrik'ua mi waya cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'ǎi p'anide angeleerǎpa aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabėidait'ee. ³⁵ Ichiaba wěraarǎ omé trigo bamaa

p'anadait'ee k'ürumade. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabëidait'ee. ³⁶ [Ichiaba imik'ĩraarã omé ne-uu k'ãide mimiamaa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabëidait'ee.]

³⁷ Māpai Jesús k'öp'ãyoorãpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sãma mãga p'asait'eema? ajida.

P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bimãi, ãkoso seedaipatada aji.

18

Jesupa p'êtrãade mãik'aapa charrade nepirida

¹ Jesupa chi k'öp'ãyoorãmaa nãga nepiriji jara-teeit'ee ichita sêda-ee it'aa t'ĩpataadamerã. ² Mãgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Mãgipa Tachi Ak'õre, eperãarã paara waaweek'aa paji. ³ Ma

p'uurude ichiaba bapachi p'êtrãa. Mãgí nepira iru baji awaraa eperã ome. Mapa wãpachi ma charramaa irua ma nepira ak'imerã. ⁴ Ewari

chaa ma charrapa iru pedee ùripachi mĩda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamĩda t'êepai k'ĩsiaji: “Mia Tachi Ak'õre waaweek'aa, eperãarã jida. ⁵ Mamĩda na p'êtrãapa mi itu bi-e bairã, mi t'ãri k'achiadai naaweda, k'aripait'ee waa chenaamerã.”

⁶ Māpai Jesupa ichiaba mãgaji:

—Ma charra k'achia bipa mãga ooji pirã ma p'êtrãa ome, ⁷ audupãara Tachi Ak'õrepa ichia jirit'eradaarã k'aripait'eeda aji, ãrapa it'aa iidipata perã ãstaawa, p'ãrik'ua pida. ¿Ãramaa taarã nĩpiik'ã?

⁸ Mia jara bi: Taarã-e weda ãra k'aripait'ee. Mamĩda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri, ¿unu cheik'ã aji, na p'ek'au eujãde p'ani ijãapataarã at'ãri mide wãara ijãapata?

Jesupa nepirida fariseode m̄aik'aapa impuesto p'eparide

⁹ Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee chi awaraarā ek'ariara ak'i p'anirāmaa, āchi t'āri piara p'ani j̄iak'aapa:

¹⁰ —Imik'īraarā omé wājida Tachi Ak'ōre te waibiadee it'aa t'īde. Aba fariseo paji. Jōdee chi apemapa Cesar-it'ee impuesto p'epachi. ¹¹ Ma fariseo ak'inī beep'eda, nāga it'aa t'īpachi: “Aai, Ak'ōre, p̄imaa gracias jarapari, mi apemaarāk'a bak'aa perā. Mi nechayaa bak'aa; k'achia ooyaa bak'aa; chīara wēra ome k'āik'aa m̄aik'aapa ook'aa j̄a impuesto Cesar-it'ee p'eparipa ooparik'a. ¹² Tomia chaa k'āima omé nek'ok'aa it'aa t'īit'ee m̄aik'aapa mia jitaru ne-inaa diezdepema chaa aba p̄imaa teepari.” ¹³ Mamīda ma Cesar-it'ee impuesto p'epari t'imí bainī baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bi j̄iak'aapa. Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. J̄ip'a t'ūa t'aap'e n̄ibapachi m̄aik'aapa it'aa t'īpachi: “Aai, Ak'ōre, mi chupiria k'awáaji p'ek'au k'achia ooyaa bairā.” ¹⁴ Mia jara bi: Ma impuesto p'epari k'āiwee wāji ichi temaa, Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapida perā. Jōdee māga-e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'ōrepa irua p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e paji. Chi awaraarā k'āyaara waibiara pa k'inia bi ek'ariara bait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite. Jōdee chi audua-ee bi awaraarā k'āyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'ōre k'īrapite.

*Jesupa warrarā bendiciada
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

15 Ichiaba eperãarãpa warra chak'eerã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ñiri mãik'aapa bendiciamerã. Mamĩda chi k'õp'ãyoorãpa mãga unudak'ãri, ma warrarã aneedap'edaarã itriajida.

16 Mãpai Jesupa chi k'õp'ãyoorã t'ĩ p'ejì mãik'aapa mãgaji:

—Ichiak'au mimaa warrarã chepítì, Tachi Ak'õrepa ãra jĩak'aarã biit'ee perã ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. 17 Mia wãarata jararu. Warra chaipa t'ãripa wãara ijãapari. Eperãpa mãgá Tachi Ak'õrede ijãa-e pirã, p'oyaa ba-e pai iru jua ek'ari ichideerã ome.

*Eperã p'arat'ara bada Jesús ome pedeeda
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

18 Eperãarã poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'ãri pia, ¿k'ãata mia oopia bima aji, it'aa wãit'ee?

19 Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mimaa t'ãri pia bida a bima? aji. T'ãri pia apaita bi: mãgí Tachi Ak'õre. 20 Pia k'awa bi Tachi Ak'õrepa Moisemaa ũraa p'ãpida:

'Eperã peenájì; miak'ãi bi pirã, awaraarã ome k'ãinájì; nechianájì; seewa jaranájì chĩara k'achiade baapiit'ee; pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíjì mãik'aapa ãra pedee ũriparíjì.' (Ex 20.12-16)

21 Mãpai ma eperãpa mãgaji:

—Mia ma jõma ooparida aji, k'ũtrãa weda.

22 Mãga ũrik'ãri, Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bi. Pichi net'aa jõmaweda netok'oonájì mãik'aapa chupiria

beerãmaa ma p'arat'a tééji. Mãga ooru pîrã, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'õre eujãde. Mãga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²³ Mamïda mãga ùrik'ãri, ma eperã k'ïra pia-ee wãji, p'arat'a audú k'inia bada perã. ²⁴ Mãga unuk'ãri, Jesupa mägaji:

—jChaaree bi p'arat'ara beerã p'aneedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome! ²⁵ Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, camello aguja taude wãyaai k'ãyaara.

²⁶ Mãpai chi ùri p'anadap'edaarãpa iidijida:

—Mãgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wãyama? ajida.

²⁷ Jesupa p'anauji:

—Eperãarã p'oyaa it'aa wãda-eda aji, ãchi k'ïradoopa, audú chaaree bairã. Mamïda Tachi Ak'õre-it'ee ne-inaa chaaree wẽ-eda aji.

²⁸ Mãpai Pedropa mägaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jõmaweda atabëijida pi ome nipapataadait'ee.

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Eperã mide ijãa bi k'aurepa atabëiru pîrã ichi te, wëra, ïpemaarã, ak'õreerã maa-e pîrã warrarã, ³⁰ mãgí eperãpa waapiara atait'ee na p'ek'au eujãde bi misa, mãik'aapa piuk'ãri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'õre ome.

Jesupa jarada õpee jarada k'achia beerãpa ichi peedait'ee

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ T'ëepai Jesupa chi k'õp'ãyoorã doce awara ãi t'ï p'e ataji mãik'aapa mägaji:

—Írá tachi Jerusalendee wādait'ee. Mama jōmaweda chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaak'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ome. ³² K'achia beerāpa mi k'īra tewaraarāmaa teedait'ee. Māgīrāpa mi oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mīmaa māik'aapa k'īramaa idudait'ee. ³³ Maap'eda mi widait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

³⁴ Jesús k'ōp'āyoorāpa maarepida k'awada-e paji irua jarada. Ichiaba k'awada-e paji k'āaredeta pedee baji. Irua jara k'inia bada p'oyaa k'awadak'aa paji.

*Jesupa tau p'āriu bi jipada Jericó p'uurude
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

³⁵ Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'āri, unuji tau p'āriu bi o bi ik'aawa su-ak'i bi. Māgí chupiria chipa chi wāyaarutaarāmaa p'arat'a iidimaa baji.

³⁶ Ūrik'āri eperāarā chok'ara wāyaa wāruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wāyaa wādama? aji.

³⁷ P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uurudepemata wāyaa wāda ajida.

³⁸ Māga ūrik'āri, ma tau p'āriu bīpa biaji:

—¡Jesús, Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

³⁹ Chi naa wādap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji.

⁴⁰ Māpai Jesús ak'inī beeji māik'aapa jaraji aneedamerā. K'ait'a pachek'āri, Jesupa iidiji:

⁴¹ —¿K'āata k'inia bīma aji, mīa pi ome oomerā?

Tau p'ãriu bîpa p'anauji:

—Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bîda aji.

⁴² Mâpai Jesupa mângaji:

—¡Unúji! Pia ijãada perã, jîpa beejida aji.

⁴³ Aramãgá ma tau p'ãriu badapa pia unu beeji mãik'aapa Jesús t'êe wãji. O-ïapa pia pedeeji Tachi Ak'õremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarãpa o-ïapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'õremaa.

19

Jesús Zaqueo ome

¹ Jesús Jericó p'uurude panak'ãri, nipaji calle jãde. ² Mama bapachi eperã p'arat'ara bi, t'ïjarapatap'edaa Zaqueo. Mângí Cesar-it'ee impuesto p'epataarã poro waibia paji.

³ Ma eperãpa Jesús k'awa k'inia baji. Mamîda p'oyaa unuk'aa paji, eperãarã audú chok'ara nipadap'edaa perã iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji. ⁴ Mapa Jesús naa p'iraji mãik'aapa it'í padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesús wãyaait'eemãi.

⁵ Mâpai Jesús Zaqueo badamãi wãyaa wãk'ãri, it'aa ak'iji mãik'aapa mângaji:

—Zaqueo, isapai irabáiji jãmãik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perã.

⁶ Aramãgá Zaqueo irabaidachi mãik'aapa t'ãri o-ïa Jesús ateeji ichi temaa. ⁷ Mãga unudak'ãri, arii p'anadap'edaarã jõmaarãpa ik'achia pedee p'aneejida Jesús ãpîte, iru wãda perã p'ek'au k'achia ooyaa bîda apata tede. ⁸ T'êepai teeda p'anadak'ãri, Zaqueo bainĩ beeji mãik'aapa mângaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa-auk'a chupiria beerãmaa teeit'eeda aji. Ichi-aba chĩara p'arat'a chiadoo pirã, ma chiada aba chaachaa pari k'ĩmari teeit'eeda aji.

⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—Idi Tachi Ak'õrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'õrede ijāapari perã, ichi chonaarãwedapema ak'õchona Abrahampa ijāadak'a. ¹⁰ Ma-it'eepi mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema cheji; atua beerã jiriit'ee m̄aik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Jesupa p'arat'ade nepirida

(Mt 25.14-30)

¹¹ Eperãarãpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'ãri. Jerusalén k'ait'a bada perã, āchia k'ĩsijida taarã-ee Tachi Ak'õrepa iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee.

¹² —P'arat'ara beerãdepema aba bapachi. Māgí t'imí wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerã m̄aik'aapa t'ēepai ichi āp̄itee chemerã ichi eujā ak'ide. ¹³ Mamīda wāi naaweda, t'ĩ p'ejī ichi mimiapataarã diez m̄aik'aapa p'arat'a waibia teeji āchi chaachaa. Māpai māgaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atāti m̄aik'aapa netóti awaraarãmaa waapiara eepadamerã, mi cheru misa.” ¹⁴ Mamīda ichi eujādepemaarãpa iru k'ĩra unuamaa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperãarã p̄ejjida jaradamerã: “K'iniada-e jā eperã tai rey pamerã.”

¹⁵ 'Māga jara p̄ejjida mīda, Cesarpa iru rey bijī. Ma t'ēepai waya cheji ichi eujādee. Pachek'ãri, t'ĩ p̄ejjī ichi mimiapataarã, māgí p'arat'a teedarãmaa, k'awaa k'inia bada perã jōmasaa

eepa iru p'ani āchi chaachaa. ¹⁶ Chi naa chedapa māgaji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji. ¹⁷ Reypa māgaji: “¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perā! Mia atabēida pia ak'iji māik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Māga ooda perā ĩrá mia pi eperāarā poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerā.” ¹⁸ Araarepema mimiaparipa ichiaba jara cheji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa joisomaa eepa wājida” aji. ¹⁹ Ichiaba māgimaa reypa māgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'ipariit'eeda” aji.

²⁰ 'Mamīda awaraa mimiapari chedapa māgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mimaa teeda. P'arude pia jī bip'eda, ia iru bajida aji. ²¹ Mia pi waawee bapari, k'awa bairā pia eperāarā pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi pichia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari.” ²² Māpai ma reypa māgaji: “¡Mimiapari k'achia! Pia jaradak'a ooit'eeda aji, pi ome. K'awa bida a bi, mia pia chupiria k'awak'aa māik'aapa mia ne-inaa jōma p'e atapari awaraarā mimiadap'edaa pari. ²³ Māgara ¿sāap'eda pia mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mi chek'āri, māpemaarāpa mimaa waya teedamerā ai ĩri eepadap'edaa ome?” ²⁴ Māpai ma reypa māgaji arii p'anadap'edaarāmaa: “Jāri atāti mia p'arat'a teeda irumaa māik'aapa téeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.” ²⁵ Māpai āchia māgajida: “Mamīda tachi poro waibia, ĩrua ma tau chaa waa diez eepada iru bida!” ajida. ²⁶ Māpai ma reypa māgaji: “Mia jara bi: Chi iru bima waapiara teeit'ee. Mamīda

chi mak'iarara wēe bīpa ma-āri iru bī paara jāri atait'eeda aji. ²⁷ Ma awara jirināti mi k'iniada-ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anéeti mi k'īrapite māik'aapa peek'óoti.”

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode. ²⁹ Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji. ³⁰ Āramaa māgaji:

—Wāti ara bī p'uuru tachi k'īrapite bīmaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bī, waide apida batauda-e p'ani iru īri. Ēra atāti māik'aapa anéeti. ³¹ Apidaapa iidiruta pīrā k'āare-it'ee ēramaa p'ani, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bī.”

³² Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa un-unajida jōma irua jaradak'a. ³³ Ma burro ēramaa p'ani misa, chipariirāpa iidijida:

—¿K'āare-it'ee ēramaa p'anima? ajida.

³⁴ P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bida ajida.

³⁵ Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi īripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai īri māik'aapa bataupijida. ³⁶ Wāruta misa, eperāarāpa āchi īripema p'aru t'ō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ³⁷ Māpai Olivo Eedeepa irabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataarā o-īapa biuk'a para beeji, taarā-ee āchi rey pai jīak'aapa. O-īapa Tachi Ak'ōremaa pedee pia pedepachida, āchia unudap'edaa perā Jesupa

oo bi; ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. ³⁸ Mãgapachida:

—¡K'ĩra wãree Ak'õre eujãde, Tachi K'aripapari reyk'a cheru perã! ¡ĩrã Tachi Ak'õre k'ãiwee bapariit'ee ichi eperãarã ome! ¡Iru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi!' (Sal 118.26)

³⁹ Mãpai ũk'uru fariseorã ma eperãarã t'ãide p'anadap'edaarãpa Jesumaa mãgajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarã itriapáde ajida, mãga jaranaadamerã.

⁴⁰ Mamĩda Jesupa p'anauji:

—Na eperãarã k'ĩup'ee p'aneeruta pirã, mãu paara mãga biadait'eeda aji.

Jesús Jerusalen-it'ee jēeda

⁴¹ Jerusalén p'uuru k'ait'a parutade Jesupa araa ak'ik'ãri, jēedachi. ⁴² Mãpai mãgaji:

—¡Pidepemaarãpa mide ijãadap'edaa paara, idi weda mia parã k'ãiwee p'aneepik'aji! Mamĩda mãga k'awada-e p'anadairã, parã-it'ee mera pik'a bi. Mapa p'oyaa unuda-e Tachi Ak'õrepa oo bi.

⁴³ Jerusalén, ewari cherude pĩmaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Pi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarãpa muralla yoorodee oodait'ee pi ik'aawa. Pi wap'ira atadait'ee mãik'aapa ma muralladeepa pi k'idaa chaa wawadait'ee. ⁴⁴ Pi muralla jõma t'eet'aadait'ee, edajãdepema te jëra bi paara. Aide p'anĩrã chok'ara peedait'ee. Mãu apida bee-e pait'ee awaraa mãu ĩri, pidepemaarãpa ũridaamaa p'anadap'edaa perã mia parã k'aripa chek'ãri.

Jesupa ne-inaa netopataarã jërek'ooda Ak'õre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jerusalén p'uurude panadak'ãri, Jesús Tachi Ak'õre te waibiade t'ĩuji mãik'aapa jëremaa beeji aide ne-inaa netomaa p'anadap'edaarã. ⁴⁶ Mågaji:

—Tachi Ak'õre Ũraa p'ã jëra bide jara bi:

'Mi te it'aa t'ĩpata teda apatadait'ee.' (Is 56.7)

'Mamĩda parãpa nechiapataarã ték'ata oo iru p'ani.'
(Jer 7.11)

⁴⁷ Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'õre te waibiade. Maapai p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa Jerusalén p'uuru pidaarã poro waibiarãpa jiripachida Jesús peepit'aadait'ee. ⁴⁸ Mamĩda p'oyaadak'aa paji, eperãarãpa iru pedee audú ũri k'inia p'anadap'edaa perã.

20

Tachi Ak'õrepa Jesús pëida
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Ewari aba Tachi Ak'õre te waibiade Jesupa jarateemaa baji pedee pia Ak'õrepa jara pëida. Måga nide pachejida p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa judiorã poro waibiarã.

² Mãirãpa Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji-ek'ã ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pimaa nãga oopi bima? ajida.

³ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidit'eeda aji. P'anáuti p'oyaa p'anaudai pirã. ⁴ ¿K'aipa pëijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa-e pirã eperãarãpa?

⁵ Mãpai ãchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pirã, irua iidit'ee: “Mãgara, ¿sãap'eda Juan ùraa ijãada-e pajima?” ait'ee. ⁶ Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperãarãpa Juan pëijida”. Mãga jararuta pirã, na eperãarã k'ïraudaridait'ee tachi ome mãik'aapa tachi mãupa bat'a peedai. Jõmaarãpa ijãa p'anì Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

⁷ Mapa ãchia p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji poro choo chemerã.

⁸ Mãpai Jesupa mägaji:

—Mãgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mĩmaa nãga oopi bi.

*Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Maap'eda Jesupa nãga nepirĩmaa beeji jara-teeit'ee eperãarãmaa:

—Eperãpa uva eujã uuji. Maap'eda ne-uu eujã ak'ipataarã jiriji aide mimiadamerã. Mãpai awara ãyaa t'imí wãji. ¹⁰ T'ëpai uva oropata ewari pak'ãri, ma eujã chiparipa ichi mimiapari pëiji ma ne-uu ak'ipataarãmaa, ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. Mamĩda ãchia ma mimiapari sĩk'oojida mãik'aapa pëit'aajida waya chiparĩmaa, maarepida net'aa wëe. ¹¹ Mãpai ma ne-uu chiparipa awaraa mimiapari pëiji. Mamĩda mägĩmaa ichi-aba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'aajida mãik'aapa jua arajãgaa pëit'aajida. ¹² Ma t'ëpai awaraa mimiapari pëiji. Mamĩda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru auk'a p'ua oojida mãik'aapa taawaa pëijida.

¹³ Mãpai ma ne-uu chiparipa mägaji: “Írá, ¿k'ãata ooyama? aji. Pëiit'eeda aji, mĩ warra k'inia iru

bi. Taawa iru waaweedayada” aji. ¹⁴ Mamĩda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru warra t'imí cheru unu atadak'ãri, ãchi pitapai mãgapachida: “Jãgipa ichi ak'õre net'aa jõmaweda atait'ee chi ak'õre piuk'ãri. Peet'aadáma ajida, tachi-it'ee na ne-uu eujã beemerã.” ¹⁵ Mapa ma uva eujãdeepa uchia atajida mãik'aapa peet'aajida.

Mãpai Jesupa mãgaji:

—Parãpa, ¿k'ãata k'ĩsia p'anĩma aji, ma uva eujã chiparipa ooit'ee ma eujã ak'ipataarã ome? ¹⁶ Mia jarait'ee. Wãk'ãri, ma eujã ak'ipataarã peek'ooit'eeda aji, mãik'aapa chi eujã teeit'eeda aji, awaraarãmaa ãchia ak'ipataadamerã.

Mãga ũridak'ãri, eperãarãpa mãgajida:

—¡Mãga p'asa-e pait'eeda! ajida.

¹⁷ Mamĩda Jesupa ãramaa ak'iji mãik'aapa mãgaji:

—Mãgara, ¿k'ãata jara k'inia bima aji, na pedee Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdadedepema?
'Te oopataarãpa mãu k'iniada-e padap'edaa pipiara padachi.' *(Sal 118.22)*

¹⁸ Eperã ma mãu pipiara bi ĩri t'ĩutiru pirã, chupiria nĩbeeit'ee. Jõdee ma mãu eperã ĩri baairu pirã, iru peet'aait'ee.

¹⁹ P'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda jarateepataarã ome ma nepirida ũri aupadak'ãri, k'awaajida Jesupa ãchideta pedee bajì. Mapa aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamĩda mãga ooda-e paji eperãarã waawee p'anadap'edaa perã.

*Judiorãpa Cesar-it'ee impuesto p'aapatap'edaa
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

²⁰ Maperã t'ẽepai ma judiorã poroorãpa pëijida t'ãri jĩp'a pik'a beerã Jesús ome pedeede. K'inia

p'anapachida ma eperãarãpa iidi p'anipa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarã poro waibiãrã ãpíte. Mãgá ma eujã ak'ipari, Romadepemaarã poro waibiãpa iru atapii. ²¹ Ma-it'ee ma pëida eperãarãpa Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anida ajida, pia pedee wãara jarapari mãik'aapa jarateepari eperãarãpa ne-inaa pia oo k'awaadamerã. Eperãarã maarepida k'ũrak'aa. Ichita jara bi eperãarã k'ĩra jĩp'a p'anapataadamerã Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ²² Mãga bita, nãga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ã ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa mãga-e?

²³ Jesupa k'awa bada perã mãirãpa k'ĩsia k'achia iru p'ani, mãgaji:

²⁴ —Ak'ipiti denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'ĩrata nade bi mãik'aapa k'ai t'ĩta p'ã bima? aji.

P'anaujida:

—César k'ĩra mãik'aapa ichi t'ĩta p'ã bida ajida.

²⁵ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Mãgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, mãik'aapa auk'a téeti Tachi Ak'õremaa irua iidipari.

²⁶ Mãga ũridak'ãri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida-e pai eperãarã taide. Mapa ak'itrua para beeji mãik'aapa k'ĩup'eek'oodachida.

Piudap'edaarã chok'ai p'irabaipatade iididap'edaa

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Maap'eda saduceorã ũk'uru wãjida Jesumaa. Saduceorãpa ijãadak'aa eperã piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperã iidijida:

28 —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ā bëijida ajida. Eperā miak'āi bi warra wēe piuru pirā, chi ĩpemapa iru wēra ataipia bi māik'aapa ai ome warra oopia bi chi ĩpema piuda k'ap'ia pari. 29 Māga jaradap'eda, ma saduceorāpa nāga nepirijida. P'anajida ĩpemaarā siete. Chi naapema miak'āiji. Mamīda warra wēe piuji. 30 Chi araarepema 31 māik'aapa araarepema miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēpai chi apemaarā jida miak'āijida ma p'ētrāa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida. 32 Maap'eda ma wēra ichiaba piuji. 33 Irā taipā nāga k'awa k'inia p'ani. Piudap'edaarā waya chok'ai p'irabaidak'āri, ĩchisāgī ĩpemata ma wēra imik'īra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'āi p'anadap'edaa perā?

34 Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujāde imik'īraarā māik'aapa wēraarā miak'āipata. 35 Mamīda Ak'ōrepa jirit'eradaarā ichi eujāde p'anadak'āri, imik'īraarā wēraarā paara waa miak'āida-e pait'ee, 36 waa piuda-e pait'ee perā. Angeleerāk'a p'anadait'ee māik'aapa Tachi Ak'ōre warrarā padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perā. 37 Moisepa paara tachimaa k'awapipari piudap'edaarā chok'ai p'irabaidait'ee. Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa irumaa pedeek'āri pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijāadap'edaa Ak'ōre Waibia. 38 ĩTachi Ak'ōre piudap'edaarā Ak'ōre Waibia-e! ĩChok'ai p'anirā Ak'ōre Waibia, iru-it'ee eperāarā jaureerā jōma chok'ai p'anadairā!

39 Māpai ũk'uru Moisepa p'āda jarateepataarāpa mǎgajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

40 Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

*Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

41 Māpai Jesupa iidiji:

—¿Sāap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiat'ee?

42 Salmos p'ādade Rey Davidpa paara jara bi:

'Tachi Ak'ōrepa jaraji Tachi Waibiaamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairā, su-ak'i beepāde aji, mi juaraare, ⁴³ mia pi k'īra unuamaa iru p'anapataarā p'oyaaru misa.”’ *(Sal 110.1)*

44 Davidpa ichi ēreerādeepa uchiat'ee bimaa t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ā aji, Mesías waibiaara bi chonaarāwedapema Rey David k'āyaara?

*Jesupa Moisepa p'āda jarateepataarā imiateeda
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

45 Eperāarā jōmaarāpa ũrimaa p'anajida, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa mǎgak'āri:

46 —K'īrak'aupai p'anapataadai Moisepa p'āda jarateepataarāk'a. Āchi audua p'anadairā p'aru teesoo jīi awaa p'anapata mǎik'aapa k'inia p'anapata jōmaarāpa āchimaa saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede mǎik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁴⁷ Ma awara

p'êtrãarã k'aripadai k'ãyaara, ãra te jãri atapata mãik'aapa taarã it'aa t'ipata, eperãarãpa ãchi t'o p'anadamerã. Mãga p'anapata perã, Tachi Ak'õrepa ãra audupãara miapiit'ee, k'achia beerã miapik'ãri ichi ewari waibia ewate.

21

P'êtrãa chupiria k'iripa primisia teeda

(Mr 12.41-44)

¹ Jesupa ak'imaaji baji, p'arat'ara beerãpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'õre te waibiade. ² Mãpai ichia unuji p'êtrãa chupiria k'iripa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobredee. ³ Mãga unuk'ãri, Jesupa mãgaji:

—Mia wãarata jararu. Na p'êtrãa chupiria k'iripa primisia waibiaara teejida aji, apemaarã k'ãyaara. ⁴ Jõmaarãpa tee p'ani ãchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jõdee na p'êtrãa, chupiria k'iri mĩda, ichia iru k'erada jõmaweda teeji Tachi Ak'õremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'et'aait'ee

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Eperãarã ùk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'õre te waibiade. Jarapachida mãu pi-iaadee oo k'obi mãik'aapa k'ira wãree bainĩ bi eperãarãpa net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Mãga ùrik'ãri, Jesupa mãgaji:

⁶ —Ewari cherude parãpa na jõma unu p'ani unuda-e pait'ee. Mãu apida bee-e pait'ee awaraa mãu ñri, na jõmaweda t'ee'oo chedait'ee perã.

*Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujã jõi naaweda
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāapaita māga p'asait'eema? ajida. ¿Sāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatáati apidaamaa k'ūrapiamapa. Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'õre Warra; ĩrapı paji chi cheit'ee bada.” Mamīda āchia jara p'ani ijāanáati. ⁹ Ūridak'āri eperāarāpa jura chõo jõni māk'aapa oodaamaa p'ani āchi poro waibiaarāpa jara p'anik'a, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'õre ewari waibia ewate at'āri pa-e pait'ee.

¹⁰ Ichiaba Jesupa mājaji:

—Eperāarā awaraarā ome chõodait'ee.

¹¹ Awērachai wēre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māk'aapa k'ayaara paraait'ee eujã awaraawaraade. Ma awara pajāde ne-inaa waide unudak'aa unupataadait'ee; ne-inaa tachi p'erapipari.

¹² 'Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māk'aapa jita atadap'eda, ateedait'ee Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tede. Mama parā ak'idait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba carcelde t'i nībinadait'ee māk'aapa ateedait'ee reyrā k'ĩrapite maa-e pirā eperāarā poro waibiaarā k'ĩrapite. Ma jõma parāmaa oopataadait'ee, mide ijāapata k'aurepa. ¹³ Māga oodak'āri, āchi k'ĩrapite

parāpa jarapataadai Tachi Ak'õrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁴ Maapai k'isianáati k'ãare pedeeta jaradai. ¹⁵ Mia k'isia k'awaa pedee jarapiit'ee, parā k'ira unuamaa iru p'anapataarāpa p'anaupiamapa māik'aapa jarapiamapa parāpa seewa jara jõni. ¹⁶ Mamida pāchi ak'õreerāpa, ipemaarāpa, ereerāpa māik'aapa k'õp'āyoorāpa paara parā traicionaadait'ee. Maapai parā ũk'uru peepidait'ee. ¹⁷ Jõmaarāpa parā k'ira unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. ¹⁸ Mamida parā puda k'āu apida atuada-e, mia parā ak'i bapariit'ee perā. ¹⁹ Mapa it'āriipa choopataati! Māgá parā it'aa wādait'ee.

Jerusalén p'uuru jõdariit'ee

²⁰ —Unudak'ari soldaorāpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'ani, k'awáati taarā-e jõdariit'ee. ²¹ Maapai Judea eujāde p'anirā mirudaipia bi eera jera bidee. Jõdee Jerusalén p'uurude p'anirā mamāik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'anirā chedaik'araa bi p'uurudee. ²² Māga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'õrepa mide ijāadak'aa beerā k'achia ooit'ee perā. Eperāarā chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'õrepa āra k'achia ooit'ee perā ichi ũraa p'ādade jara bik'a. ²³ ¡Aai, ma ewate chupiria jõneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa-e pirā warra chak'eerā jude iru bee, isapai p'oyaa wāda-e pait'ee perā! Ma eujāde audú chupiria jõnadait'ee māik'aapa Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarāmaa. ²⁴ Ũk'uru piudait'ee espadapa; awaraarā ateedait'ee awaraa eujādee esclavoorāk'a p'aneedamerā. Maapai Tachi

Ak'õrede ijãadak'aa beerãpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee ãchi jua ek'ari, Tachi Ak'õrepa ewari awara bida parumaa ãra k'achia ooit'ee.

Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ —Maapai ne-inaa eperãarãpa waide unudak'aa unudait'ee ak'õrejirude, atanede mãik'aapa lucerode. Na p'ek'au eujãdepemaarãpa mãga unudak'ãri, k'awada-e pait'ee k'ãata k'ĩsiadai mãik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jiwaa nĩbait'ee perã. ²⁶ Eperãarã k'ĩra k'ĩdaipataadait'ee p'era jõnipa, k'ĩsiadak'ãri na p'ek'au eujã p'asarude, pajã wëre nĩbait'ee perã. ²⁷ Mãpai eperãarãpa unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jõmaarã k'ãyaara waibiara bi, k'ĩra wãree cheru jĩrarade. ²⁸ Mãga p'asak'ãri, sõcharra p'anapatáati mãik'aapa t'ãri o-ĩa para bãti, taarã-e nide mi cheit'ee perã parã k'aripade atuanaadamerã.

Jesupa higuera bĩrĩde jarateeda

²⁹ Ichiaba Jesupa nãga nepĩriji jarateeit'ee ichi waya cheit'ee pak'ãri:

—K'ĩsĩati higuera bĩrĩde maa-e pirã awaraa nejõ bĩrĩde. ³⁰ Unudak'ãri k'ĩru t'uk'ua uchĩa nĩbeeru, parãpa k'awaapata eujã wãsia wã. ³¹ Mãga pik'a unudak'ãri mãgĩ ne-inaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'õre ewari waibia ewate k'ait'a bi.

³² 'Mia wãarata jararu. ĩrapemaarã piudai naaweda, ma ne-inaa jõmaweda p'asait'ee. ³³ Ewari cherude pajã na p'ek'au eujã ome jõdait'ee. Mamĩda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

³⁴ 'K'ĩrak'aupai k'ĩri k'ĩsua p'aneedai pãchi k'ĩnia ne-inaa oo k'ĩniapa; it'ua to k'ĩniapa maa-e

pirã audú k'ĩsia jõnipa na p'ek'au eujãdepema ne-inaade. Maa-e pirã atu bide ³⁵ ne-animal trampade baaiparik'a, mãga pik'a parã atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma ewate ne-inaa k'achia p'asait'ee jõmaweda na p'ek'au eujãdepemaarãmaa. ³⁶ Mapa tauk'a nipapatáati mãik'aapa ichita it'aa t'ĩpatáati. Mãgá baaida-e pait'ee ma ne-inaa k'achia p'asait'ee bi juade mãik'aapa panadait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ĩrapite.

³⁷ Ewari chaa ãstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'õre te waibiade. Jõdee p'arik'ua beepachi Olivo Eede. ³⁸ Maperã tap'eda weda eperãarã wãpachida Tachi Ak'õre te waibiadee iru pedee ùride.

22

Jesús jita atapidait'ee pedeteedap'edaa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ K'ait'a baji fiesta pan levadura wêe k'opata t'ĩjarapatap'edaa Pascua. ² P'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda jarateepataarã ome eperãarã waawee p'anadap'edaa perã, ãra taide Jesús jita atapida-e paji. Mamãda ichita jiripachida sãga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³ Mãpai Satanás Judas k'ap'iade t'ĩuji. Mãgí Judas Jesús k'õp'ãyoorã docedepema paji. Ichiaba t'ĩjarapachida Iscariote. ⁴ Mãgí wãji p'aareerã poroorãmaa mãik'aapa Tachi Ak'õre te waibia jãpataarãmaa. Mama pedeeji ãchi ome sãga Jesús atapii. ⁵ Mãpai ãchi o-ĩadachida mãik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. ⁶ Ichia ma p'arat'a

jítap'eda, jirímaa beeji sãga Jesús ãchímaa atapii, eperãarã wẽ-e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Fiesta pan levadura wẽe k'opata ewate pak'ãri, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee. ⁸ Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jirídamerã mãik'aapa awaraa ne-inaa oodamerã, nek'odai naaweda.

⁹ Mãpai ãchia iidijida:

—¿Sãma mãga oodaipia bima? ajida.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Parã p'uurude panadak'ãri, unudait'ee eperãpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ẽe wãti ichi temã t'ĩurumaa. ¹¹ Mãpai chi te chiparímaa jarátí: “Tachi Jarateeparipa iidi pëiji: ‘¿Chisãgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'õp'ãyoorã ome?’ ”

¹² It'ipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jõmaa ome. Mama ne-inaa jõma óoti tachi nek'odait'ee.

¹³ Æchi wãdak'ãri, jõmaweda ununajida Jesupa jaradak'a mãik'aapa mama ne-inaa jõma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴ Nek'odait'ee pak'ãri, Jesús chi k'õp'ãyoorã ome mesade su-ak'í p'aneejida. ¹⁵ Mãpai ichia mãgaji:

—¡Wãara mi piu naaweda, parã ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia bají! ¹⁶ Mia jara bi: Parã waa nãgá nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'õre truade p'anadai naaweda.

¹⁷ Mãpai copa jítap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa mãik'aapa mãgaji:

—Jitáti na copa māik'aapa jedéti pāchi pitapai.
 18 Mia jara bi: Mia vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'õre truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

19 Maap'eda Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrat'aaji māik'aapa chi k'õp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Nāgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parā k'aripait'ee. Nāgá pan k'odak'āri, k'opataati k'irāpadait'ee mi piuda parā pari.

20 Nek'odap'edaa t'ēepai, ichiaba māgá ooji ma vino ome. Māgaji:

—Nāgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri eperāarā pari. Tachi Ak'õrepa nāgí ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee parāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa mīchideerā papiit'ee. 21 Mamīda chi mi traicionaait'ee bi jua na mesa ĩri bi michi jua ome. 22 Mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema ichita piut'ee Ak'õrepa oopi bik'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pēiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

23 Māpai āchi pitapai iidi para beeji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'õp'āyo pipiara bi

24 Māpai chi k'õp'āyoorā aupedee para beeji k'awaadait'ee k'aita pipiara bi apemaarā k'āyaara.

25 Mapa Jesupa māgaji:

—Ijāadak'aa beerā t'āide reyrāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa māik'aapa māirā poro waibiarāpa āchi jua ek'ari p'anīirā pia ak'i p'anida apata. 26 Mamīda parā māgá p'anadaik'araa bi.

Ma k'ãyaara parã t'ãidepema waibiara bi warra chok'ek'ee baparik'a baipia bi. Ma awara parã t'ãidepema poro waibiara bi mimiapari j̄ip'aak'a beepia bi parã k'aripait'ee. ²⁷ ¿Chisãgí eperã waibiara bi; chi mesade su-ak'i bi nek'oit'ee maa-e pirã chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su-ak'i bi-ek'ã? J̄odee mi nama bi parã t'ãide chi chik'o jedeparik'a.

²⁸ 'Parã ichita mi ome p'ani, nepirade wa neinaa k'achiade p'anajida m̄ida. ²⁹ Mapa mia parã reyrã papiit'ee mi Ak'õrepa mi rey papidak'a. ³⁰ Parã nek'odait'ee Ak'õre truade m̄aik'aapa neinaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su-ak'i p'anedait'ee rey su-ak'i beeparide. Israeldeepa êreerã doce uchiadap'edaarã iru p'anadait'ee parã jua ek'ari m̄aik'aapa jaradait'ee m̄airãpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

Jesupa jarada Simón Pedropa ichi k'awa-e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ichiaba Jesupa m̄agaji:

—Simón, Simón, Satanapa parã iididoo oo k'inia bairã trigo ome oopatak'a n̄eesidak'ãri chi tau ãyaa atadait'ee. ³² Mam̄ida mi it'aa t'ĩpari pi pari mide ijãa bapariimerã. Waya mi ome nipak'ãri, k'aripáji p̄ichi ĩpemaarã mi k'ap'ia, ichita ijãapataadamerã.

³³ M̄apai Simonpa m̄agaji:

—Tachi Waibia, mi pi ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i n̄ibiruta pijida maa-e pirã piuru pijida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Pedro, mia jara bi: Idi p'ãrik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

Jesús chup̄ria n̄ibait'ee hora k'ait'a pak'ãri

³⁵ Maap'eda Jesupa iidiji:

—Mia parã p̄eik'ãri muchila w̄ee, p'arat'a te w̄ee, chancla w̄ee, ¿net'aa apida faltajidak'ã? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada-e pajida ajida.

³⁶ M̄apai irua m̄agaji:

—Írá, j̄odee, chi muchila iru b̄ipa ateeipia b̄i ichi p'arat'a te ome; chi espada w̄ee b̄ipa ichi íripema p'aru j̄i b̄i netoipia b̄i m̄aik'aapa espada aba neto ataipia b̄i. ³⁷ Mia m̄aga jara b̄i ichita uchiat'ee perã m̄ide jara bik'a Ak'õre Ũraa p'ãdade:

'Eperã t'ãri k'achia-idaak'a iru p'anajida.' (Is 53.12)

Jõma ma p'ãdade jara b̄i m̄ide ichita p'asait'eeda aji.

³⁸ M̄apai ãchia m̄agajida:

—Tachi Waibia, nama espada omé iru p'anida ajida.

M̄apai irua p'anauji:

—Jãgapai.

Jesús Getsemaní ne-uu k'ãide it'aa t'ida

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Maap'eda Jesús w̄aji Olivo Eedee ichi w̄apatak'a m̄aik'aapa chi k'õp'ãyoorã t'ee w̄ajida.

⁴⁰ Mama panadak'ãri, ichia ãramaa m̄agaji:

—It'aa t'ít̄i p'ek'au k'achiade baaipiamapa.

⁴¹ Maap'eda Jesús waawipai w̄aji chi k'õp'ãyoorã p'anadap'edaamãiipa. Mama bedabaiji it'aa t'ít̄it'ee. ⁴² M̄agaji:

—Ak'õre, pichia k'inia bi pirã, k'aripáji na mi-ait'ee bideepa. Mamĩda oonaapáde aji, mia k'inia bik'a. Jĩp'a pia k'inia bík'ata oopáde aji.

⁴³ [Mãga nide it'aripema ángel iru ik'aawa bainĩ ba cheji iru k'aripait'ee. ⁴⁴ Jesús audú t'ãri p'ua nĩbada perã, audupĩara it'aa t'ĩpachi, ichi jia eujãde baairumaa waa t'eut'ewaak'a.]

⁴⁵ It'aa t'ĩ aupak'ãri, chi k'õp'ãyoorã atabëidamaa wãji. Mamĩda ununaji k'ãi para bi, audú t'ãri p'ua jõnipa. ⁴⁶ Mãpai irua mågaji áramaa:

—¿Sãap'eda k'ãi jõnĩma? aji. P'irabáiti mãik'aapa it'aa t'ĩti p'ek'au k'achiade baaipiamapa.

Jesús jita atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús at'ãri pedeemaa bide, eperãarã chok'ara pachejida. Ma eperãarã chok'ara chedap'edaa naa che wãji Judas, Jesús k'õp'ãyoorã docedepema. Mãgĩ Jesús k'ait'a chek'ãri k'ĩra it'aait'ee, ⁴⁸ Jesupa mågaji:

—Judas, ¿mi k'ĩra ãrupa mi, chi Eperã Ak'õre Tru-adepepema traicionaaruk'ã? aji.

⁴⁹ Jesús ome p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, iidijida:

—Tachi Waibia, ¿espadapa chõodaipia bik'ã? ajida.

⁵⁰ Aramata ãradepema abaapa p'aareerã poro waibia mimiapari juaraarepema k'ĩri orp'et'ajji espadapa. ⁵¹ Mãpai Jesupa mågaji:

—Ichiak'au bíti; jãgapai.

Mãpai Jesupa ma eperã k'ĩri orp'et'aadamãi t'õbait'aaruta, anidachi. ⁵² Mãpai mågaji ichi ata chedap'edaa p'aareerã poroorãmaa, Tachi Ak'õre

te waibia j̄iapataarãmaa mãik'aapa judiorã poro waibiarãmaa:

—¿Sãap'eda parã espada ome mãik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mi jita atade, nechiyaa bi jita atapatak'a? ⁵³ Ewarì chaa mi Tachi Ak'õre te waibiade bapari parã ome. Maapai parãpa mi jita atada-e paji. Mamãda hora pajipi parãpa ne-inaa k'achia oodamerã mimaa, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesús mǎgá jita atadap'eda, ateejida p'aareerã poro waibia temaa. Mãimisa Pedro t'imii papai t'êe wãk'ãti wãji. ⁵⁵ Mama te taawaik'a eere t'iak'au bimã t'ipi oro iru p'anajida mãik'aapa ai ik'aawa eperãrã su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji ãra ome. ⁵⁶ Mǎga nide ariipema mimia-pari awērãpa Pedro unuji, t'ipitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiaparipa pi-ia ak'iji mãik'aapa mǎgaji:

—Nǎgí jida auk'a jã eperã ome bajida aji.

⁵⁷ Mamãda Pedropa meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

⁵⁸ Taarã-e nide awaraapa Pedro unu atak'ãri, ichiaba mǎgaji:

—Pi auk'a jã eperã k'õp'ãyoorãdepemada aji.

Pedropa p'anauji:

—¡Mi iru k'õp'ãyo-eda! aji.

⁵⁹ Hora abaamaa awaraapa ichiaba mǎgaji:

—Wãara na eperã ichiaba bajida aji, jǎgí ome. Ma awara ichi Galilea eujãdepemada aji.

⁶⁰ Pedropa p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'ãaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'ãri pedeemaa bide, et'erre k'ariji. ⁶¹ Māpai Jesupa āpītee ak'iji Pedromaa māik'aapa Pedropa k'irāpaji irua jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” ⁶² Māpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nībeeji audú t'āri p'ua nībada perā.

Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesús jīa p'anadap'edaarāpa iru oo iru p'aneepachida māik'aapa sīpachida. ⁶⁴ Iru tau p'ārajī atadap'eda, māgapachida:

—¡Pi wāara Tachi Ak'ōre Warra pīrā, jarapáde aji, k'aipata pi sīji!

⁶⁵ Ichiaba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'īrapite

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Tap'eda weda judiorā poro waibiarā, p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, pia jarait'eera, chi Junta Supremadepemaarā chip'ejida. Māpai Jesús aneejida āra k'īrapite. Irumaa iidijida:

⁶⁷ —¿Pik'ā ajida, Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā?

Ichia p'anauji:

—Mia māgada aru pīrā, parāpa ijāada-eda aji.

⁶⁸ Jōdee mia parāmaa ne-inaa iidiru pīrā, p'anauda-e. ⁶⁹ Mamīda mia jara bi: fraweda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema Tachi Ak'ōre Waibia juaraare su-ak'i banait'ee.

⁷⁰ Māpai jōmaarāpa iidijida:

—¿Māgara pi Tachi Ak'ōre Warrak'ā? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pächia jara p'anik'a, mägada aji.

⁷¹ Māpai āchia mägajida:

—¿K'ãare-it'ee eperãarã waa jiridayama ajida, irua ooda jaradamerã? Tachi k'ãripa ũrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada Ak'õre Waibia āpite.

23

Jesús Pilato k'ĩrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ma judiorã poro waibiarã p'irabaik'oodaidap'eda, Jesús ateejida Pilato k'ĩrapite. ² Mama iru k'ĩrapite imiateemaadachida:

—Taipa na eperã unujidada ajida, tai p'uuru pidaarãmaa k'ĩsia awara-awaraa papimaa bi. Jara bi taipa Cesarmaa impuesto p'aadaik'araa bi. Ma awara jara bi ichi Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida rey pamerã.

³ Māpai Pilatopa iidiji:

—¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

⁴ Māpai Pilatopa mägaji ma p'aareerã poroorãmaa mãik'aapa arii p'anadap'edaarãmaa:

—Mia unu-e bida aji, na eperãpa ne-inaa k'achia ooda.

⁵ Mamĩda audupĩara golpe pedeejida:

—Ichia jaratee bi k'aurepa tai p'uuru pidaarã jõmaweda chõo pik'a para bi. Naa Galilea eujãde jaratee nipa beejì. Írá nama Judea eujãde auk'a oomaa bi.

Jesús Herodes k'irapite

⁶ Māga ũrik'āri, Pilatopa iidiji:

—¿Na eperā Galilea eujādepemak'ā? aji.

⁷ Ichida adak'āri, Pilatopa pëiji Herodema. Māgí Galilea eujā ak'ipari paji. Auk'a baji Jerusalende. ⁸ Herodepa Jesús unuk'āri, o-īadachi ai naaweda iru k'ira unu k'inia bada perā māik'aapa ũrida perā nepiri p'ani irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapa unu k'inia baji ichi taide irua māgee ne-inaa oomerā. ⁹ Ma-it'ee iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. ¹⁰ Mama ichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā p'anajida. Āchiata audú Jesús imiateepachida. ¹¹ Mapa Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa reypa jīpari p'aru pi-iara bita jī bijida iru oo iru p'anadait'ee. Maap'eda Herodepa waya āpītee pëit'aaji Pilatoma. ¹² Ma ewate Pilato k'ōp'āyo meraaji Herodes ome, ai naaweda chik'ira unuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Pilatomāi panadak'āri, irua waya t'ī p'ëji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa p'uuru pidaarā. ¹⁴ Maap'eda māgaji:

—Parāpa mīmaa jara chejida na eperāpa p'uuru pidaarā k'īsia awara-awaraa papik'ooma bi. Mamīda parā k'irapite irumaa mīa iidida chok'ara iidiji māik'aapa unu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani. ¹⁵ ¿Ichiaba Herodepa iru māga unu bi-ek'ā? aji. Maa-e pirā waya namaa pëi-e pak'aji.

Parãpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bi ma k'aurepa iru peepimerã. ¹⁶ Mapa wipip'eda, ichiak'au wãpiit'eeda aji.

¹⁷ [Mãgí fiestade Pilatopa k'ena pëipachi carceldepema preso; chi iidirutata p'uuru pidaarãpa.] ¹⁸ Mamïda arii p'anadap'edaarã jômaweda biuk'adachida:

—¡Jãgí ãyaa atáji! ¡Barrabata k'ena pëiji!

¹⁹ Ma Barrabás carcelde baji ooamaa bada perã Romadepemaarãpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chïara peet'aada perã. ²⁰ Mãpai Pilatopa Jesús uchia pëi k'inia bada perã, waya pedeeji.

²¹ Mamïda ãchi waapiara biuk'a nïbeeji:

—¡Kurusode peepit'áaji! ¡Kurusode peepit'áaji!

²² Mãpai waya jarada õpee Pilatopa mãgaji:

—¿K'ãare k'achiata oojima aji, irua? Mia unu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee. Wipip'eda, ichiak'au k'ena pëiit'eeda aji.

²³ Mamïda audupiara biapachida Jesús kuru-sode baijira bïpimerã. Mãgá bia jônipa ãchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida. ²⁴ Pilatopa ooji ãchia iidi p'anadap'edaak'a. ²⁵ K'ena pëiji Barrabás, ãchia k'inia p'anadap'edaa, ma ooamaa bada Romadepemaarãpa oopidap'edaak'a mãik'aapa chïara peeda. Jõdee Jesús ateepeji kuru-sode baijira binadamerã, ãchia k'inia p'anadap'edaak'a.

Jesús kuru-sode baijira bïdap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesús ateedak'ãri kuru-sode baijira bïdait'ee, jita atajida eperã aba p'uurudee che wã nipada, Cirene p'uurudepema t'ïjarapatap'edaa Simón. Mãgïmaa kuru-sode ateepejida Jesús t'ëe.

²⁷ Ma wādade eperāarā chok'ara ichi t'ēe wā nipapachida. Māirā ome wādap'edaarā wēraarā chok'ara jēe wāpachida māik'aapa biuk'a wāpachida t'āri p'uapa, Jesús māgá atee wādap'edaa perā.

²⁸ Mamīda Jesupa āchimaa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Jerusalendepema wēraarā, jēenāati mi pari. Jēeti pāchi pari māik'aapa pāchi warrarā pari, ewari cherude audú chupiria chitoonadait'ee perā.

²⁹ Tachi Ak'ōrepa na eujādepemaarā k'achia ook'āri, māgadait'ee: “O-īa p'ani chi ju tawadak'aa beerā warra t'odak'aa perā.” ³⁰ Ma ewate eperāarāpa eemaa jaradait'ee:

‘¡Tai ĩri irak'oodaríti!’ māik'aapa: ‘¡Tai t'ap'a atáti!’
(Os 10.8)

³¹ Eperāarāpa pak'uru ōdoo bi t'ipitaude bat'at'aapata pirā, ¿audupiara pak'uru p'ūasaa bi bat'at'aada-e paik'ā, taarā-ee paa jōdaipari perā?

Eperāarā Jesús ik'aawa kurusode baijira bidap'edaa

³² Ichiaba Jesús ome atee wā nipajida k'achia beerā omé auk'a kurusode baijira bidait'ee. ³³ Panadak'āri eujā “Tachi Poro Biri” apatap'edaamāi, Jesús ma k'achia beerā ome kurusode baijira bijida; aba juaraare, chi apema juabi eere. ³⁴ [Māpai Jesupa māgaji:

—Ak'ōre, mi nāgá oo p'anirā perdonāaji, k'awada-e p'anadairā ne-inaa k'achiata oomaa p'ani.]

Māpai soldaorāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

³⁵ Māimisa arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'i

para bapachi m̄aik'aapa judiorã poroorãpa iru nãga oo iru p'anapachida:

—Awaraarã k'aripadak'a, pichi k'ap'ia jida k'aripa atáji, wãara Tachi Ak'õrepa pi p̄ida pirã, maa-e pirã irua jirit'erada pirã.

³⁶ Soldaorãpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida. Iru k'ait'a wãdap'eda, vino achuchua teepachida ³⁷ m̄aik'aapa m̄agapachida:

—¡Pi wãara Judiorã Rey pirã, jãm̄aik'aapa uchiadaríji!

³⁸ Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero b̄ijida: NĀgí JUDIORĀ REY.

³⁹ Ma awara iru ik'aawa baijira badapa ik'achia jarapachi:

—¡Pi wãara Tachi Ak'õrepa p̄ida pirã, jãm̄aik'aapa uchiadaipáde apachi, m̄aik'aapa tai jida auk'a k'aripapáde! apachi.

⁴⁰ Mam̄ida chi apemapa m̄agí pedee bada itriat'aaji:

—¿Pia Tachi Ak'õre waawee-e bik'ã aji, nama auk'a baijira b̄ita? ⁴¹ Tachi nama chupiria chitooni ne-inaa k'achia oodap'edaa perã. Mam̄ida na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴² Maap'eda, m̄agaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia truade rey beek'ãri, mi k'irápaji.

⁴³ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'õre Waibia eujãde.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Imat'ipa ak'õrejĩru k'iat'idachi. Na eujã jõma p'ãriudachi las tres parumaa. 45 Ak'õrejĩru k'iat'idachi mãik'aapa Tachi Ak'õre te waibiadepema cuarto edupiara t'ĩupatamãi p'aru eebai jira bada esajĩak'a jẽdachi. 46 Mãpai Jesús golpe biaji:

—'iAk'õre, michi jaure pi juade biru!' (Sal 31.5)

Mãga jarap'eda, jai-idaaji.

47 Romadepema soldaorã poropa ma jõma unuk'ãri, pedee pia jaraji Tachi Ak'õremaa mãik'aapa mãgaji:

—Wãara na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

48 Eperãarã jõmaweda mama see nĩbadaarãpa mãga unudak'ãri, ãchi t'ũa t'aap'e erreudachida t'ãri p'uapa. 49 Mamĩda Jesús ome nipap-atap'edaarã, imik'ĩraarã mãik'aapa wẽraarã iru ome chedap'edaa Galilea eujãdeepa, ma ne-inaa p'asada t'imĩpa ak'ĩmaa p'aneejida.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Ma eujãde eperã t'ãri pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa paji. Mãgĩ t'ĩjarapachida José. Iru Arimatea p'uurudepema paji. Mãgĩ p'uuru Judea eujãde bi. 51 Ni baji Tachi Ak'õrepa pẽida eperãarã rey pamerã. Junta Supremadepema paji. Mamĩda ijãa-e paji mãirãpa oodap'edaade Jesús ome. 52 Mapa wãji Pilatoma Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. 53 T'ẽepai Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, pirat'aaji lienzone mãik'aapa binaji mãu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. 54 Ma ewate

judiorã ñipata noreweda paji. P'ãriupodopa pada perã, ne-inaa waa ooik'araa baji, ñipata ewate wãyaaru misa.

⁵⁵ Ma wëraarã Jesús ome Galilea eujãdeepa chedap'edaa ichiaba wãjida ma mãu te uriade iru bidap'edaamaa mãik'aapa ak'ijida sãga Jesús k'ap'ia ata bijida. ⁵⁶ Maap'eda teedaa chedak'ãri, k'era oojida ne-inaa awaraa t'ũa bee ome Jesús k'ap'ia ñiri bidait'ee, judiorãpa oopatak'a ãchi auk'aarã piudak'ãri. ñipata ewate ma wëraarã ñijida Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bik'a.

24

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Tomia ewate tap'eweda ma wëraarã wãjida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'ũa ome ãchia oodap'edaa. ² Panadak'ãri, unujida chi mãu te uria t'ai mãupa t'ap'a bada awara ãi bi. ³ T'ĩudak'ãri, Tachi Waibia Jesús k'ap'ia unuda-e paji. ⁴ K'awadak'aa paji k'ãata oodait'ee. Mãga nide unujida imik'ĩraarã omé p'aru t'o-t'oo uchiterree jĩ bainĩ p'anĩ ãchi ik'aawa. ⁵ Mãpai ãchobeepa bedabaidachida tau biĩri eujãde t'õbairutamaa. Mamĩda mãirãpa mãgajida:

—¿Sãap'eda jãiramãi jiri p'anima ajida, iru chok'ai bita? ⁶ Iru nama wë-e. ¡Chok'ai p'irabaiji! K'irãpãti iru at'ãri Galilea eujãde bak'ãri, ⁷ jaraji ichi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, k'achia beerã juade bidait'ee; ãrapa kurusode baijira bidait'ee piumerã mãik'aapa ewari õpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

8 Māga ūridak'āri, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irāpajida. 9 Māpai iru k'ap'ia iadap'edaamāiipa wādak'āri, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'ōp'āyoorā oncemaa māik'aapa awaraarāmaa. 10 Chi māga nepirinaadap'edaarā paji María Magdalena, Juana, Santiago nawe María māik'aapa awaraa wēraarā. 11 Mamīda ārapa nepiridap'edaa ūridak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa k'īsiajida pariatua pedeemaa p'ani. Mapa ijāa k'iniada-e paji.

12 Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu-e paji. Jīp'a chi p'aru aupai unuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa-e paji k'āata ooit'ee.

*Jesús unudap'edaa ode wādade Emaús p'uurudee
(Mr 16.12-13)*

13 Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeepa perá once kilometros bi. 14 Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade. 15 Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji. 16 Unu p'anajida mīda auk'a wāru awaraa eperā āchi ome, k'awada-e paji k'aita māga bi. 17 Māpai Jesupa iidiji āramaa:
—¿K'āaredeta parā pedee wādama? aji.

Māpai āchi k'īra pia-ee bainī p'aneejida
18 māik'aapa āchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pī Jerusalende badata k'awa-e bik'ā aji, mama p'asada?

19 Māpai ichia iidiji:

—¿K'āata p'asajima? aji.

Ãchia mǎgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'õre pedee jarapari paji. Ne-inaa pi-ia oopachi mǎik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'õre k'ĩrapite mǎik'aapa p'uuru pidaarǎ k'ĩrapite. ²⁰ P'aareerǎ poroorǎpa mǎik'aapa tachi poro waibia rǎpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatoma kurusode peepit'aamerǎ. ²¹ Taipa ijǎa p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarǎ uchiapiit'ee Romadepemaarǎ juadeepa. Mamĩda ewari õpee paru mǎgĩ ne-inaa jõma p'asada. ²² Ma awara wēraarǎ tai ome nipapataarǎpa tai p'erapijida. Taujaaweda wǎjida Jesús iadap'edaamaa. ²³ Mamĩda iru k'ap'ia unuda-e pak'ǎri, ǎpĩtee chejida teedaa mǎik'aapa taimaa nepirijida angeleerǎ unudap'edaa. Mǎirǎpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi. ²⁴ Mǎga ũridak'ǎri, tai k'õp'ǎyoorǎ ũk'uru wǎjida iru iadap'edaamaa mǎik'aapa ununajida ma wēraarǎpa jaradap'edaak'a. Mamĩda iru unuda-e paji.

²⁵ Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—¡Parǎ k'ĩsia k'awada-ee p'ani! ¿Ijǎada-e p'anik'ǎ Ak'õre pedee jarapataarǎpa chonaarǎweda jaradap'edaa? ²⁶ ¿Tachi Ak'õrepa pēida mǎgǎ chupiria nĩbait'ee paji-ek'ǎ aji, Ak'õrepa iru ateei naaweda ichi truadee?

²⁷ Mǎpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'õre Ũraa p'ǎdade jara bik'a. Jarateeji Moisepa p'ǎdadeepa, Ak'õre pedee jarapataarǎpa p'ǎdap'edaade jara bi parumaa.

²⁸ Chi p'uuru wǎdap'edaamaa panadak'ǎri, Jesús k'ĩra jiwaa wǎyaait'ee paji, p'uurude bee-ee.

29 Mamĩda ãchia mǎgajida:

—Tai ome béeji k'ewara bairã mǎik'aapa p'ãriu wã perã.

Mǎpai Jesús auk'a teedaa wãji ãra ome. ³⁰ T'ēepai mesade su-ak'i p'aneedak'ãri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Mǎpai it'aa t'ĩji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa mǎik'aapa t'oop'eda ãramaa teeji. ³¹ Mata Tachi Ak'õrepa aweda ãra tau eratik'oopiji mǎik'aapa ãramaa Jesús k'awapiji. Mamĩda mamǎik'aapa iru wēpadachi. ³² Mǎpai mǎgajida:

—¿Wãara-ek'ã? ajida. ¡Iru paji! Tachi t'ãripa mǎga jara nĩbaji, ode Ak'õre Ũraa p'ãda tachimaa jaratee che wã nipak'ãri.

³³ Aramata waya ãpĩtee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'õp'ãyoorã once awaraa nipapatap'edaarã ome see nĩbi. ³⁴ Mǎgĩ see nĩbadaarãpa mǎgajida:

—Wãarada ajida, Jesús chok'ai bi. Simón Pedro-maa ichiaba unupijida ajida.

³⁵ Mǎpai ãchi omeerãpa nepirijida ode p'asada mǎik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'ãri k'awaadap'edaa.

Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa unupida

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-8)

³⁶ At'ãri mǎgá nepirĩmaa p'anide, Jesús ãra esajĩak'a bainĩ ba cheji mǎik'aapa mǎgaji:

—K'ãiwee p'anapatáati.

³⁷ Jesús unudak'ãri, ãchi p'eradachida, iru jau-reta unu p'anĩ jĩak'aapa. ³⁸ Mamĩda Jesupa mǎgaji:

—¿Sãap'eda p'era jõnima? aji. ¿Sãap'eda pãchi t'ãride at'ãri ijãada-e p'anima? aji. ³⁹ Ak'iti mi jua, mi biiri ome. Mipi. Mi k'ap'ia t'õbãiti mãik'aapa ak'iti. Eperã jaure chiara wëe bi, biiri jida mia iru bik'a.

⁴⁰ Mãga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi jua mãik'aapa ichi biiri. ⁴¹ Mamida at'ãri pia ijãada-e p'anajida, audú o-ãa p'anadap'edaa perã mãik'aapa p'era pik'a p'anadap'edaa perã. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perã, iidiji:

—¿Nama ne-inaa k'oparii iru p'anik'ã? aji.

⁴² Mãpai ãchia chik'o paada esajãak'a teejida.

⁴³ Irua jitaji mãik'aapa ãchi taide k'ot'aaji.

⁴⁴ Maap'eda mãgaji:

—Mimaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'ãri parã ome bak'ãri. Jaraji ne-inaa jõmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ãdade jara bik'a mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade jara bik'a, Salmos libro p'ãdade jara bik'a paara.

⁴⁵ Mãpai jarateeji Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi Mesiade. ⁴⁶ Mãgaji:

—Tachi Ak'õre Ñraa p'ãdade jara bi Mesías ichita piut'ee mãik'aapa ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee. ⁴⁷ Ak'õrepa k'aripap'eda, Jerusalendeepa na p'ek'au eujã eperãarã paraamaa jarateenãti p'ek'au k'achia oo amaadamerã mãik'aapa Tachi Ak'õrede ijãapataadamerã. Mãgá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wëpapiit'ee. ⁴⁸ Parãpa mi p'asada jõmaweda k'awa p'ani, unudap'edaa perã. ⁴⁹ Mapa parãmaa mia ne-inaa pëiit'ee mi Ak'õrepa jaradak'a. Mamida mãga ooru misa, nama p'anéeti Jerusalén

p'uurude. T'ěepai it'ariipa Tachi Ak'õrepa ichi jaure pëiit'ee parã ome bapariimerã.

Jesús Ak'õre eujãdee wãda
(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Maap'eda Jesupa ãra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa iap'eda, ãra bendiciaji. ⁵¹ Mãpai mǎgá pedeemaa bide Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ãra ik'aawaapa. ⁵² T'ěepai chi k'õp'ãyoorãpa it'aa t'ĩdap'eda, pedee pia jara-jida irude mǎik'aapa t'ãri o-ĩa ãpítee chejida Jerusalendee. ⁵³ Maadamãiipa ewari chaa Tachi Ak'õre te waibiade p'anapachida it'aa t'ĩmaa mǎik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'õremaa.

Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441